

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YAŞAM BOYU ÖĞRENME SÜRECİNDE
KÜTÜPHANELERİN SOSYALLEŞME MEKÂNI
OLARAK KULLANILMASI: KAUST HALK
KÜTÜPHANESİ

SEMA YILDIZ

2501130081

TEZ DANIŞMANI

DOÇ.DR. IŞIL İLKNUR SERT

İSTANBUL- 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN:

Adı ve Soyadı

: SEMA YILDIZ

Numarası : 2501130081

Anabilim Dalı /

Anasanat Dalı / Programı

: BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ

Danışmanı : DOÇ. DR. İŞİL İLKNUR SERT

Tez Savunma Tarihi

: 29.08.2019

Saati : 11.00

Tez Başlığı

: " Yaşamboyu Öğrenme Sürecinde Kütüphanelerin Sosyalleşme Mekânı Olarak Kullanılması
KAUST Halk Kütüphanesi Örneği "

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış,
sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DOÇ. DR. İŞİL İLKNUR SERT		Kabul
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ M. FAHRİ FURAT		Kabul
3- DR. ÖĞR. ÜYESİ HURİYE ÇOLAKLAR		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. ÜMİT KONYA		
2- PROF. DR. BERAT BİRFİN BİR		

ÖZ

YAŞAM BOYU ÖĞRENME SÜRECİNDE KÜTÜPHANELERİN SOSYALLEŞME MEKÂNI OLARAK KULLANILMASI: KAUST HALK KÜTÜPHANESİ

SEMA YILDIZ

Yaşam boyu öğrenme, bireyin yaşamı boyunca bilgi ve becerilerin nasıl geliştireceğini öğrenmesidir. Yaşam boyu öğrenmedeki en önemli kurumlardan birisi halk kütüphaneleridir. Halk kütüphaneleri yaş, ırk, dil, din, sosyal sınıf ayrımı yapmaksızın toplumun her kesimine ücretsiz kapılarını açmaktadır. Halk kütüphaneleri sayesinde toplumun her kesininden bireyler, ücretsiz bir şekilde yaşam boyu öğrenme sürecine dahil olmaktadır.

Halk kütüphaneleri verdikleri hizmetler ile bireylerin bilgi okuryazar olmalarını; toplumun bilgi toplumuna dönüşmesini sağlamayı amaçlar. Bireyin bilgi okuryazar, toplumun bilgi toplumu olması için bireyin bilgi ve becerilerini geliştirme yeteneğine sahip olması gerekir. Yani bireyin yaşam boyu öğrenme sürecine dahil olması gerekir. Halk Kütüphaneleri verdiği hizmetler, düzenledikleri etkinlikler ve kurslarla bireyleri kütüphaneye çekmeyi hedeflerken, kütüphane kullanıcılarını da yaşam boyu öğrenme sürecine dahil eder.

Bu çalışmanın amacı, kullanıcıyı halk kütüphanelerine çekebilmek için halk kütüphanelerinde düzenlenebilecek yaşam boyu öğrenme etkinliklerine örnekler sunmaktır. Bu çalışmada Suudi Arabistan'ın Cidde şehrinde bulunan KAUST Halk Kütüphanesi örnek alınarak halk kütüphanelerinin yaşam boyu öğrenme sürecinde sosyalleşme mekânı olarak kullanılması konusunu anlatmaktadır. Bu bağlamda KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen etkinliklere katılarak gözlem yoluyla incelenmiştir. Tez çalışması için KAUST'da yaşayan 300 kişiye "KAUST Halk Kütüphanesi'nin Sosyalleşme Mekânı Olarak Kullanılması" konulu bir anket yapılmıştır. Bu anket ile kütüphaneyi en çok kullananların demografik yapıları tespit edilmiş, çalışan, öğrenci ve

ev hanımı olanlardan en çok kimlerin ne amaçla halk kütüphanesini kullandıkları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre “Sosyalleşme mekânı olarak kütüphanelerin kullanımı, yaşam boyu öğrenme sürecinde özellikle ailelere büyük fayda sağlamaktadır” biçiminde oluşturulan hipotezimiz doğrulanmıştır. Kütüphanede düzenlenen yaşam boyu öğrenme etkinliklerinde en çok ev hanımları istifade etmektedir. Ev hanımları çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması ve sosyalleşmesi için KAUST Halk Kütüphanesi’ne getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Halk Kütüphaneleri, KAUST, Yaşam Boyu Öğrenme, Kütüphane Etkinlikleri, Bilgi Okuryazarlığı

ABSTRACT

**THE USE OF LIBRARIES AS A SPACE FOR SOCIALIZING IN
THE PROCESS OF LIFELONG LEARNING: THE EXAMPLE OF
KAUST PUBLIC LIBRARY**

SEMA YILDIZ

Lifelong learning is an individual's learning of how to improve his/her knowledge and skills throughout his/her life. One of the most important institutions for lifelong learning is public libraries. Public libraries open their doors to everyone, regardless of their age, race, language, religion and social class. Owing to public libraries, every individual from each social group can be involved in the life learning process with no cost.

Through the different services they provide, public libraries aim for individuals to be literate and for the society to be informed. For an individual to be literate and a society to be informed, the individuals must have the ability to improve their knowledge and skills. In other words, the individual must be actively involved in his/her lifelong learning process. The public libraries, in aiming to attract the individuals to the library through different services, activities, and courses they provide, involves the library users in their lifelong learning process.

The aim of this study is to provide examples for the lifelong learning activities that can be organized in public libraries to attract library users. In this study, the use of libraries as a space for socializing in the process of lifelong learning is explained by using the KAUST Public Library located in Jeddah, Saudi Arabia as an example. To this end, the activities organized by the KAUST Public Library has been investigated through observation by attending the events. For the thesis project, a survey titled "The Use of the KAUST Public Library as a Space for Socializing" has been conducted with 300 people. With this survey, the demographic of the library's most frequent users, and who out of the working class, students, and house-wives uses the public library the most and for what

aim has been determined. According to the obtained results, our hypothesis that “the use of libraries as a space for socializing has a great positive effect in the process of lifelong learning, especially for families” has been verified. Homemakers benefit the most from the lifelong learning activities organized by the library. They take their children to the KAUST public libraries for them to socialize and to acquire the habit of reading.

Keywords: Public Libraries, KAUST, Lifelong Learning, Library Activities, Information Literacy

ÖNSÖZ

Yaşam boyu öğrenme kavramı; doğumdan ölüme kadar olan süreci kapsayacak şekilde bireyin kendi kendine öğrenebilme kabiliyeti geliştirmesidir. Örgün eğitimden sonra da bireyin kesintisiz bir şekilde öğrenmeye devam etmesidir. Çağımız olan Bilgi Çağı'nda bilgi çok hızlı üretilip çok hızlı tüketilmekte, dünün taze bilgisi bugünün eski bilgisi olmaktadır. Bu durumda iki sorun karşımıza çıkmaktadır. Birincisi hızla üretilen bilginin muhafazası; ikincisi ise üretilen bilginin kullanılmasıdır. Bilginin muhafazasında kütüphaneler ve arşivler görev üstlenmektedirler. Bilginin kullanılmasında ise iş bireyin kendisine düşmektedir. Bilgi çağında sadece okuryazar durumu olan okuryazarlık birey için yetmemektedir. Bu çağda bilgi okuryazarı olmak önem kazanmıştır. Bilginin hızla üretildiği ve iş piyasasının taleplerinin çoğaldığı günümüzde eğitim kurumlarının verdiği eğitim yeterli kalmamaktadır. Halk kütüphaneleri, örgün eğitime devam eden ya da örgün eğitimini tamamlamış veya örgün eğitime katılamamış olan bireylerin yaşam boyu öğrenme sürecini devam etmesini sağlar. Yaşam boyu öğrenme sürecinde önemli görevleri olan halk kütüphaneleri bireylerin yaşam boyu öğrenme sürecine katılmasını sağlar ve bilgi okuryazar bireylerin yetişmesine imkân tanır.

Bilgi okuryazar bireylerin yetişmesi için yaşam boyu öğrenme süreci ve bilinci çok önemlidir. Bu bağlamda halk kütüphanelerinin sosyalleşme mekânı olarak değişik etkinliklerle kullanıcıları çekmesi gerekmektedir. Türkiye'de bu çalışmaların daha etkin yapılabilmesi için model kütüphanelere ihtiyaç vardır. Bu çalışmada, KAUST Halk Kütüphanesi'nde gerçekleştirilen yaşam boyu öğrenme sürecinde ne tür etkinliklerin düzenlendiği ve bu etkinliklerin faydaları ortaya konacaktır. Bu etkinlikler Türkiye için model olarak önerilmiştir. Çalışma konusu olarak KAUST Halk Kütüphanesi'nin seçilme sebebi; çok farklı uluslardan gelmiş kullanıcılara hitap edebilecek kadar çeşitli etkinliklerin kütüphanede düzenlenmesi ve bu etkinliklerin yaşam boyu öğrenme

çerçevesinde herkese hitap edebilmesidir. Bu durum, kullanıcıların KAUST Halk Kütüphanesi'ni bir sosyalleşme merkezi olarak görmesine de yol açmaktadır. Düzenlenen bu etkinliklerin bazıları Türkiye'deki halk kütüphaneleri için de uygulanabilecek örneklerdendir.

Bu çalışmada, yaşam boyu öğrenme kavramından bahsedilerek KAUST Halk Kütüphanesi'nde ne tür etkinliklerin düzenlendiği, düzenlenen etkinliklerin işleyişi ve topluma kazanımları ele alınmıştır. Tez çalışması için anket yoluyla toplanan bilgiler çerçevesinde kütüphanede düzenlenen yaşam boyu öğrenme etkinliklerine katılımı ve halkın ne derece bu etkinliklerden yararlandığı ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda KAUST Halk Kütüphanesi, toplum için sosyalleşme mekânı olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Çalışmanın I. Bölümünde yaşam boyu öğrenme kavramı, bu kavramın tarihçesi ve Türkiye'deki gelişim sürecinden bahsedilmiştir. Yaşam boyu öğrenme kavramının dünyada önem kazanmasından sonra Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum süreci etkisiyle Türkiye'de de önem kazanmıştır. Türkiye'de bu kavramın önem kazandığı yıllardan itibaren konunun değerlendirilmesi için araştırmamda beş yıllık kalkınma planları ve komisyon raporları, milli eğitim şûraları kullanılmıştır. Bu bölümde yaşam boyu öğrenme kavramının önemi, amacı, yaşam boyu öğrenme programlarından bahsedilmiştir.

Tez çalışmamızın II. Bölümünde bilgi toplumu ve bilgi okuryazarlığı konusu anlatılmıştır. Yaşam boyu öğrenmeyle bilgi okuryazarlığı ilişkisi değerlendirilmiştir. Bu bölümde kütüphanelerin yaşam boyu öğrenme sürecindeki yeri belirtilmiştir. Yaşam boyu öğrenme sürecinde ön plana çıkan halk kütüphaneleri konusunda bilgi verilmiştir. Bu bağlamda halk kütüphanelerin tanımı yapılmış; amacı ve görevleri belirtilmiş; halk kütüphanelerindeki yaşam boyu öğrenme uygulamalarından bahsedilmiştir.

Çalışmamın III. Bölümünde Suudi Arabistan Krallığı'nın Cidde şehrinde bulunan KAUST ve kütüphanesi hakkında bilgi verilmiştir. Bu bölümde anket sonuçları

değerlendirilmiştir. KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen etkinliklerin işleyişi değerlendirilmiştir.

Tez çalışmamda Aynur Ersoy'un yüksek lisans tezinden, IFLA'dan, beş yıllık kalkınma planları ve komisyon raporlarından, milli eğitim şuralarından, Türk Kütüphaneciliği Dergisi'nden yararlanıldı. Bazı terimlerin açıklanması için TDK Türkçe sözlük kullanıldı. Kaynak eserlere İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nin e-kaynaklarından, KAUST Halk Kütüphanesi'nden faydalanılmıştır.

Tez çalışmamda danışmanlığımı yürüten sevgi dolu yüreğiyle gönülleri fetheden değerli hocam Sayın Doç. Dr. Işıl İlknur Sert'e teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamda maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, tez yazım sürecinde yaşadığım her zorlukta yanımda duran ve yardım eden değerli eşim İbrahim Dursun'a; tez çalışmam için anket hazırlamamda yardımcı olan değerli ablam ve arkadaşım Esra Yıldırım'a; yardımlarını esirgemeyen Zeynep Dursun'a; maddi ve manevi desteğini esirgemeyen değerli arkadaşım Merve Karaman'a, anketin dağıtımında yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşım Leona Müller'e ve burada adlarını anamadığım yardımları dokunan diğer değerli arkadaşlarıma teşekkürlerimi borç bilirim.

Tez sürecinde desteklerini esirgemeyen KAUST Halk Kütüphanesi'ne ve tez için kaynakları temin ettiğim İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'na teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca hep yanımda olan annem Gülhan Yıldız'a, babam Şerafettin Yıldız'a ve desteklerini esirgemeyen kardeşim Esra Yıldız'a teşekkür ederim.

Son olarak tez çalışmamdan dolayı değerli zamanını çaldığım sevgili kızım Feyza Dursun'a teşekkürü borç bilirim.

Cidde-2019

Sema Yıldız

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENME KAVRAMI

1. Yaşam Boyu Öğrenme Kavramı	6
1.1. Öğrenme Kavramı.....	8
1.2. Eğitim Kavramı.....	9
1.3. Yaşam Boyu Öğrenme İle Yaşam Boyu Eğitim Kavramı Arasındaki Fark..	11
2. Yaşam Boyu Öğrenme Kavramının Ortaya Çıkışı ve Önem Kazanması	13
2.1. Lizbon Stratejisinin Yaşam Boyu Öğrenme Konusundaki Hedefleri.....	15
3. Türkiye’de Yaşam Boyu Öğrenme Konusunun Ortaya Çıkışı	17
3.1. Milli Eğitim Temel Kanunu’nda Yaşam Boyu Öğrenme.....	18

3.2.	Beş Yıllık Kalkınma Planları'nda Yaşam Boyu Öğrenme	19
3.3.	Milli Eğitim Şûralarında Yaşam Boyu Öğrenme	24
3.4.	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü.....	28
4.	Yaşam Boyu Öğrenmenin Amacı ve Önemi.....	31
4.1.	Yaşam Boyu Öğrenmenin Amacı	31
4.2.	Yaşam Boyu Öğrenmenin Önemi.....	32
5.	Yaşam Boyu Öğrenmede Farkındalık Oluşturma	33
6.	Yaşam Boyu Öğrenme Programları (LLP)	35
7.	Yaşam Boyu Öğrenme Konusuna Yaklaşımlar	39

İKİNCİ BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENME KAVRAMI VE KÜTÜPHANELER ARASINDAKİ İLİŞKİ

1.	Bilgi Toplumu Kavramı	42
1.1.	Türkiye'de Bilgi Toplumu Kavramı	43
1.2.	Yaşam Boyu Öğrenme ve Bilgi Toplumu	45
2.	Bilgi Okuryazarlığı.....	48
2.1.	Bilgi Okuryazarlığı ve Kütüphane İlişkisi	51
2.2.	Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme İlişkisi.....	55
3.	Kütüphanelerin Yaşam Boyu Öğrenmedeki Yeri	56
4.	Halk Kütüphaneleri Ve Yaşam Boyu Öğrenme.....	59
4.1.	Halk Kütüphanelerinin Tanımı	60
4.2.	Halk Kütüphanelerinin Amacı ve Görevleri	60
4.3.	Halk Kütüphanelerinde Yaşam Boyu Öğrenme Uygulamaları	63

4.3.1. Türkiye'de Durum.....	66
------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENME SÜRECİNDE KAUST HALK KÜTÜPHANESİ - BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

1. KAUST Hakkında Genel Bilgi	73
1.1. KAUST Halk Kütüphanesi Hakkında Genel Bilgi	75
2. KAUST Halk Kütüphanesi'nin Sosyalleşme Mekânı Olarak Kullanılmasında Düzenlenen Etkinlikler	78
2.1. KAUST Halk Kütüphanesinde Çocuklar İçin Etkinliklerin İşleyişi ve Etkinliklere Katılım Ortalamaları	80
2.1.1. Etkinliklerin İşleyişi	91
2.1.2. Hal Kütüphanelerin ve Etkinliklerin Okuma Alışkanlığına Etkisi.....	92
2.2. Yaşam boyu Öğrenme Sürecinde Yetişkinler İçin Düzenlenen Etkinlikler ve Kurslar	94
3. KAUST Halk Kütüphanesinin Sosyalleşme Mekânı Olarak Kullanılması Anketi'nin Değerlendirilmesi.....	95
3.1. Araştırma Yöntemi	95
3.2. Anket Sorularının Değerlendirilmesi.....	96
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	133
KAYNAKÇA	143
EKLER.....	161

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1: KAUST simge	74
Şekil 3.2: 2017 Hikâye saati aylık katılım ortalaması	82
Şekil 3.3: 2017 Sanat ve el işi etkinliği aylık katılım ortalaması	83
Şekil 3.4: 2017 Çince Hikâye saati aylık katılım ortalaması.....	83
Şekil 3. 5: 2017 Çizim ve boyama etkinliği aylık katılım ortalaması	84
Şekil 3.6: 2018 İngilizce Hikaye saati etkinliği aylık katılım ortalaması.....	85
Şekil 3.7: 2018 Sanat ve el işi etkinliği aylık katılım ortalaması	85
Şekil 3.8: 2018 Çince Hikaye saati etkinliği aylık katılım ortalaması	86
Şekil 3.9: 2018 Çizim ve boyama etkinliği aylık ortalaması.....	87
Şekil 3.10: Ankete katılanların yaş durumuna göre dağılımı	96
Şekil 3.11: Ankete katılanların cinsiyet dağılımı	99
Şekil 3.12: Ankete katılanların mesleği.....	104
Şekil 3.13: Ankete katılanların eğitim seviyesi	112
Şekil 3.14: Ankete katılanların boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri.....	113
Şekil 3.15: “KAUST Halk Kütüphanesi’ne gelmekten memnun musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar	114
Şekil 3.16: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde kendinizi rahat hissediyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar	115
Şekil 3.17: “KAUST Halk Kütüphanesi’ni kullanmayı nasıl öğrendiniz?” sorusuna verilen yanıtlar	116
Şekil 3.18: “KAUST Halk Kütüphanesi hizmetlerinden memnun musunuz?” sorusunun yanıtları	116

Şekil 3.19: “KAUST Halk Kütüphanesi’ndeki personelden memnun musunuz?” sorusunun yanıtı	117
Şekil 3.20: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde istediğiniz kaynağı bulabiliyor musunuz?” sorunun yanıtı.....	118
Şekil 3.21: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen etkinliklerden haberdar olabiliyor musunuz?” sorusunun yanıtı.....	119
Şekil 3.22: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen etkinliklerden haberdar olduğunuzda katılır mısınız?” sorusunun yanıtı.....	119
Şekil 3.23: “KAUST Halk Kütüphanesi sizin ya da ailenizin okuma alışkanlığına katkıda bulundu mu?” sorusunun yanıtı	120
Şekil 3.24: “KAUST Halk Kütüphanesi’nin açık olduğu saatlerin daha uzun olmasını ister misiniz?”	120
Şekil 3.25: “KAUST Halk Kütüphanesi’nin konumu kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu?” sorusunun yanıtı	121
Şekil 3.26: “KAUST Halk Kütüphanesi’nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?” sorusunun yanıtı	122
Şekil 3.27: “KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandırdı?” sorunun yanıtı	123
Şekil 3.28: “KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?” sorusunun yanıtı	125
Şekil 3.29: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen kurslara ve hikaye saatlerine düzenli olarak katılır mısınız?” sorusunun yanıtı	130
Şekil 3.30: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen hikâye saatlerine neden katılıyorsunuz?” sorusunun yanıtı.....	131
Şekil 3.31: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenmesini istediğiniz başka etkinlikler var mı?” sorusunun yanıtı	131
Şekil 3.32: “KAUST Halk Kütüphanesi’ni bir sosyalleşme mekânı olarak görüyor musunuz?” sorusunun yanıtı	132

KISALTMALAR LİSTESİ

A.e.	: Aynı eser/ yer
AR-GE	: Araştırma Geliştirme
a.g.e.	: Adı geçen eser
Bkz.	: Bakınız
C:	: Cilt
Çev.	:Çeviren
Ed.	: Editör
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
IFLA	: International federation Of Library Association and Institutions- Kütüphane Kurum ve Enstitüleri Uluslararası Federasyonu
KAUST	: King Abdullah University of Science and Technology – Kral Abdullah Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s.	: sayfa/sayfalar
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization- Birleşmiş Milletler eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
Yay. Haz.	: Yayına hazırlayan

GİRİŞ

Yaşam boyu öğrenme kavramı 20. Yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkmış ve Türkiye’de kendini göstermiştir. Bireyin kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bilgi, beceri ve yeterliliklerini geliştirme amacıyla tüm yaşamı boyunca katıldığı, yaygın ve örgün eğitimi kapsayan her çeşit öğrenmeye yaşam boyu öğrenme kavramı denir. Yaşam boyu öğrenme kavramında esas olan, öğrenmenin doğumdan itibaren başlayıp ölüme kadar devam etmesidir.

Yaşam boyu öğrenme kavramının ortaya çıkmasının en temel sebepleri ekonomik gelişmeler, istihdam imkânlarını geliştirme ihtiyacı, dünyadaki değişime ve gelişime ayak uydurma ihtiyacı, demokratikleşme ihtiyacı ve kişisel ihtiyaçlardır. Türkiye’nin Avrupa Birliğine uyum süreci etkisiyle yaşam boyu öğrenme kavramı Türkiye’de de önem kazanmıştır. Günümüz Bilgi Çağında bilgi çok hızlı eskimektedir. Okul bitmeden öğrencinin öğrendiği bilgiler eskimekte yerine daha güncelleri gelmektedir. Bu durum sürekli öğrenme ihtiyacını doğurmaktadır. Yaşam boyu öğrenme kapsamında sürekli öğrenmeye motive olan birey, dünyadaki değişim ve gelişime ayak uydurabilmektedir. Kapitalizmin dünyayı sardığı ve işsizlik sorunun arttığı günümüzde bireylerin iş imkânı elde edebilmeleri için çok yönlü gelişmeleri gerekmektedir. İşverenler, çalışanlardan daha iyi yetişmiş iş gücü talep etmektedirler. İş gücünden kastedilen ise günümüzde bilgi okuryazarlığı ve yeni becerilerdir. Aksi durumda işsiz kalma durumu söz konusudur. Daha iyi yetişmiş iş gücü ve istihdam edilebilirlik yaşam boyu öğrenmeyi gerekli kılan nedenlerdendir.

Yaşam boyu öğrenme bireylerin bilgi toplumuna uyumunu sağlamayı amaçlar. Bireyin ekonomik ve sosyal hayatın her aşamasına katılım imkânı tanır. Bunu nasıl yaptığı sorusuna şu şekilde cevap verebiliriz. Yaşam boyu öğrenme kapsamında düzenlenen kurslar ile bunu yapar. Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olan *Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü* halka eğitim vermeyi, bireylerin yeni mesleki dallarda gelişmesini sağlar. Bunun dışında Halk Kütüphaneleri yaşam boyu öğrenme konusunda görev üstlenmiş en önemli kurumlardan biridir. Bu çalışmada yaşam boyu öğrenme

kavramı ele alınarak halk kütüphaneleri ile ilişkisi anlatılmış; kütüphanelerdeki yaşam boyu öğrenme kapsamında düzenlenen etkinliklerden bahsedilmiştir.

Bu çalışmanın konusu yaşam boyu öğrenme sürecinde kütüphanelerin sosyalleşme mekânı olarak kullanılması: KAUST Halk Kütüphanesi Örneği'dir. Bu çalışmanın amacı; günümüzde bilgi okuryazar bireylerin yetişmesi için yaşam boyu öğrenme süreci ve bilinci çok önemlidir. Bu bağlamda kütüphanelerin sosyalleşme mekânı olarak değişik etkinliklerle kullanıcıyı çekmesi gerekmektedir. Türkiye'de bu çalışmaların daha etkin yapılabilmesi için model kütüphanelere ihtiyaç vardır. Bu tez çalışmasında halk kütüphanelerinde uygulanabilecek çeşitli yaşam boyu öğrenme etkinliklerine yer verilmiş ve bu etkinliklerin faydaları anlatılması amaçlanmıştır. Bu çalışmada, Suudi Arabistan Krallığı'nın Cidde şehrinde bulunan KAUST Halk Kütüphanesi'nde gerçekleştirilen yaşam boyu öğrenme etkinliklerinin faydaları ortaya konacaktır. Bu etkinlikler Türkiye için model olarak önerilecektir. Çalışma konusu olarak KAUST Halk Kütüphanesi'nin seçilme sebebi; çok farklı uluslardan gelmiş kullanıcılara hitap edebilecek kadar çeşitli etkinliklerin kütüphanede düzenlenmesi ve bu etkinliklerin yaşam boyu öğrenme kapsamında herkese hitap edebilmesidir. Bu durum, kullanıcıların KAUST Halk Kütüphanesi'ni bir sosyalleşme mekânı olarak görmesine de yol açmaktadır. Düzenlenen bu yaşam boyu öğrenme etkinliklerin bazıları Türkiye'deki halk kütüphaneleri için de uygulanabilecek örneklerdendir.

Çalışma konusu olan KAUST Halk Kütüphanesi, Suudi Arabistan Krallığı'nda üniversite şehri içinde bulunan bir halk kütüphanesidir. KAUST Halk Kütüphanesi, KAUST topluluğunun boş zamanlarını değerlendirdiği, eğitim ve eğlenme ihtiyaçlarını karşıladığı, her yaş grubuna hitap eden, bilgi sağlayan bir halk kütüphanesidir. 18.814 materyali olan KAUST Halk Kütüphanesi'nin sınıflama sistemi Dewey Onlu Sınıflama Sistemi'dir. KAUST Halk Kütüphanesi kullanıcılarına popüler kitapları, referans kitapları, çevrimiçi veri tabanları, CD'leri, DVD'leri, sesli kitapları hizmetine sunar. KAUST Halk Kütüphanesi koleksiyonunda çocuk yetiştirme, seyahat, kültür ve yemek

tariflerine ilişkin kaynaklar bulunmaktadır¹. Buna ek olarak her yaş grubuna uygun olarak yaşam boyu öğrenme etkinlikleri düzenlemektedir.

Suudi Arabistan Krallığı'nın Cidde şehrinde bulunan KAUST, bir “compound”dir. Compound kelimesi ise sözlükte etrafı duvarlarla çevrili, içinde evler, tıbbi tesisler bulunan arazidir². KAUST bu tanıma uyumlu olarak etrafı duvarlarla çevrili içinde hastanesinin, evlerin, örgün ve yaygın eğitim kurumların, restoranların, tiyatro ve sinemanın, bankaların, müzenin, itfaiye teşkilatının olduğu bir komplekstir³.

KAUST kelimesi King Abdullah University of Science and Technology isminin baş harflerinden oluşmaktadır. Türkçe'ye Kral Abdullah Bilim ve Teknoloji Üniversitesi olarak çevirebiliriz. KAUST, dışarıdan gelen bireylerin özel izin ile girebildiği, yüzden fazla farklı ulus bir arada yaşadığı 7000 nüfusluk bir şehirdir. KAUST, Suudi Arabistan Krallığı'nın Cidde şehrine bağlıdır. Suudi Arabistan Krallığı'nın zorunlu tuttuğu çoğu kural burayı kapsamamaktadır. Mesela Suudi Arabistan Krallığı'nda kadınların giymesi zorunlu olduğu “abaya” denilen tesettür kıyafeti KAUST'da zorunlu değildir. Kadınlar, giyim konusunda özgür olmakla beraber kadınların şort, şeffaf giysiler ve dekolte kıyafetlerini giymemeleri belirtilmektedir.⁴ Fakat bununla ilgili bir yaptırım yoktur. Farklı kültürlerin bir arada yaşadığı KAUST'da herkesin birbirine kıyafet konusunda saygı duyma zorunluluğu vardır⁵.

Suudi Arabistan'da Haziran 2018 yılına kadar kadınların araba kullanmasına izin verilmezken bu şehirde kadınlar araba kullanabilmekteydi. Kadınlar abaya giyer; 2018 Haziran ayına kadar da araba kullanamazdı. Ayrıca Suudi Arabistan Krallığı'nda henüz sinema salonları yokken KAUST'da sinema salonu mevcuttu. KAUST dışına çıkıldığında ise Suudi Arabistan Krallığı'nın tüm kuralları geçerlidir. Yüzden fazla ulusun bir arada yaşadığı KAUST' da bireyler özgür bir şekilde yaşamaktadırlar. Farklı dinlere mensup

¹King Abdullah University of Science and Technology Graduate Student Handbook 2019-2020, s.26. https://www.kaust.edu.sa/Documents/downloads/student_handbook.pdf, 22.07.2019.

² Zargan Sözlük, <http://www.zargan.com/tr/q/compound-ceviri-nedir> , 22.07.2019.

³ King Abdullah University of Science and Technology Graduate Student Handbook 2019-2020, s.2.

⁴A.e, s.51.

⁵A.e, s.50.

olanların inanç sistemlerine karışılmamaktadır. KAUST'da Suudi Arabistan Krallığı'nın her yerinde yasak olan alkol – uyuşturucu üretimi ve kullanımı bu şehirde de yasaktır.

KAUST'un eğitim dili İngilizce olduğu için toplum da iletişim için İngilizce'yi kullanmaktadır. Tez çalışmama göre sosyalleşme mekânı olarak kütüphanelerin kullanımı, yaşam boyu öğrenme sürecinde özellikle ailelere büyük faydalar sağlamaktadır. Bu faydayı ispat için KAUST'da yaşayan bireylerden üç yüz kişiye Yaşam Boyu Öğrenme Sürecinde KAUST Halk Kütüphanesinin Sosyalleşme Mekânı Olarak Kullanılması başlıklı anket yapılmıştır. Yapılan anketin dili İngilizce'dir. Anket 24 sorudan oluşmaktadır. Bu anket basılı olarak ve çevrimiçi anket portalı olan SurveyMonkey kullanılarak KAUST'da yaşayanlara uygulanmıştır. Basılı olarak yapılan anketler SurveyMonkey portalına yüklenmiş ve sonuç analizi bu portalden elde edilmiştir. Ankette sorulan sorularla; KAUST Halk Kütüphanesinde yaşam boyu öğrenme sürecinde düzenlenen etkinliklere katılımı incelemek, kullanıcıların demografik yapısını belirlemek, kullanıcı memnuniyetini belirlemek, bireylerin halk kütüphanelerini hangi amaçla kullandıklarını belirlemek, düzenlenen etkinliklere neden katıldıklarını anlamak, halk kütüphanesine gelen ve gelmeyen bireylerin eğitim seviyelerini belirlemek, kullanıcıların kütüphaneleri sosyalleşme mekânı olarak görüp görmediklerini belirlemek için bu anket çalışması yapılmıştır.

Verileri toplamak için ayrıca görüşme ve gözlem teknikleri de kullanılmıştır. Kütüphane yönetimi ile görüşme sonucunda kütüphanenin geçmiş yıllarına dair bilgi alınmış; 2017 yılının tamamı 2018 yılının son beş ayına ait kütüphaneye gelen kullanıcı sayıları ile ilgili veriler elde edilmiştir. Kütüphanede düzenlenen etkinliklere katılarak etkinliklerin işleyişi gözlemlenmiştir.

Araştırma üç bölümden oluşmaktadır. Bu çalışmanın I. Bölümünde yaşam boyu öğrenme kavramı üzerinde durulmuştur. Öğrenme ve eğitim kavramları ele alınmıştır. Yaşam boyu öğrenme kavramının dünyada ve Türkiye'de ortaya çıkış serüveninden bahsedilmiştir. Bu bölümde yaşam boyu öğrenmenin önemi ve amacı anlatılmış, yaşam boyu öğrenmede nasıl bilinç oluşturulacağı belirtilmiştir. Yaşam boyu öğrenme

programları ve yaşam boyu öğrenme konusundaki farklı yaklaşımlar konusu ele alınmıştır. Çalışmanın II. bölümünde yaşam boyu öğrenme kavramı ile kütüphane ilişkisi açıklanmıştır. Yaşam boyu öğrenme kavramı ile ilişkili olan bilgi toplumu ve bilgi okuryazarlığı kavramları da ele alınmıştır. Bu bölümde yaşam boyu öğrenme kapsamında Türkiye'deki kütüphanelerin durumları değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın III. Bölümünde KAUST Halk Kütüphanesi çalışanlarının verdiği dokümanlar sayesinde kütüphanede geçmişte ve günümüzde düzenlenen etkinlikler belirlenmiş; 2017 yılında ve 2018 yılının son beş ayında etkinliklere katılım ortalamaları grafiklerle ortaya çıkartılmıştır. Bu dokümanlar sayesinde etkinliklere ne ölçüde rağbet olduğu anlaşılmıştır. Yaşam boyu öğrenme sürecinde düzenlenen bu etkinliklerin kütüphane kullanımını nasıl etkilediği tablolarla anlatılmaya çalışılmıştır. Bu etkinliklerin faydaları üzerine durulmuştur. Yaşam Boyu Öğrenme Sürecinde KAUST Halk Kütüphanesinin Sosyalleşme Mekânı Olarak Kullanılması Anketi sonuçları da bu bölümde grafiklerle değerlendirilmiştir.

Araştırma ile alakalı daha önce yapılmış çalışmaları belirlemek amacıyla elektronik ve basılı kaynaklar taranmıştır. Bunlar; Bilgi Dünyası, Türk Kütüphaneciliği, Türkiye Tez Kataloğu, Beş yıllık Kalkınma Planları ve raporları, Milli Eğitim Şûraları, IFLA, Avrupa Birliği resmi web sitesi, KAUST resmi web sitesi, EBSCO, Dergipark açık erişim veri tabanı.

Buna ek olarak Google Scholar tarama motoru aracılığıyla konu taraması yapılmıştır. Tarama yaparken yaşam boyu öğrenme, halk kütüphaneleri, bilgi toplumu, bilgi okuryazarlığı, okuma alışkanlığı, KAUST kullanılan anahtar sözcüklerdendir.

BİRİNCİ BÖLÜM

I.YAŞAM BOYU ÖĞRENME KAVRAMI

Bu bölümde yaşam boyu öğrenme kavramı, öğrenme ve eğitim kavramlarını da ele alarak değerlendirilmiştir. Yaşam boyu öğrenme kavramının ortaya çıkışı anlatılmıştır. Yaşam boyu öğrenme konusunda Türkiye’de hangi plan ve kararlarda nasıl konu alındığına değinilmiştir. Yaşam boyu öğrenmenin amacı ve öneminden bahsedilmiştir.

1. Yaşam Boyu Öğrenme Kavram

Yaşam boyu öğrenmenin tanımı; resmi bir özellik taşıyın ya da taşımasın iş ile ilgili, bireysel veya toplumsal açıdan bilgi ve beceri geliştirme amaçlı yaşam boyunca gerçekleştirilen öğrenme etkinliklerinin tümüdür⁶. Yaşam boyu öğrenme, bilgi ve becerileri geliştirmeyi amaçladığı için yaşamın her evresinde sınırsız öğrenmeyi ifade eder. Yaşam boyu öğrenme mesleki, akademik, eğlence ya da dinlenme amaçlı olabilir. Akademik ve mesleki gelişim için gidilen dil kursları; müzik, resim, seramik gibi sanatsal yönü bulunan dinlenme ve eğlenceye ya da mesleki eğitime yönelik kurslar yaşam boyu öğrenmeye dar kapsamda örnek verilebilir. Yaşam boyu öğrenme insan ömrünün başından sonuna kadar olup; bu süreçte örgün eğitimin getirdiği mekân ve yaş sınırına bağlı kalmadan, bireyin eğitim yoluyla kazandığı her türlü beceri, bilgi ve davranışları kapsar⁷. Yani yaşam boyu öğrenme bireyin okulöncesi döneminden başlayarak ölümüne kadar devam eder. Bu süreçte öğrenme, okulda ve toplumda gerçekleşir. Bunun dışında örgün eğitimdeki öğrenme sürecinde ve örgün eğitimi tamamlandıktan sonra bireyin kendi istek ve ihtiyaçları doğrultusunda yaptığı öğrenme faaliyetleri yaşam boyu öğrenme kapsamındadır.

2009-2013 Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi’ne göre yaşam boyu öğrenme kişisel, sosyal, toplumsal ve istihdamla ilgili bir yaklaşımla kişinin; bilgi, beceri, ilgi ve

⁶ Aynur Ersoy; Bülent Yılmaz, “Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye’de Halk Kütüphaneleri,” **Türk Kütüphaneciliği**, C.XXIII, No.4, 2009, s.186.

⁷ Osman Samancı, Ebru Ocakçı, “Hayat Boyu Öğrenme”, **Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi**, C.XII, No.24, 2017, s. 712.

yeterliliklerini geliştirmek için hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme faaliyeti olarak tanımlanmıştır⁸. Buna göre yaşam boyu öğrenmede önemli olan iş alanlarında bilgili ve yetenekli bireyleri çalıştırmak ve toplumsal fayda ele etmektir. 2014-2018 Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi Belgesi'ne göre yaşam boyu öğrenme, okulla sınırlı olmayan, evde ve işte yani yaşamın her alanında gerçekleşen; öğrenme kişinin sosyo-konmik statüne, eğitim seviyesine ve yaşına bakmadan, herhangi bir engel olmadan sürdürülebileceğini gösteren bir kavramdır⁹. Bu belgede öğrenmenin mekân ve zaman ile sınırlandırılmadığını, bireyler arasında ayırım yapılmadan her yaştan ve her statüden kişilerin yaşam boyu öğrenme sürecine dahil olabileceğini belirtmektedir.

Yaşam boyu öğrenme kavramı için çok sayıda farklı tanımlar yapılmıştır. Fakat yapılan bu farklı tanımların kesişen noktaları vardır. Bunlar¹⁰;

- Öğrenmenin okul öncesinde başlayıp emeklilik sonrasında devam etmesi, yani tüm ömrü kapsamasıdır.
- Yaşam boyu öğrenme formal ve informal eğitim sürecini kapsar.
- Yaş boyu öğrenme sürecine katılan kişilerin yaşına, cinsiyetine, sosyal ve ekonomik statüsüne bakılmaz.
- Eğitim kurumları dışındaki öğrenme faaliyetleri yaşam boyu öğrenmenin kapsamına girer.
- Bireylerin bilgiyi nasıl bulacağı geliştireceği ve kullanacağı konusunda yaşam boyun öğrenme beceri kazandırır.
- Yaşam boyu öğrenme öğrenmeyi öğretir.

⁸ “Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi (2014-2018)”, s. 3, (Çevrimiçi) <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf> , 27.02.2019.

⁹ A.e., s. Önsöz.

¹⁰ Mehmet Akçaalan, Serhat Aslan, **Yaşam boyu öğrenme: teori ve uygulama**, Konya ,2016, Hiperlink (Firm), eBook.

(Çevrimiçi) <http://web.b.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/ZTAxMXh3d19fMTY4Mjk5MI9fOU41?sid=7b394f4b-7344-46d4-a1aa-2d23c435d6f0@pdc-v-sessmgr03&vid=1&format=EB&rid=1>, s. 15.

Yaşam boyu öğrenme için hayat boyu öğrenme, sınırsız öğrenme, sürekli öğrenme, yetişkin eğitimi, halk eğitimi gibi farklı tabirler kullanılmaktadır. Daha sonra değinileceği üzere halk eğitimi ve yetişkin eğitimi kavramlarının kullanılması doğru değildir. Yaşam boyu öğrenme kavramı bu iki kavramı kapsar. Bu çalışmada yaşam boyu öğrenme tabirinin kullanılması tercih edilmiştir.

Çağımız bilgi çağıdır. Bu çağda yaşayan toplum ise bilgi toplumdur. Gelecekte bilgi toplumu olma yolunda başarılı olacak ülkeler yaşam boyu öğrenme faaliyetleri ile meşgul olan ülkeler olacaktır.¹¹ Mevcut gelişmiş ülkelere baktığımızda yaşam boyu öğrenme konusuna önem verdikleri görülmektedir.

1.1. Öğrenme Kavramı

Yaşam boyu öğrenme kavramı tanımlanırken öğrenme kavramının da tanımlanması uygun olacaktır. Türk Dil Kurumu'nun Eğitim Terimleri Sözlük 'üne göre öğrenme: "kavramsal düzenlemeler yapma; alıştırma ve uygulamaların oldukça sürekli olan etkilerine verilen ad; belli bilgi, beceri ve anlayışlar edinme; tepki ve davranışlarda her zaman ya da kimi durumlarda yaşantıların oluşturduğu değişme" olarak tanımlanırken Güncel Türkçe Sözlük' üne göre " öğrenme işi"; Toplumbilim Terimleri'nde "belli durumlar ve sorunlar karşısında tepki ve davranış oluşturma, bunları değiştirerek yenilerini edinebilme yeteneği; ekinin iletilme ve yayılma süreci" olarak tanımlanmıştır¹².

Seven ve Engin'e göre öğrenme şu şekilde açıklanmaktadır;¹³ Öğrenme davranış ve tutum ile ilgilidir. Davranış insanın yaptığı her çeşit hareketi ifade eder. Öğrenme davranışta bir değişimdir. Daha belirgin bir ifadeyle, yaşantı ürünü nispeten kalıcı izli davranış değişmesi olarak tanımlanabilir. Okullar, kazandırılması açısından iki davranışla

¹¹ Ersoy, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 186.

¹² TDK Sözlük

http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5c16136d27d725.22605099 26. 02.2019.

¹³ Mehmet Ali Seven, Ali Osman Engin, "Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.XII, S:2, s. 189-190.

(Çevrimiçi) <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/32119>, 12.12.2018.

ilgilendir. Birincisi öğrenciye, onun daha önce yapmamış olduğu bir davranışı kazandırma; ikincisi ise önceden edinilmiş olduğu bir davranışı, yeni bir içerik ile ve eskisinden biraz farklı bir şekilde yapılmasını sağlama. Buna bağlı olarak iki çeşit öğrenmeden bahsedilebilir. Birinci öğrenme şeklinde, yeni bir tepki ya da davranış içerir; bu edinme – kazanma olarak adlandırılır. İkincide ise önceden kazanılmış bir davranışın, yeni koşullarda ve yeni uyarıcılar durumunda da gösterilir hale gelmesidir. Buna yaygınlaşma denir.

Öğrenme süreci okul öncesi dönemde başlayıp yaşamın sonuna kadar olan bir süreçtir. Yani yaşam boyu öğrenme sonu olmayan bir süreçtir. Öğrenmeyi etkileyen çok faktör vardır. Bunlar; öğrenen, öğrenme, öğrenilen, öğretene ve öğrenme ortamıdır¹⁴. Öğrenen ile ilgili faktörlerden olan yaş en önemli faktörlerden biridir. Çocuk yaşta öğrenme yetişkinlik dönemine göre daha kolay gerçekleşmektedir. Bu yüzden yaşam boyu öğrenme sürecinin başlangıcı önem taşımaktadır. Haliyle yaşam boyu öğrenme süreci okul öncesi çocukları da kapsamaktadır.

Akçaalan ve Aslan’a göre öğrenme ile kastedilen günlük yaşamda öğrenilen değildir. Aksine maksatlı bir öğrenme söz konusudur. Buna göre;

- Öğrenme kasıtlıdır ve öğrenci neyi öğrendiğinin farkındadır;
- Öğrenmenin kendine özgü amacı vardır;
- Öğrenci, öğrendiğini muhafaza etme niyetindedir¹⁵.

1.2. Eğitim Kavramı

Hayatın yaşanılabilir olması eğitimle mümkündür. Yaşamımızda bu denli etkili olan ve günlük hayatta en sık kullanılan kavramlardan olan eğitimin tanımına bakmak gerekir. Türk Dil Kurumu’nun Güncel Türkçe Sözlük’ünde eğitim kavramı “Çocukların ve gençlerin toplum yaşantısında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları

¹⁴ Seven, Engin, **a.g.e.**, s. 191.

¹⁵ Akçaalan, Aslan, **a.g.e.**, s. 17.

elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye” olarak tanımlanmıştır. İkinci Kalkınma Planına göre eğitim; geniş anlamda kişilerin fikir, karakter, beden ve ruh güçlerinin geliştirilmesidir¹⁶. Eğitim, insanların cinsiyet, sınıf, inanç ayrımı ve dil olmadan yetenekleri doğrultusunda gerçekleştirmelerine yardımcı olan temel bir haklardan biridir. Eğitimin konusu ekonomiden, siyasetten, toplumsal koşullardan, dünyadaki değişimden, teknolojik gelişmelerden etkilenir. Yetişkin eğitime toplumsal değişimin yönlendirilmesinde önemli sorumluluklar düşmektedir.

Eğitim ile öğrenme iki farklı kavramdır. Fakat bu iki kavram birbirlerinden ayrı düşünülemez. Çünkü eğitimin temelinde öğrenme etkinliği vardır ve eğitimin gerçekleşmesi öğrenmenin gerçekleşmesine bağlıdır¹⁷. Öğrenme kavramı kısmında bahsedildiği gibi bireyde davranış değişikliği olması için önce öğrenme faaliyetinin meydana gelmesi gerekir.

Eğitim; informal ve eğitim formal eğitim olarak ikiye ayrılır. Formal kelimesi İngilizce’de “resmi, usule uygun” manasına gelmektedir. Anlamından da anlaşılacağı üzere formal eğitim planlıdır. Yani önceden hazırlanan eğitim programlarıyla belli kurallara uygun gerçekleşir. Öner’in araştırmasında belirtildiği üzere formal eğitim; örgün eğitim ve yaygın eğitim olarak ikiye ayrılır¹⁸. Örgün eğitim okulöncesi eğitimden lisansüstü düzeyindeki bütün süreci kapsar. Yaygın eğitim ise örgün eğitimi dışında verilen tüm eğitim çalışmalarıdır. Yani kreşler, anaokulları, ilkokullar, ortaokullar, liseler, fakülte ve enstitüler dışında alınan eğitimlerdir. Özel kurslar, hizmeti içi eğitimler, kütüphaneler tarafından düzenlenen kurslar, halk eğitimleri veya il özel idarelerin düzenlediği kurslar yaygın eğitimin alanına girer. İnformal kelimesi ise İngilizce’de

¹⁶ DPT, “İkinci Kalkınma Planı”, s. 162.

(Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C4%B0kinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1968-1972%E2%80%8B.pdf>, 26.12.2018.

¹⁷ Abdullah Öner, “Hayat Boyu Eğitimin Sağlanmasında Halk Eğitimi Merkezlerinin Değerlendirilmesi: Yenişehir Halk Eğitimi Merkezi Örneği” Yüksek Lisans Tezi, Mersin, Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s. 34. (Çevrimiçi) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, 27.02. 2019.

¹⁸ Öner, a.g.e., s. 36.

“resmi olmayan” manasına gelmektedir. İnforal eğitim, hayatın içinde gerçekleşen, planlı olmayan eğitimidir. Yani informal eğitim, insanın toplum içinde aldığı eğitimidir.

1.3. Yaşam Boyu Öğrenme İle Yaşam Boyu Eğitim Kavramı Arasındaki Fark

Yaşam boyu öğrenme kavramı yerine yaşam boyu eğitim, hayat boyu öğrenme, sınırsız öğrenme, sürekli öğrenme, halk eğitimi, yetişkin eğitimi gibi farklı tabirler kullanılmaktadır. Yaşam boyu öğrenme, yetişkin eğitimi, halk eğitimi kavramları aslında birbirlerinden farklıdır fakat birbirlerinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmada yaşam boyu öğrenme (lifelong learning) tabirinin kullanılması tercih edilmiştir. Aynur Özcan’ın araştırmasında belirtildiği üzere geleneksel eğitim ve yaşam boyu öğrenme arasında önemli farkla mevcuttur¹⁹. Buna göre;

- Geleneksel eğitimde, eğitim hizmeti öne çıkarken yaşam boyu öğrenmede, öğrenmenin kendisi öne çıkarılır;
- Geleneksel eğitimde müfredat ön planda iken yaşam boyu öğrenmede öğrenmenin sonuçları ön plandadır;
- Yaşam boyu öğrenmede öğrenme süreci birey tarafından yönetilir.
- Geleneksel eğitimde eğitim, çocuk ve gençleri yaşam boyu öğrenmede tüm hayata yayılan bir eğitim uğraşı söz konusudur;
- Geleneksel eğitimde daha çok toplumun ihtiyaçlarını temel alan bir anlayış mevcutken yaşam boyu öğrenmede bireyin ihtiyaçlarına odaklanan bir anlayış mevcuttur.

¹⁹ Aynur Özcan, “Avrupa Birliği’nin Yaşam Boyu Öğrenme Stratejileri Avrupa Birliği Resmi Belgelerindeki Yaşam Boyu Öğrenme Yaklaşımının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2008, s. 19, (Çevrimiçi) <https://ankara.academia.edu/Aynur%C3%96zcan>, 05.29.2019.

- Geleneksel eğitimde; eğitim, gelenek, ideoloji ve kültür öğelerinin iç içe geçirilmesiyle verildiği bir anlayış varken, yaşam boyu öğrenmede bilginin kişinin kendisinin ve koşullarının belirlediği bir biçimde bütünsellikten kopuk olarak verildiği bir anlayış vardır. Yani geleneksel eğitimde kişi istediğini değil müfredatın istediğini öğrenmek zorundadır. Müfredata bağlı olduğunda kültür ve gelenek daha kolay muhafaza edilirken kişinin kendisine bağlı olan öğrenme de bu unsurlar göz ardı edilebilmektedir.

Akçaalan ve Arslan'a göre yaşam boyu eğitim ve yaşam boyu öğrenme aynı manaya geldiği algılansa da birbirlerini tamamlayan fakat farklı anlama gelen iki kavramdır²⁰. UNESCO Genel Konferansı 1976 yılında Hayat Boyu Eğitime ilişkin şu açıklamayı benimsemiştir: "Hayat boyu eğitim, mevcut eğitim sistemini yeniden yapılandırmayı ve eğitimle ilgili olup da eğitim sisteminin dışında kalan tüm potansiyeli geliştirmeyi amaçlayan genel bir düzenlemedir. Bu tür bir düzenlemede erkekler ve kadınlar kendi eğitimlerini bizzat kendileri gerçekleştirirler." Bu açıklamaya göre eğitim sistemi dışında kalan tüm eğitim faaliyetleri yaşam boyu eğitim kavramı içinde yer alır. Ayrıca bireyler kendi eğitimleriyle kendileri ilgilenir. "Yaşam boyu eğitim, genelde kurumsallaşmış eğitim ve okullara karşı yöneltilen eleştirilere bir cevap olarak görülmektedir. Geleneksel okul sistemleri, hızlı değişim sonucu ortaya çıkan yeni eğitim ihtiyaçlarını karşılamada ve değişimde yetersiz kalmaktadır. Çocukluk ve gençlik dönemleriyle sınırlı olan okul öğretiminin, değişen dünyanın tüm ihtiyaçlarını karşılaması asla mümkün değildir. Böyle bir dünya, diğer eğitim bilimlerine ve diğer imkânlarla zorunlu olarak ihtiyaç duymaktadır."²¹ Okullarda verilen eğitim değişen koşullar doğrultusunda yeterli kalmadığı için yaşam boyu eğitime ihtiyaç vardır.

Yaşam boyu eğitimin amaçları kişisel gelişme, toplumsal gelişme ve ekonomik büyümedir²². Yaşam boyu eğitim, herkese yaşam boyu öğrenme fırsatı sunar.

²⁰ Akçaalan, Aslan, **a.g.e.**, s. 19.

²¹"Hayatboyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim ÖİK Raporu", s. 9- 10.

²² **A.e** , s. 10.

Yaşam boyu eğitimin ilkeleri ise ansiklopedik bilgiye son verilmesi, okumaz-yazmazlığa son verilmesi, bilgilerin geleneksel yollarla aktarılmasına son verilmesi, aşırı uzmanlaşmaya son verilmesi, her düzeyde geleneksel eğitim yöntemlerine son verilmesi, eğitimin demokratikleştirilmesi olarak belirlenmiştir²³.

Akçaalan ve Aslan yaşam boyu eğitim ve yaşam boyu öğrenme arasındaki farkı şu şekilde açıklamaktadır*; yaşam boyu öğrenmede esas olan devlet harcamalarını azaltmak ve artan işgücü üretimine odaklanmak amacıyla kullanılmış şemsiye bir terimdir.

2. Yaşam Boyu Öğrenme Kavramının Ortaya Çıkışı ve Önem Kazanması

Yaşam boyu öğrenme kavramı ilk önce 1920’lerde John Dewey, Edvard Lindeman ve Basil Yeaxle tarafından kullanılmıştır.²⁴

Ersoy’un araştırmasında belirttiği üzere²⁵; yaşam boyu öğrenme kavramı evrensel olarak özellikle 1970 yıllarında ortaya çıkan, 1980 dönemlerinde hakim olan ve ekonomik kalkınmanın temelini oluşturan endüstrileşme ile yaşanan ekonomik kriz ile kültürel ve sosyal farkların kabul edilememesi nedeniyle gündemden kaybolmuştur ve daha sonra bilgi patlaması ve işgücü niteliklerine bağlı eğitim düşüncesinin doğmasıyla bu kavram tekrar çıkmıştır. Yaşam boyu öğrenme kavramı önceleri de kullanılırken ekonomik sebeplerden dolayı gündemden çıkmışken yine ekonomik sebeplerden ve bilgi patlamasının yaşanmasından dolayı 1990’lara tekrar ortaya çıkmıştır. Özcan’a göre “1990’lı yıllar yaşam boyu öğrenme kavramının da dillendirildiği dönem olmuştur. Ancak

²³ A.e., s. 11-12.

* Bu şemsiyenin altında herkes için eğitim, yetişkin eğitimi, okur-yazarlık, yaşam boyu öğrenme kavramları bulunmaktadır. Yaşam boyu öğrenme kavramı bu üç kavramı kapsar.

²⁴ Ersoy, Yılmaz, a.g.e., s. 2.

²⁵ Aynur Ersoy, “Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye’de halk kütüphaneleri”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009, s. 17-22. (Çevrimiçi) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, 26.02.2019.

yasal olarak bağlayıcılığı olan metinlerde direkt olarak yaşam boyu öğrenme kavramının geçtiğinden söz edilememektedir. Bir tek Maastricht Antlaşması'nda "sürekli eğitim" vurgusunun yapıldığı görülmektedir. Bunun dışında çeşitli düzenleyici belgelerde yaşam boyu öğrenme kavramının anılması özellikle 1990'lı yılların ikinci yarısına denk gelmiştir.”²⁶. Yani 1990'ların başında kavram kullanılmaktadır ama ilgili belgelerde kavramın kullanılması 1995 yılından sonra olmuştur.

Avrupa Ülkeleri tarafından yaşam boyu öğrenmenin önemi ortaya koymak amacıyla pek çok yasa, yönetmelik, rapor hazırlanmıştır. Bununla birlikte Japonya da yaşam boyu öğrenme konusuna çok önem vermiştir. 1990 yılında “Yaşam Boyu Öğrenmenin Desteklenmesi Yasası”nı çıkartmış ve “Yaşam Boyu Öğrenme Ulusal Konseyi” kurulmuştur. Avrupa, 1995 yılında “Beyaz Doküman”²⁷ yayınlamıştır. Buna göre yaşam boyu öğrenmenin tüm ulusların hedef olarak belirlemesi gerektiği, geleceğin toplumu bilgi ile donatılacak, her bireyin kendi becerilerini kendisinin geliştireceği bir öğrenme toplumu olacağını vurgulamıştır²⁷. 1995 yılındaki Beyaz Dokümana göre yaşam boyu öğrenme sürecine katılan toplumlar bilgi toplumuna dönüşecek, tüm toplumların ortak hedefi yaşam boyu öğrenme olacak ve kendi kendine öğrenen bireyler yetişecektir.

Yaşam boyu öğrenme kavramının gelişmesindeki dönüm noktalarından biri de 1996 yılı Avrupa'da “Yaşam Boyu Öğrenme Yılı” ilan edilmiş; 1996 yılında yaşam boyu öğrenme kavramını yaygınlaştırmak için birçok konferans, seminer, söyleşi, fuar, yarışma ve pilot proje hayata geçirilmiştir²⁸. Özcan araştırmasında 1996 senesinin yaşam boyu öğrenme yılı olmasını şu şekilde yorumlamıştır; “AB'nin karar organları olan Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'nin 23 Ekim 1995'te bir sonraki yılın Avrupa'nın yaşam boyu öğrenme yılı olması ile ilgili aldığı karar, Birliğin kurucu antlaşmasındaki 126 ve 127. maddelere dayandırılarak alınmıştır. Büyüme ile ilgili Beyaz Kitap'ta sözü edilen rekabet gücü ve istihdam başlıkları işsizliği önlemede ve sosyal, ekonomik değişimi

²⁶Özcan, **a.g.e.**, s. 43.

²⁷ Açıklama: Beyaz Kitap bir çeşit yönerge'dir. Asıl olarak devletler tarafından resmi olarak yayımlanırlar.

²⁸ Ersoy, **a.g.e.**, s. 44.

²⁹Özcan, **a.g.e.**, s. 21.

sağlamada eğitim ve öğrenmenin önüne geçen başlıklar olmuştur. Söz konusu kararda eğitim sistemlerinin sürekli uyumunun gözetilmesinin Avrupa ekonomisinin rekabet gücü açısından stratejik bir önemi olduğu belirtilmiştir. Aynı metinde mesleki eğitimin genel eğitimle doğrudan ilişkilendirilerek gereken önemin verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Gene söz konusu belgenin 2. maddesinde yaşam boyu öğrenme, Avrupa'nın rekabet gücü bağlamına yerleştirilmiştir.”

Yaşam boyu öğrenme kavramının gelişmesinin mihenk taşlarından biri de 2000 yılında Portekiz'in başkenti Lizbon'da düzenlenen konsey toplantısı olmuştur. Bu toplantı Lizbon Stratejisi olarak adlandırılmıştır. Avrupa Birliği'nin yeni stratejik amaçlarının belirlendiği Lizbon Stratejisi'ne göre Avrupa Birliği daha iyi ve daha çok iş imkânları sağlayan güçlü ekonomik gelişme ve toplumsal birlik ile dünyanın en dinamik ve rekabetçi bilgi ekonomisine sahip olmalıdır²⁹. Lizbon stratejisi yaşam boyu öğrenmeye ekonomik açıdan bakmıştır. Yaşam boyu öğrenme ile güçlü ekonomisi olan devlet olmayı hedeflemiştir. Söz konusu toplantıdan sonra her yıl gelinen nokta ile ilgili yaşam boyu öğrenme başlığı da dahil olmak üzere, Birlik bünyesinde değerlendirme toplantıları yapılması bir gelenek haline gelmiştir³⁰. Lizbon Stratejisi ile yaşam boyu öğrenme kavramı daha da önem kazanmıştır.

2.1. Lizbon Stratejisinin Yaşam Boyu Öğrenme Konusundaki Hedefleri

Lizbon Stratejisi, Portekiz'in başkentinde Avrupa Birliği tarafından ilk defa 2000 yılında küreselleşme, demografik değişim ve bilgi toplumu sorunlarını ele almak için düzenlenen bir toplantıdır³¹. Bu toplantı 2000 yılından sonra her yıl düzenli olarak toplanmıştır. Lizbon stratejisinin amacı insanların iş becerilerini geliştirmek, ekonomiyi güçlendirmek ve yatırım yaparak daha iyi iş imkânları oluşturmaya yönelik reformlar

²⁹ Ersoy, a.g.e., s. 25.

³⁰ Özcan, a.g.e., s. 34.

³¹“Hayat boyu öğrenme programı 2007-2013 Başvuru rehberi”, s. 33. Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/docs/hayatboyu-%C3%B6%C4%9Frenme/hayatboyu->, 17.02.2019.

konusunda üye ülkelerle iş birliği yapmaktır³². Lizbon Stratejisinde yaşam boyu öğrenme konusunda çok önem vermiştir. Çünkü küreselleşmeye ayak uydurmak için AB'nin hızlı değişen ekonomisi esnek ve yetenekli iş gücüne ihtiyaç duyuyor ve yaşam boyu öğrenme projeleri sayesinde bireylerin değişen iş piyasasına adapte olmalarına yardımcı olur³³.

Lizbon Strateji'sinin hedeflerinden "Araştırma, Yenilik ve Eğitim" başlığı altında eğitimle ilgili olarak yer alanlar ise şu şekilde sıralanmıştır³⁴:

- İnsan kaynaklarına harcamayı arttırmak,
- Yaşam boyu öğrenmeyi yaygınlaştırmak,
- Bilgi toplumunun ihtiyaçları ile gerekli becerileri uyumlu hale getirmek, örneğin; bilgi toplumunun en önemli ihtiyacı bilgisayar ise, bilgisayar kullanabilen bireyler yetiştirmek,
- Avrupa Birliğindeki dillerin öğrenmesini yaygınlaştırmak ve eğitime Avrupa boyutu getirmek,
- İnternet yoluyla kardeş okul uygulamasını yaymak.

2000'den beri Avrupa birliğine üye devletler eğitim ve öğretimlerini geliştirmek için işbirliği yapıyorlar. Buna göre³⁵; Birincisi; Avrupa Birliğinde eğitim öğretim için ortak hedefler belirlenmiştir. Bu ortak stratejik hedefler erken çocukluk eğitiminden itibaren başlayıp okul, meslek eğitimi, yükseköğrenimi ve yetişkin eğitimi kapsamaktadır. İkincisi; üye devletler performanslarını ve başarılarını vurgulamak için ölçmek amacıyla ortak kriterler belirlidiler. Üçüncüsü; Komisyon yaşam boyu öğrenme sürecine katkı sağlamak için rehberlik edecektir.

³²European Commission, "What is it for?" (Çevrimiçi) http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/objectives/index_en.htm 27.12.2018

³³ A.e.

³⁴ Özcan, a.g.e., s. 62.

³⁵European Commission, "The Commission's Contribution to the Leaders' Working Lunch Gothenburg", 17 November 2017 https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/leaders-working-lunch-lifelong-learning_en.pdf 27.12.2018

3. Türkiye’de Yaşam Boyu Öğrenme Konusunun Ortaya Çıkışı

Yaşam boyu öğrenme kavramı yüzyılın gerekleri doğrultusunda, hızlı gelişen ve hızlı değişen kültürel ve sosyal yaşamdaki değişimlere uyum sağlayabilmek için ortaya çıkmıştır³⁶. Çağın en önemli gelişimi ve değişimi bilgi iletişim teknolojilerinin ilerlemesidir. Bilgisayarın ve internetin sosyal hayatta daha çok yer alması, bilginin çok hızlı üretimine ve yayılmasına neden olmaktadır. Bu durum bilgiye ulaşma ve bilginin doğru kullanılması meselesini ortaya çıkarmıştır. Bilginin doğru kullanımı ve bilgiye ulaşma meselesinin çözümü bilgi okuryazar bireylerin yetişmesi ile mümkündür. Yaşam boyu öğrenen bireyler ancak bilgi okuryazarı olabilecektir.

Türkiye’de yaşam boyu öğrenme kavramı, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Milli Eğitim Şûraları, Beş Yıllık Kalkınma Planları ve komisyon raporları olmak üzere çeşitli plan, rapor ve kararlarda ele alınmıştır³⁷. Bu kaynaklarda ele alınan yaşam boyu öğrenme konusu, bu konu başlığı altında tek tek değerlendirilecektir.

Türkiye, OECD’nin kurucu üyelerindendir³⁸. Yaşam boyu öğrenme konusunun Türk eğitim sisteminde yer alması, 1960 tarihinde Türkiye’nin OECD ülkelerinin aldığı kararlarının altına atılan imzalara kadar uzanmaktadır ve OECD ülkelerinin ortak kararı doğrultusunda yaşam boyu öğrenme kavramı üye ülkeler tarafından gündemde tutulmuştur³⁹.

³⁶ “Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi: 2014-2018”, s. 3, (Çevrimiçi) <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf>, 26.02.2019.

³⁷ Duman, A. (2005). Türkiye’de yaşam boyu öğrenme siyasalarını oluştur(a)mamanın dayanılmaz hafifliği. F. Saylan ve A. Yıldız (Ed.), Yaşam boyu öğrenme sempozyum kitabı içinde (s. 35). Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Pegem Yayıncılık

³⁸“İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı”,

(Çevrimiçi) http://www.mfa.gov.tr/iktisadi-isbirligi_ve-gelisme-teskilati-oecd.tr.mfa , 31.01.2019.

³⁹“Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu” (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Yayın No: DPT: 2568 – ÖİK:584). Ankara: Yazar, s. 13. . (Çevrimiçi) http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/08_HayatboyuEgitimiOrgunOlmayanEgitim.pdf , 05.01.2019.

3.1. Milli Eğitim Temel Kanunu’nda Yaşam Boyu Öğrenme

Yaşam boyu öğrenme konusu, ilk defa 1973 tarihinde “1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu”nda ele alınmıştır⁴⁰. *Milli Eğitim Temel Kanunu’nun Türk Milli Eğitiminin Temel İlkelerinin* dokuzuncu maddesinde⁴¹ “Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.” ibaresi bulunmaktadır ve şöyle devam etmektedir; “Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.” Bu maddede doğrudan “yaşam boyu öğrenme” ya da “hayat boyu öğrenme” kavramından bahsedilmese de dolaylı olarak öğrenmenin ömür boyunca devam eden bir süreç olduğundan bahsedilmiştir. Kanunun dokuzuncu maddesinde “fert” kavramı kullanılmıştır. TDK’ya göre fert “birey” anlamına gelmektedir. Buna genel ve mesleki eğitime çocukluk çağının da dahil edildiğini varsayabiliriz. Fakat maddenin devamında çocukluk döneminden bahsedilmemiş gençler ve yetişkinlerden bahsetmiştir. Araştırmamızda bu terimleri irdelememizin sebebi yaşam boyu öğrenmenin yaş konusunda sınır tanınamasıdır. Yaşam boyu öğrenme sürecinin çok erken yaşlarda başlamasından kaynaklanmaktadır.

Milli Eğitim Temel Kanunu’nun üçüncü bölümü “Yaygın Eğitim” başlığını taşır. Örgün eğitim dışındaki tüm eğitim çalışmalarına yaygın eğitim adı verildiğinden daha önce bahsetmiştik. *Milli Eğitim Temel Kanunu’nun* üçüncü bölüm, kırkinci maddesinde; örgün eğitimin eksiklerini tamamlamak, bireylerin çağa ayak uydurmasını sağlamak, bireylerin milli eğitim değerlerini korumasını sağlamak, bireylerin sosyalleşmesini ve birbirleriyle uyumlu yaşamasını sağlamak, ekonomik fayda sağlayacak mesleki bilgi edindirmek, bireyleri sağlıklı yaşam konusunda bilinçlendirmek, bireylerin boş zamanlarını iyi değerlendirmesini sağlamak gibi yaşam boyu öğrenmenin amaçlarıyla uyumlu konulara değinilmiştir. Milli Eğitim Temel Kanunu’nun kırk birinci maddesinde

⁴⁰ Ersoy, a.g.e., s. 25.

⁴¹ Milli Eğitim Kanunu (1973), Tertip: 5, C:XII, s. 2342. (Çevrimiçi) <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>, 03.01.2019.

yagın eğitimin, örgün eğitimi desteklemesi ve örgün eğitimin eksiklerini tamamlamak üzerinedir.

3.2. Beş Yıllık Kalkınma Planları’nda Yaşam Boyu Öğrenme

Eskiden Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), daha sonra Kalkınma Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan Beş Yıllık Kalkınma Planları, Türkiye’nin sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda, uzun dönemde gerçekleştirmeyi planladığı büyümeyi ortaya koyan temel politika dokümanlarıdır⁴². Dokuzuncu Kalkınma Planı’na kadar Devlet Planlama Teşkilatı hazırlamışken, Onuncu Kalkınma Planını Kalkınma Bakanlığı hazırlamıştır. Strateji ve Bütçe Başkanlığı 23 Temmuz 2018’de kurulmuştur ve bu tarihten sonraki kalkınma planlarının hazırlanması bu başkanlığın görevlerindendir⁴³. 1963 yılından itibaren 2018 yılına kadar on tane Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanmıştır. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1963-1967 yıllarını; ikinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1968-1972 yıllarını; üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1973-1977 yıllarını; dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1973-1977 yıllarını; beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989 yıllarını; altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994 yıllarını; yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1996-2000 yıllarını; sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005 yıllarını; dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013 yıllarını; onuncu Kalkınma Planı 2014-2018 yıllarını kapsar.

Eğitim, ülke kalkınmasını sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Eğitim politikasından bahsedildiğinde ise kamu kesimi tarafından eğitimin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi doğrultusunda alınan önlemler anlaşılır ve devletin eğitim politikası

⁴² Yaşar Akça, Gülsün Şahan, Ayşegül Tural, “Türkiye’nin Kalkınma Planlarında Eğitim Politikalarının Değerlendirilmesi”, *International Journal of Cultural and Social Studies*, No:III, 2017, s. 394 (Çevrimiçi) <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/388899> , 25.12.2018.

⁴³ Strateji ve Bütçe Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180724-9.pdf> 26.02.2019.

öncelikle kalkınma planlarında belirlenir⁴⁴. Yaşam boyu öğrenme eğitim politikasını ilgilendiren bir mesele olduğu için bu kavram kalkınma planlarında çokça yer almıştır.

1963-2000 yıllarını kapsayan beş yıllık kalkınma planlarında yaşam boyu öğrenme konusu doğrudan ele alınmamıştır. Yaşam boyu öğrenme konusundan dolayı olarak bahsedilmiştir. Bu dönem arasında yıllar geçtikçe yaygın öğrenmeye verilen önemin arttığı görülmektedir. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında nitelikli insan ihtiyacı sebebiyle orta öğretim dönemindeki bireylerin mesleki ve teknik eğitime yönelmelerine gereken önemi vererek halk eğitimin önemine değinilmiştir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında toplumun fırsat eşitliğinden yararlanma imkânı ve eğitim alma isteği on planda tutulmuştur⁴⁵. Yetişkin eğitimi ve özellikle kadınlar için okuma-yazma eğitime verilmesi gereken önemden bahsedilmiştir⁴⁶. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında özellikle kırsal kesimlerde yaygın eğitim olanaklarının kısıtlı oluşundan bahsedilmiştir⁴⁷. Yaygın eğitiminden, işgücü piyasasına geçecek insan gücünün üretim sürecinde gereken yeri almasını sağlaması beklenirken; daha çok okuma-yazma ve kültür programlarından ibaret kadığı belirtilmiştir⁴⁸. Yani yaygın eğitimden beklenen kalifiye elemen yetiştirerek ekonomiye katkı sağlamasıdır. Fakat bu kalkınma planında beklenen sonuca ulaşamamıştır. Üçüncü Kalkınma Planında yaygın eğitim, örgün eğitimin tamamlayıcısı olarak görülmüş ya da okul dışı gençliğin eğitilmesindeki önemi üzerinde durulmuştur⁴⁹. Üçüncü kalkınma planında kavram olarak yaşam boyu öğrenme geçmese de yaşam boyu öğrenmenin amaçlarını kapsayan nitelikli insan yetiştirme ve okul dışı gençlerin yetiştirilmesi konularına değinilmiştir. Fakat burada sadece gençlere vurgu yapılmıştır. Yaşam boyu öğrenmede yaş sınırlaması yoktur. Dördüncü Kalkınma Planında özellikle eğitim sisteminin nitelik ve nicelik açısından insan gücü yetiştirmedeki yetersizliklerine

⁴⁴ Akça, Şahan, Tural, **a.g.e.**, s. 394.

⁴⁵ **A.e.**, s. 397.

⁴⁶ Ersoy.**a.g.e.**, s. 26.

⁴⁷ Kalkınma Planı: Üçüncü Beş Yıllık (1973-1977), s.110.

(Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C3%9C%C3%A7%C3%BCnc%C3%BC-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1973-1977%E2%80%8B.pdf> , 27.02.2019.

⁴⁸ **A.e.**, s. 85.

⁴⁹ Ersoy, **a.g.e.**, s. 26.

vurgu yapılmıştır ve toplumun her kesimine hitap etmesi beklenen yaygın eğitim hizmetlerinden yeterli faydalanılamamış olduğu belirlenmiştir⁵⁰. Bu kalkınma planında yine kalifiye eleman yetiştirme planlanmıştır. Fakat istenilen sonuca yine ulaşamamıştır. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında üzerine durulan konu 15-65 yaş grubuna yönelik hizmet içi eğitim ve yaygın eğitim imkânları ile istihdam edilmesidir⁵¹. Bu kalkınma planında genç ve orta yaş grubunu kapsayacak şekilde bahsedilmiştir. Fakat yaşam boyu öğrenmede yaş sınırı bulunmamaktadır. İlgili kalkınma planında vasıfsız işgücünün yaygın eğitim programlarıyla vasıf kazandırarak istihdamını kolaylaştırmak hedeflenmiştir⁵². 12-25 yaş grubu meslek kazandırıcı yaygın eğitim yıllık hedefler belirlenmiştir⁵³. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planında bilim ve teknolojiye yenilikler, uluslararası ekonomik ilişkilerin gelişmesi, haberleşme imkânlarının artması, bilgi toplumu olma çalışmaları, meslek yapısındaki hızlı değişimler, işgücü piyasasındaki ani değişimlerin ortaya çıkması gibi nedenlerle yaygın eğitime önem artmıştır⁵⁴. Yaygın eğitime verilen önemin sebepleri ile yaşam boyu öğrenmenin ortaya çıkmasının sebepleri aynı olduğu görülmektedir. Kalkınma planlarında ilk defa “bilgi toplumu” kavramı kullanılmış ve yaygın eğitimin önemi daha fazla vurgulanmıştır. Yaygın eğitim faaliyetlerinin etkinliğini arttırmak için çeşitli kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğini sağlayıcı yasal düzenlemeler gerçekleştirilecektir⁵⁵.

1996 yılının “Yaşam Boyu Öğrenme Yılı” olmasının etkileri bu tarihten sonraki beş yıllık kalkınma planlarında etkisi gözlenmektedir. 1996-2000 yıllarını kapsayan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma “yaşam boyu öğrenme kavramı “ yerine kullanılan “yaşam boyu eğitim” kavramı ilk defa kullanılmıştır. Çevrenin korunmasına yönelik bilgilendirme

⁵⁰ Akça, Şahan, Tural, a.g.e., s. 398.

⁵¹ Kalkınma Planı: Beşinci Beş Yıllık (1985-1989), s. 127. (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Be%C5%9Finci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1985-1989.pdf>, 19.12.2018.

⁵² A.e., s. 128.

⁵³ A.e., s. 144.

⁵⁴ Kalkınma Planı: Altıncı Beş Yıllık (1990-1994), yay. no: DPT: 2174, s. 293. (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Alt%C4%B1nc%C4%B1-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1990-1994%E2%80%8B.pdf>, 19.12.2018.

⁵⁵ A.e., s. 295.

ve bilinçlendirme çalışmaları için yaşam boyu eğitim ilkesi gözetileceği belirtilmiştir⁵⁶. Bu dönemde hala mesleki-teknik örgün ve yaygın eğitimin kalifiye insan yetiştirmede istenen düzeye gelinemediği belirlenmiş, özellikle yaygın eğitimde beklenen seviyeye ulaşılamamış; teknik ve mesleki eğitimde, yaygın eğitimle örgün eğitim arasında uygun bir iş bölümü yapılmasının önemi devam ettiği belirtilmiştir⁵⁷. Eğitim ve öğretimini tamamlayan ya da okuldan ayrılmış olan herkese hayatlarının her aşamasında, kendi alanlarında becerilerini ve bilgilerini geliştirme imkânları sağlanacağı belirtilerek yaşam boyu öğrenmeye vurgu yapılmıştır⁵⁸. Yedinci Kalkınma planında yaşam boyu öğrenme konusunun daha belirginleştiği görülmektedir. Planda dezavantajlı gruplar da ele alınarak toplumdan her kesimin bilgi ve beceri edinerek kendilerini geliştirme imkânları sağlanacağından bahsedilmiştir.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında “Hayat Boyu Öğrenme” kavramı amacı belirtilerek kullanılmıştır. Bu planda herkese yönelik yaşam boyu öğrenme yaklaşımı ile bilgiye ulaşmayı ve bilgiyi kullanmayı öğreten, üretme odaklı eğitime ağırlık veren, herkese yönelik fırsat eşitliği imkânı sağlayan bir sistem amaçlanmıştır⁵⁹. Toplumda yaşam boyu öğrenme anlayışıyla her türlü yaygın eğitim imkânı geliştirilecek; özellikle üniversitede eğitim alamayan bireylere kısa yoldan beceri kazandırma ve meslek kazandırma planın politikaları arasındadır⁶⁰. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında “Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu” hazırlanmıştır. Bu raporda mevcut durum ve sorunlar; yaşam boyu eğitim kavramı, yaşam boyu öğrenmenin amaçları ve ilkeleri, yaşam boyu öğrenme modeli yaklaşımı, ulaşılacak

⁵⁶ Kalkınma Planı: Yedinci Kalkınma Planı ((1996-2000), s.193. (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Yedinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1996-2000%E2%80%8B.pdf> , 27.02.2019.

⁵⁷ A.e., s. 25.

⁵⁸ A.e., s. 29.

⁵⁹ Kalkınma Planı: Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık (2001-2005), 2000, s. 82 (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf> , 27.02.2019.

⁶⁰ A.e., s. 84.

istenen amaçlar, çocuk eğitimi; planlanan yatırımlar ve politikalar konularına geniş çerçevede yer verilmiştir⁶¹.

Dokuzuncu Kalkınma Planında eğitim değişen ve gelişen ekonomi ile işgücü piyasasının istekleri doğrultusunda, kişilerin istihdamını arttırmak için yaşam boyu öğrenim stratejisinin geliştirileceği belirtilmiştir⁶². Bu planda yaşam boyu öğrenme kavramı ekonomi ve istihdam için önemli olduğu vurgusu yapılmıştır. Dokuzuncu kalkınma Planı dikkate alınarak 2009-2013 Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi hazırlanmıştır⁶³. Buna göre bilgi ekonomisi desteklenecek ve işgücü eğitimi devam ettirilecektir⁶⁴. Plana göre eğitim sistemi, insan kaynaklarının geliştirilmesini desteklemek üzere, yaşam boyu eğitim yaklaşımıyla ve bütüncül olarak ele alınacak; sistemin etkinliği, erişilebilirliği ve fırsat eşitliğine dayalı yapısı güçlendirilecektir⁶⁵. Planın beş yüz doksan dördüncü maddesine göre toplumun yaşam boyu eğitim anlayışını benimsemesi için e-öğrenme imkânı ve yaygın eğitim imkânları geliştirilecek, yetişkinlerin ve okula gitme imkânı bulunmayanların açık öğretim fırsatlarından yararlanmaları özendirilecek, meslek edinmeleri ve beceri kazanmaları faaliyetleri arttırılacaktır⁶⁶. Kalkınma Bakanlığı'nın hazırladığı 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planında diğer planlara nazaran yaşam boyu öğrenme konusuna daha çok yer ayırdığı görülmektedir. Diğer planlarda olduğu gibi bu planda da eğitimde fırsat eşitliği ve kişinin kabiliyeti geliştiren eğitim sistemi konusuna değinmiştir. İşgücü piyasasının istekleri doğrultusunda eğitim becerilerinin elde edilmesi için yaşam boyu eğitim etkinliklerine önem verilmesi planın politikalarındandır⁶⁷. Plana göre yaşam boyu

⁶¹ A.e., s. 84.

⁶² Kalkınma Planı: Dokuzuncu Beş Yıllık (2007-2013), madde 570, s. 84. (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2007-2013%E2%80%8B.pdf>, 27.02.2019.

⁶³ Avrupa Komisyonu, "Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi", (Çevrimiçi)

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/lifelong-learning-strategy-103_tr, 26.02.2019.

⁶⁴ Akça, Şahan, Tural, a.g.e., s. 399.

⁶⁵ Dokuzuncu Kalkınma Planı, madde 583, s. 85.

⁶⁶ Dokuzuncu Kalkınma Planı, madde 594, s. 86.

⁶⁷ Kalkınma Planı: Onuncu (2014-2018), 2013, madde 318, s. 47 (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf> 27.02.2019.

öğrenme etkinlikleri ile bireyler beceri kazanarak daha kolay istihdam imkânı bulacaktır. Planda bireylerin öğrenme fırsatları çeşitlendirilerek yaşam boyu öğrenme faaliyetlerinin teşvik edilmesinin sağlanması hedeflenmiştir⁶⁸.

Beş yıllık kalkınma planlarında belli bir tarihe kadar yaygın eğitimi kavramı, halk eğitimi kavramı kullanılmıştır. Yaşam Boyu Öğrenme yılının ilanından sonraki kalkınma planında “yaşam boyu eğitim” kavramı kullanılmıştır. Dünyadaki gelişmelerin etkisiyle de 2000 yılından itibaren planlarda yaşam boyu öğrenme ifadesi iyiden iyiye kendini göstermektedir. Ekonomik sebepler ve istihdam meselesinden dolayı yaşam boyu öğrenmeye zaman geçtikçe daha çok önem verildiği gözlenmektedir.

3.3. Milli Eğitim Şûralarında Yaşam Boyu Öğrenme

Millî Eğitim Şûraları, Türk eğitim sisteminin ve politikalarının görüşüldüğü, eğitim sistemi üzerine görüşüldüğü, geniş çaplı tartışmaların yapıldığı, çeşitli öneri niteliğinde kararların alındığı, eğitim sistemine ve politikalarına yön vermek amacıyla yapılan toplantılardır⁶⁹. Milli Eğitim Şûraları, Bakanlığın en üst düzey danışma organ olarak eğitim politikalarını şekillendirme ve uygulama sürecine katkı sunmaktadır. Eğitim Şûralarının temelini oluşturan Heyet-i İlmiye 1921-1926 yılları arasında toplanmıştır. Daha sonra Milli Eğitim Şûraları adı verilen toplantılar düzenlenmeye başlanmıştır. 1939-2014 yılları arasında düzenlenen on dokuz adet Milli Eğitim Şûrası bulunmaktadır⁷⁰. Araştırmamın bu kısmında Milli Eğitim Şûralarında yaşam boyu öğrenme konusunun ve kavramının geçtiği yerler incelenmiştir. Yaşam boyu öğrenme kavramı ilk kez 1960 senesinde UNESCO tarafından düzenlenen konferansta bahsedildiği için bu tarih dikkate alınarak Milli Eğitim Şûraları incelenmiştir. Milli Birinci Milli Eğitim Şûrası 1939 yılında; İkinci Milli Eğitim Şûrası 1943; Üçüncü Milli Eğitim Şûrası 1946 yılında;

⁶⁸ Onuncu Kalkınma Planı, s. 187.

⁶⁹ Taha Yazar, İsmail Keskin, “Milli Eğitim Şûralarında Yaşam Boyu Öğrenme, Halk Eğitimi, Yetişkin Eğitimi Ve Yaygın Eğitimi ile İlgili Kararların Değerlendirilmesi” **HAYEF: Journal Of Educatin**, 15(1), 2018, s. 66.

⁷⁰“Milli Eğitim Şûraları”, (Çevrimiçi) <https://ttkb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-surolari/dosya/12>, 11.01.2019.

Dördüncü Milli Eğitim Şurası 1949 yılında; Beşinci Milli Eğitim Şûrası 1953 yılında; Altıncı Milli Eğitim Şûrası 1957 yılında; Yedinci Milli Eğitim Şûrası 1962 yılında, Sekizinci Milli Eğitim Şûrası 1970 yılında; Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası 1974 yılında; Onuncu Milli Eğitim Şûrası 1981 yılında; On Birinci Milli Eğitim Şûrası 1982 yılında; On İkinci Milli Eğitim Şûrası 1988 yılında; On Üçüncü Milli Eğitim Şûrası 1990 yılında; On Dördüncü Milli Eğitim Şûrası 1993 yılında; On Beşinci Milli Eğitim Şûrası 1996 yılında; On Altıncı Milli Eğitim Şûrası 1999 yılında; On Yedinci Milli Eğitim Şûrası 2006 yılında; On Sekizinci Milli Eğitim Şûrası 2010 yılında; On Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası 2014 tarihinde toplanmıştır.

Yazar ve Keskin'e göre "Yaşam boyu öğrenme ilk defa sekizinci şurada kavram olarak ele alınmasa da İstanbul Üniversitesi raporunda raporunda ortaöğretimden beklenenin öğrenme yollarını kavramış, sorunları düşünme, inceleme ve araştırma alışkanlığı kazanmış gençlerin yetiştirilmesi olarak ele alınmıştır. Ankara Üniversitesi raporunda YBÖ öğrencileri disiplinlerin değişen kapsamı yerine bilgi edinme yollarının bilen ve kendini gelişimini sağlayacak bireyler yetiştirilmesi gerektiği üzerinde durmuştur. TÜBİTAK raporunda yaşam boyu öğrenme kavram olarak zikredilmese de okullarda "bilgileri kendi kendine kazanıp kullanabilen bireyler" yaşam boyu öğrenen bireylerin yetiştirilmesi gerektiğine daha sonra ise 9. Şurada Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları bölümünde ele alınmıştır."⁷¹ Yani 1970 yılında ilk defa konu olarak yaşam boyu öğrenmeye değinilmiştir. Bu tarihten sonra 1973 yılında da Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yaşam boyu öğrenmeye konu olarak değinilmiştir. Yaşam boyu öğrenme kavram olarak ilk defa On Altıncı Milli Eğitim Şurasında Arnavutluk Milli Eğitim Bakanlığı mesleki eğitim şube müdürü tarafından kendi eğitim sistemlerini geliştirilmesi ile ilgili yaptığı sunuda geçmiştir⁷².

Yaşam boyu öğrenme kavramı, detaylı olarak 2006'da toplanan On Yedinci Milli Eğitim Şurasında geçmiştir. "Küreselleşme ve Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim

⁷¹ Yazar, Keskin, **a.g.e.**, s. 73.

⁷² **A.e.**, s. 77.

Sistemi” ve “ Yaşam Boyu Öğrenme” başlıkları altında alınan kararlar sıralanmıştır. Bu kararlar şunlardır⁷³;

- Yaşam boyu öğrenmeyi geliştirecek eğitim politikaları oluşturulmalıdır.
- Yaşam boyu öğrenmeyle alakalı yasal düzenlemeler yapılmalı,
- Örgün ve yaygın eğitim merkezlerindeki eğitim programları standartlara uygun olmalı,
- Yaşam boyu öğrenme konusunda farkındalık arttırılmalı, yaşam boyu öğrenme konusunda bireyler bilinçlendirilirken kitle iletişim araçları kullanılmalı,
- Gelir seviyesi düşük kesime sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin finansman, proje ve donanım açısından katkı sağlaması özendirilmeli,
- Eğitim, istihdam politikası ile desteklenmeli,
- Özel eğitim kurumlarının, teknik ve mesleki eğitim ile yaygın eğitim alanlarında da eğitim vermeleri sağlanmalı,
- Yaşam boyu öğrenme kurumlarının yetersizlikleri giderilmeli ve bu kurumlara ekonomik destek sağlanmalı,
- Yaşam boyu öğrenme uygulamalarıyla engelli bireylerin eğitimine daha çok önem verilmeli ve bu bireylerin topluma uyumu sağlanmalı,
- Eğitim kurumlarında mesai saatleri dışında kurs ve seminerlerde görev alan yöneticilere ve yardımcı personele ücret ödenmeli,
- Yaşam boyu öğrenme etkinlikleri için özel kurum ve kuruluşların fiziki ortamlarından ve imkânlarından yararlanılmalı,
- Yaşam boyu öğrenme etkinlikleri için yeni kurum açmak yerine, var olan kurumların geliştirilerek kullanılması sağlanmalı,
- Yaşam boyu öğrenme kapsamında yabancı dil öğretime önem verilmeli,

⁷³ On Yedinci Milli Eğitim Şurası, Milli Eğitim Bakanlığı-Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara, 2006, s. 5-6.

(Çevrimiçi) https://tkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165619_17_sura.pdf , 6.01.2019.

- Yaşam boyu öğrenme, yaş ile sınırlandırmamalı,
- Yaşam boyu öğrenme, sadece öğrenci ve çalışanlarla sınırlandırılmamalı, aile eğitime de önem verilmeli,
- Yaşam boyu öğrenme kapsamında demokrasi, insan hakları ve çevre bilinci eğitime önem verilmeli,
- Yaşam boyu öğrenme kapsamında yapılan istatistiki bilgiler tespit edilmeli
- Kamuda internet yaygınlaştırılmalı,
- Herkesin yükseköğrenim görme imkânı yaygınlaştırılmalı,
- Yaşam boyu öğrenmede işsizlik sigortasından yararlanılmalı,

On Sekizinci Milli Eğitim Şûrasında ise yaşam boyu öğrenme yerine “Hayat Boyu Öğrenme “ tercih edilerek “Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği” başlığı altında “Eğitim ortamları, dünyada ve Türkiye’de kabul gören “hayat boyu öğrenme stratejisi” dikkate alınarak tasarlanmalıdır.” şeklinde yer almıştır. “ Spor Sanat ve Değerler Eğitimi” başlığı altında ise şöyle geçmektedir; “Toplumda hayat boyu öğrenme kapsamında; sanat eğitimi ile sportif nitelikli bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla halk eğitim merkezlerinde daha fazla kurs açılmalıdır. Halk eğitim merkezleri altyapı ve öğretmen açısından güçlendirilerek bu kurslara kaynak ayrılmalıdır.”

On Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrasında⁷⁴ öğretmen niteliğinin artırılması konusunda Genel Kurulda kabul edilen maddelerden biri yaşam boyu öğrenme hakkındadır. İlgili madde şöyledir; “Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin artırılmasında; öğretmen yeterlikleri temelinde, sistemdeki öğretmenlerin büyüklüğünü, ülke üzerindeki dağılımını ve yaşam boyu öğrenme ilkelerini de temel alan bir mesleki-kişisel gelişim modeline gereksinim duyulduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra bu modelin öğretmenlik mesleğinin hak ettiği bir kariyer sistemine bağlanmasının stratejik bir öncelik alanı olduğu değerlendirilmektedir.”

⁷⁴ On Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası Kararları, Milli Eğitim Bakanlığı, 2007, (Çevrimiçi) http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/27/719973/dosyalar/2015_02/02041116_19.millieitimurasi_kararlar.pdf, 05.01.2019.

Sonuç olarak yaşam boyu öğrenme ilk defa 1960 senesinde UNESCO tarafından ifade edildikten sonra 1970 yıllarından sonra yansımaları Türkiye’deki toplantılarda hissedilmiştir. Aslında yaşam boyu öğrenme şuralarda en baştan beri halk eğitimi yetişkin eğitimi, yaygın eğitim kavramlarıyla konu olmuştur. Bu kavramlar arasında ayrım yapılamamıştır. Ancak bu konuda kararlar alınmıştır. Özellikle altıncı şurada halk eğitimine çok kapsamlı yer verilmiş; toplantının gündemini oluşturmuştur. Yaşam boyu öğrenme konusuna sekizinci ve dokuzuncu şuralarda değinilmiştir. Yaşam boyu öğrenme kavramı ilk defa On Altıncı Şurada geçmektedir. Şuralar incelendiğinde On Yedinci Şurada “Yaşam Boyu Öğrenme” başlığı açılarak yirmi altı adet karar sıralanarak kapsamlı yer verilmiştir. Yaşam boyu öğrenme kavramının dünyadaki gelişmelere bağlı olarak Türkiye’nin de artık bu konuya önem verdiği sonucuna varılabilir. Yazar ve Keskin’e göre; “Yaşam boyu öğrenmeye 2007 yılında yapılan bu şurada geniş yer ayrılmasının Avrupa Birliği süreci içinde değerlendirilmesinin Türkiye’nin Avrupa Birliğine tam üyelik için müzakerelere 2005 yılında başlanmasının etkisi olduğu değerlendirilmektedir.”⁷⁵

3.4. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

Yaşam boyu öğrenme dünyadaki ekonomik gelişmelere bağlı olarak önemi artmış ve kavram daha da yaygınlaşmıştır. Türkiye, hayat boyu öğrenme konusuna verdiği önemi Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında "Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü"nü kurarak göstermiş ve bu yolla çalışmalarını tek merkezden sürdürmeyi planlamıştır⁷⁶. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün tarihsel sürecine baktığımızda 1960 yılında Halk Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1977 yılında Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü; 1978 yılında Çıraklık Eğitimi Genel Müdürlüğü; 1983 yılında Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü adını almıştır. 2011 yılına geldiğimizde ise kurumun adı Hayat Boyu Öğrenme

⁷⁵ Yazar, Keskin, **a.g.e.**, s. 79.

⁷⁶ İsmail Güleç, Seda Çelik, Buket Demirhan, "Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme". Sakarya University Journal of Education, C.II, No.3, 2012, s. 35. (Çevrimiçi) <http://dergipark.gov.tr/suje/issue/20631/219952> 29.12.2018.

Genel Müdürlüğü olmuştur⁷⁷. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Milli Eğitim Bakanlığına bağlıdır. Genel Müdürlüğün merkez teşkilatında bir Özel Büro, Eğitim Politikaları, Açık Öğretim, İzleme ve Değerlendirme, Sosyal Ortak ve Projeler, Sosyal Kültürel Eğitim ve Faaliyetler ile Göç ve Acil Durum Eğitim Daire Başkanlığı olmak üzere yedi daire başkanlığı, taşra teşkilatında; halk eğitim merkezi ve olgunlaştırma enstitüleri bulunmaktadır⁷⁸.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün görevi zorunlu eğitim dışında, eğitim ve öğretimi devam edecek şekilde yaygınlaştırmak için çeşitli politikalar oluşturmak, oluşturulan politikaları uygulamak, izlemek ve değerlendirmektir. Bunun dışında yaygın eğitim ile açık öğretim hizmetlerini yürütmek; okula herhangi bir sebeple devam edememiş veya örgün eğitimi bitirmiş vatandaşlara yaygın eğitim yoluyla genel, mesleki ve teknik öğretim dallarında eğitim-öğretim vermek; yaygın eğitim ve öğretim okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını ve eğitimde kullanılacak kitap, araç- gereç gibi ihtiyaçların hazırlanmasını sağlayıp Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak; yaygın özel eğitim kurumlarıyla ilgili hizmetleri yürütmek; göç ve acil durumlarda eğitime yönelik politikalar geliştirip bunlara uygulamak ve değerlendirmek; Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün görev ve sorumluluklarındandır⁷⁹.

“Hayata mutlu bireyler hazırlamak için her zaman, her yerde, herkese eğitim.” Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün vizyonudur⁸⁰. Vizyonda “her zaman” ibaresinin kullanılmasıyla eğitimin sonu olmayan bir süreç olduğu ve öğrenmenin yaşam boyu devam ettiği; “herkese eğitim” ibaresinin kullanılmasıyla eğitimde fırsat eşitliği vurgulanmıştır. Misyonu ise; “Öğrenen topluma dönüşüm sürecinde beşikten mezara kadar rehberlik hizmeti sunan; bireyin bilgi, şuur ve yetkinliklerini geliştirerek insanlığın

⁷⁷“İzleme Değerlendirme Raporu: 2017”, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, s.20.(Çevrimiçi) <http://hbogm.meb.gov.tr/dosyalar/izlemedegerlendirmerapor/2017/mobile/index.html#p=22> , 25.01.2019.

⁷⁸ A.e., s. 22.

⁷⁹ A.e., s. 24.

⁸⁰ Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Resmi Web Sitesi, “Misyon/Vizyon” (Çevrimiçi) https://hbogm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=830 , 20.02.2019.

kalkınmasında sorumluluk almasını destekleyen; belgelendirebilen, izlenebilen kaliteli eğitimler sunmak.” olarak belirtilmiştir⁸¹.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen teknik ve mesleki kurslara ile genel kurslara 2017 yılında toplam 7.034.152 kişi kursiyer olarak kayıt yaptırmıştır. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesinde 2017 yılında açılan kursların alan adları şöyledir; ahşap ve teknoloji, adalet, aile ve tüketici bilimleri, ayakkabı ve saraciye teknolojisi, bahçecilik, bilişim teknolojileri, biyomedikal cihaz teknolojileri, büro yönetimi ve sekreterlik, can ve mal güvenliği, çalışma hayatı, çocuk gelişimi ve eğitimi, denizcilik, diş protez, el sanatları teknolojisi, elektrik ve enerji, endüstriyel otomasyon, elektrik-elektronik teknolojisi, geleneksel oyunlar ve zeka oyunları, gemi yapımı (deniz araçları yapımı), gıda teknolojisi, giyim üretim teknolojisi, grafik ve fotoğraf, güvenlik hizmetleri, güzellik ve saç bakım hizmetleri, halkla ilişkiler ve organizasyon hizmetleri, hasta ve yaşlı hizmetleri, harita-tapu-kadastro, havacılık, hayvan sağlığı, hayvan yetiştiriciliği, hukuk, inşaat teknolojisi, itfaiyecilik ve yangın güvenliği, kağıt üretim teknolojisi, kimya teknolojisi, kişisel gelişim ve eğitim, konaklama ve seyahat hizmetleri, madencilik ve maden çıkarma, kuyumculuk teknolojisi, makine teknolojisi, matbaa, metal teknolojisi, metalürji teknolojisi, motorlu araçlar teknolojisi, muhasebe ve finansman, müzik aletleri yapımı, müzik ve gösteri sanatları, okuma yazma, ormancılık, öğretmenlik ve öğretim, pazarlama ve perakende, plastik teknolojisi, radyo televizyon, raylı sistemler teknolojisi, sağlık, sanat ve tasarım, seramik ve cam teknolojisi, sosyal hizmetler ve danışmanlık, spor, tekstil teknolojisi, tarım teknolojisi, tesisat teknolojisi, tesisat teknolojisi ve iklimlendirme, uçak bakım, ulaştırma hizmetleri, yabancı diller, yenilenebilir enerji teknolojileri, yer bilimleri, yiyecek içecek hizmetleri⁸². Yukarıda belirtilen alanlarda yeni meslek edinme, eğlenme, toplumsal uyum sağlama, bilgi ve beceri geliştirme amaçlı çeşitli yaşam boyu öğrenme kursları açılmıştır. Bu

⁸¹ A.e.

⁸²“ İzleme Değerlendirme Raporu 2017”, s. 48-51.

kurslara katılanlar kendilerini geliştirirken kolay iş bulmalarını, okula gitme imkanı bulamayıp meslek sahibi olmayanların kolay yoldan meslek edinmelerini sağlayacaktır.

4. Yaşam Boyu Öğrenmenin Amacı ve Önemi

4.1. Yaşam Boyu Öğrenmenin Amacı

Devlet Planlama Teşkilatı, 2001 Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporuna göre yaşam boyu öğrenmenin temel amacı; okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, okuldan iş hayatına geçişleri kolaylaştırmak, yetişkinlere öğrenmeyi özendirmek, ilk ve orta öğretimde gerçek bir öğrenme temeli oluşturmak, sistem kaynaklarının yenilemesini sağlamak ve sistem parçaları arasındaki tutarlılığı sağlamak olarak belirtilmiştir⁸³.

Yaşam boyu öğrenmenin asıl amacı, bireylerin bilgi toplumuna uyum sağlamalarına ve yaşamlarını daha iyi idame edebilmelerine yönelik sosyal ve ekonomik yaşamın tüm basamaklarında etken katılımlarına imkân tanımaktır⁸⁴. Yaşam boyu öğrenme konusunda farklı yaklaşımlar mevcuttur. Yaşam boyu öğrenme konusunun zamanla ön planda çok olmasının asıl sebebi ekonomik gelişmelerdir diyebiliriz. Bireylerin istihdam edilebilirliklerini arttırmak amacıyla bilgi, beceri ve yeterliliklerini geliştirmek amaçlanmıştır. Örgün eğitim imkânları günümüzde bilgi, beceri ve yeterliliğini geliştirmek; ayrıca istihdam edilebilir birey yetiştirmek için yeterli görülmemektedir. Yaşam boyu öğrenme sürecinde yapılan faaliyetlerle yaygın eğitim ile örgün eğitim desteklenmektedir. Özetle yaşam boyu öğrenmenin amacı öğrenmeyi seven ve öğrenmeyi öğrenen toplum oluşturmak ve bu sayede bilgi toplumuna dönüşmektir. Bireyler kendilerini geliştirecekleri için iş bulma imkânları çoğalacaktır. Çalışan ve üreten

⁸³ Hayatboyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim ÖİK Raporu” s.

⁸⁴Osman Samancı, Ebru Ocakçı, “Hayat Boyu Öğrenme”, **Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi**, C.XII, No:24, 2017, s.712. Çevrimiçi) <http://dergipark.gov.tr/befdergi/issue/33599/351270> , 21.12.2019.

bir toplum, ekonomiye katkı sağlayacaktır. Ayrıca yaşam boyu öğrenme faaliyetlerine katılan bireylerin sosyalleşme imkânları artacaktır.

4.2.Yaşam Boyu Öğrenmenin Önemi

Yaşam boyu öğrenme kapsamında eğitim ve öğrenme artık zamandan ve mekândan bağımsızdır. Öğrenme eylemi örgün eğitim dışında da devam etmektedir. Bu durumda öğrenme yaş ile zaman ile mekân ile kısıtlanamaz. Bu çağda bilgi çok hızlı üretilir durumdadır. Bilgi üretildiği hızda da eskimektedir. Bireyin çağa ayak uydurabilmesi için çağın gereksinimi doğrultusunda kendini geliştirmesi gerekmektedir. Bireyin kendini geliştirmesi bireyin kendisi için önemli olduğu kadar toplum için de önemlidir. Birey toplumun yapı taşıdır. Birey eğitim ve öğrenim açısından geliştikçe toplum da gelişecek ve değişecektir. En basiti köşe başına mahalleliden biri çöplerini döktüğünde mahallelinin diğer bireyleri de aynı noktaya çöplerini dökmeye başlayacaktır. Bireyin bir hareketi toplumun diğer kesimini etkileyebilmektedir. Birey duyarlı oldukça toplum da duyarlı olmaya başlayacaktır. Birey eğitim seviyesi bakımından yükseldikçe toplum da yükselecektir. Yaşam boyu öğrenme yaklaşımı ile birey kendini güncelleyecek ve değişen toplum ile uyum içinde olacaktır. Bu sayede dışlanmayacaktır.

Ekonomik olarak güçlü olabilmek için yaşam boyu öğrenmeye önem verilmesi gerekmektedir. Yaşam boyu öğrenme yaklaşımı ile gerekli insan kaynağı temin edilebilecektir. Onuncu Kalkınma Planında yaşam boyu öğrenmenin önemi şu şekilde ifade edilmiştir; “Eğitim sistemi ile işgücü piyasası arasındaki uyum; hayat boyu öğrenme perspektifinden hareketle iş yaşamının gerektirdiği beceri ve yetkinliklerin kazandırılması, girişimcilik kültürünün benimsenmesi, mesleki ve teknik eğitimde okul-işletme ilişkisinin orta ve uzun vadeli sektör projeksiyonlarını dikkate alacak biçimde güçlendirilmesi yoluyla artırılacaktır”⁸⁵ Burada yaşam boyu öğrenmenin Türkiye’nin kalkınması için en mühim ilkelerden biri olduğu vurgulanmaktadır. Yine Onuncu Kalkınma Planında yer alan; “İşgücünün eğitim düzeyi yükseltilerek istihdam

⁸⁵ Onuncu Kalkınma Planı madde 158, s. 33.

edilebilirliği artırılacak ve işgücü piyasasının talep ettiği becerilerin kazandırılması için yaşam boyu eğitim faaliyetlerine önem verilecektir.”⁸⁶ maddesi yaşam boyu öğrenmenin Türkiye’nin öncelikli politikalarından biri olduğunu gösterir.

UNESCO’nun hazırladığı raporda yaşam boyu öğrenmenin önemi vurgulanarak aşağıdaki görüşlere yer verilmiştir⁸⁷;

- Bireyler yaşam boyu öğrenmeyi sürdürebilecek beceride olmalı,
- İstihdam için yapılan eğitim faaliyetleri, gençleri belirli bir mesleğe yönlendirirken kendilerini sürekli geliştirmeyi amaçlamalı,
- Yükseköğretimin yaygınlaştırılması ile bireysel ve toplumsal ihtiyaca cevap veren kurumların geniş bir alana yayılması sağlanmalıdır.
- Yetişkin eğitimi eğitim sürecinin en önemli noktasıdır.
- Yaşam boyu öğrenme yaklaşımı bireyin kişisel gelişimini desteklerken bu yaklaşımla birey kendi kendine öğrenmeyi öğrenir.
- Eğitim, toplumun her kesimini kapsamalı ve sürekli bir gelişim içerisinde olmalıdır.

Toplumun bilgi toplumu olması, istihdam sorununun azaltılması, ekonomik kalkınmanın sağlanması için yaşam boyu öğrenme faaliyetlerinin geliştirilmesi ve bireylerin bu faaliyetlere katılması önemlidir.

5. Yaşam Boyu Öğrenmede Farkındalık Oluşturma

Yaşam boyu öğrenme sürecine katılan bireyler yeni beceriler geliştirebilecek, işsizliğin ve ekonomik çalkantıların yaşandığı dönemlerde yeni mesleki beceriler geliştirebilecektir. Yaşam boyu öğrenme sürecine katılan bireyler öğrenmeyi öğrenecektir. Öğrenmeyi öğrenen bireyler bilgi okuryazarı bireylere dönüşecektir.

⁸⁶ Onuncu Kalkınma planı, madde 318, s. 47

⁸⁷ Samancı, Ocakcı, **a.g.e.**, s. 713.

Bireylerin yaşam boyu öğrenme sürecine dâhil olabilmesi için yaşam boyu öğrenmeden haberdar olmaları gerekmektedir. Toplumun yaşam boyu öğrenme sürecine katılımın artması için; bireylerde yaşam boyu öğrenme konusunda farkındalığın oluşması beklenir. Avrupa ülkeleri ile Türkiye'nin 2006'dan 2015'e kadar yaşam boyu öğrenmeye katılım oranlarına baktığımızda Türkiye'nin bu konuda Avrupa ülkelerinin gerisinde olduğu gözükmemektedir. Bu oranlar şöyledir⁸⁸;

- 2006 yılında Türkiye'nin katılımı %2 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %9,5 ; 2007 yılında Türkiye'nin katılım oranı %1,8 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %9,3;
- 2008 yılında Türkiye'nin katılım oranı % 2,1 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %9,5;
- 2009 yılında Türkiye'nin katılım oranı %2,6 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %9,4;
- 2010 yılında Türkiye'nin katılım oranı %2,9 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %9,4;
- 2011 yılında Türkiye'nin katılım oranı %3,4 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %9,1;
- 2012 yılında Türkiye'nin katılım oranı %3,9 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %9,3;
- 2013 yılında Türkiye'nin katılım oranı %4,5 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %10,7;
- 2014 yılında Türkiye'nin katılım oranı %5,7 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %10,9;
- 2015 yılında Türkiye'nin katılım oranı %5,5 iken Avrupa Birliği ülkelerinin %10,8 olarak görülmektedir.

⁸⁸ Gülru Topçu," Yaşam Boyu Öğrenmek İçin farkındalık yaratmak", (Çevrimiçi) http://hayatboyu.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2016/12/Gulru_Topcu_TUR.pdf , 06.02.2019.

Katılım oranlarına baktığımızda Türkiye Avrupa Birliği ülkelerinin gerisindedir fakat yıldan yıla ivme kazanmıştır. Türkiye'nin yıllar içinde ivme kazanmasına rağmen 2015 yılına baktığımızda farkın oldukça açık olduğu görülmektedir. Türkiye'nin bu açığı kapatabilmesi ve katılımı arttırabilmesi için öncelikle yaşam boyu öğrenme konusunda farkındalık oluşturmaları gerekmektedir. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bu konuda basını, interneti, sosyal medyayı kullanmaktadır⁸⁹. Topluma ulaşmanın en kısa ve etkili yollarından biri de medyayı kullanmaktır. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü toplumda yaşam boyu öğrenme bilincini arttırmak ve medyanın öğrenme kültürünün arttırılmasındaki etkin rolüne dikkat çekmek amacıyla kitle iletişime yönelik yaşam boyu öğrenmeye yönelik kısa film yarışmaları, kamu spotları, özel haber çalışmaları yapmaktadır⁹⁰. Bunun dışında da Hayat Boyu Öğrenme Web Portalı ile yaşam boyu öğrenme hizmetleri, Türkiye'deki ve Avrupa'daki öğrenme programları, E-Öğrenme programları, istihdam olanaklarına tek noktadan erişim imkânı sağlayarak bireylerin mesleki gelişiminin desteklenmesi amaçlanmıştır⁹¹.

Halk kütüphaneleri ise farkındalık oluşturmak için kütüphane panosunda kütüphanede düzenlenen etkinlikler ilan edilir. Kütüphaneler bununla yetinmemelidir. Şehrin caddelerinde, meydanlarda, anonslarla, sosyal medya aracılığı ile kütüphane üyelerine SMS ya da e-mail yolu ile, broşürler ile, toplumda farkındalık oluşturulabilir. Özellikle kütüphanecilik haftasında düzenlenen etkinlikler kütüphaneler ve yaşam boyu öğrenme konusunda farkındalık oluşturmaktadır.

6. Yaşam Boyu Öğrenme Programları (LLP)

Yaşam boyu öğrenme programlarının temel amacı hayatlarının herhangi bir aşamasında, insanların öğrenme deneyimlerinde yer almaları ve Avrupa'da eğitim

⁸⁹ Topçu, a.g.e., s. 22.

⁹⁰ Topçu, a.g.e., s. 25.

⁹¹ Topçu, a.g.e., s. 27.

görmeyi amaçlayıp; yaşam boyu öğrenme programı değişim programlarını, şebeke oluşturma ve inceleme gezilerini aktivitelerini içerir⁹². LLP yaşam boyu öğrenme programlarını ifade eder. LLP'nin açılımı yaşam boyu öğrenmenin İngilizcesi olan Lifelong Learning Programme'dır. Yaşam boyu öğrenme programları şunlardır;

- Erasmus: Bu program her yıl 180.000 öğrenciye yurt dışında eğitim görme ve iş imkânı sunan, Avrupa'daki yükseköğrenim kurumları arasında işbirliği yapan yaşam boyu öğrenme programıdır. Bu programın hedef kitlesi öğrenciler, profesörler, yurt dışında eğitim vermek isteyen işletme personeli, yurt dışında eğitim almak isteyen üniversite personeli⁹³.
- Comenius: Bu programın amacı Avrupa ülkeleriyle iş birliği yaparak eğitimin kalitesini arttırmak, kültürel diyalog sağlamak ve dil gelişimine katkıda bulunmaktır⁹⁴. Hedef kitle okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve eğitim fakülteleridir⁹⁵.
- Leonardo Da Vinci: Bu program mesleki eğitime yönelik politikaların desteklenmesi ve geliştirilmesi için yürütülür. Bu program kapsamında ülkeler arası staj ve çalışma ziyareti yapılır. Hedef kitlesi resmi ve özel kurum ve kuruluşlar, eğitim kurumları, küçük ve orta boy işletmeler, sivil toplum kuruluşları ve yerel idarelerdir⁹⁶.
- Grundtvig: Bu program mesleki eğitim dışında kalan yaygın ve yetişkin eğitimi üzerinedir⁹⁷.

⁹² “Hayat Boyu Öğrenme Programı” Çevrimiçi <https://www.avrupa.info.tr/tr/hayat-boyu-ogrenme-programi-187> , 27.02.2019.

⁹³ Avrupa Birliği Resmi web sitesi “Erasmus Programı: Projenin Amaçları ve Temel Faaliyetler”, (Çevrimiçi) <https://www.avrupa.info.tr/tr/erasmus-programi-189>, 18.02.2019.

⁹⁴ “Hayatboyu Öğrenme Programı 2007-2013 Başvuru Rehberi” s. 7.

Çevrimiçi; <http://www.ua.gov.tr/docs/hayatboyu-%C3%B6%C4%9Frenme/hayatboyu-> , 17.02.1-2019.

⁹⁵ AB Programları, No. 9, Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı s. 4. https://www.ab.gov.tr/files/rehber/09_rehber.pdf , 26.02.2019.

⁹⁶ A.e., s. 4.

⁹⁷ A.e., s. 6.

- Transversal programı: Politika işbirliği, diller, BİT, proje sonuçlarının işletilmesi üzerine odaklanır⁹⁸.
- Jean Monnet programı: Bu programda üniversitelerde Jean Monnet Kürsüleri kurulması, araştırma faaliyetlerinin desteklenmesini kapsar ve Avrupa bütünleşmesi çalışmaları alanında öğretim, araştırma ve düşünsel aktiviteleri teşvik eder⁹⁹.

Avrupa Komisyonu tarafından 2006 yılında yaşam boyu öğrenme programlarından (LLP) yararlanacak kişiler için kılavuz hazırlamıştır. Bu kılavuzda programın yapısı, hangi faaliyetleri desteklediği, programa hangi ülkelerin dahil olduğu, kimlerin katılabildiği gibi konularda bilgi vermektedir. *Hayatboyu Öğrenme Programı 2007-2013 Başvuru Rehberi*’ ne göre LLP’nin genel hedefi yaşam boyu öğrenme yoluyla, topluluğun sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya, daha iyi mesleklere sahip ve sosyal uyum içerisinde ileri bir bilgi toplumu olma suretiyle toplumun gelişimine katkıda bulunmak ve çevrenin iyi korunmasını sağlamaktır¹⁰⁰. LLP’nin özel hedefleri ise¹⁰¹;

- Yaşam boyu öğrenmenin kalitesini arttırmak, yenilikçilik ve Avrupa yönünü desteklemek,
- Avrupa birliğine üye olan devletlerdeki yaşam boyu öğrenme fırsatlarının, kalitesinin, erişilebilirliğinin, çekiciliğinin, iyileştirilmesini sağlamak,
- Yaşam boyu öğrenme fırsatlarının toplumsal birliğe, aktif yurttaşlığa, kültürlerarası diyaloga, cinsiyet eşitliğine ve kişisel doyuma katkı sağlamasını gözetmek,
- Bireylerin yaratıcılığını, rekabetçiliğini, istihdam edilebilirliğini desteklemek,

⁹⁸ “Hayat Boyu Öğrenme Programı” (Çevrimiçi) <https://www.avrupa.info.tr/tr/hayat-boyu-ogrenme-programi-187>, 27.02.2019.

⁹⁹ “AB Programları”, s. 7.

¹⁰⁰ “Hayatboyu Öğrenme Programı 2007-2013 Başvuru Rehberi” s. 4.

¹⁰¹ A.e., s. 5.

- Bireylerin sosyo-ekonomik durumları ne olursa olsun, her yaştan insanın LLP'ye katılımını arttırmak,
- Dil öğrenimini desteklemek,
- Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimini desteklemek,
- İnsanlar ve kültürler için saygının ve hoşgörünün özendirilmesinde yaşam boyu öğrenmenin rolünü güçlendirmek,
- Avrupa'da eğitim ve öğretimde kaliteye dönük iş birliğini arttırmak,
- Eğitimin kalitesini iyileştirmek yaşam boyu öğrenme sürecinde yenilikçi yaklaşımda bulunmak ve faydalı deneyimleri paylaşmak.

Yaşam boyu öğrenme programlarında Avrupa ülkeleri ile iş birliği yapılmaktadır. LLP'nin hedefi eğitim kalitesini artırarak bilgi okuryazar bireyler yetiştirerek iş hayatında verimliliğin artmasıyla ekonomiye katkı sağlamaktır.

Hayatboyu Öğrenme Programı 2007-2013 Başvuru Rehberi' ne göre LLP'nin hedef kitlesi şöyledir¹⁰²;

- Ortaöğretim ve yükseköğretim öğrencileri, yetişkin öğrenciler,
- Program kapsamındaki öğretmen, eğitmen ve eğitim personeli,
- İş piyasasındaki bireyler,
- LLP kapsamında öğrenme fırsatı sağlayan kurum ve kuruluşlar,
- Yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde yaşam boyu öğrenmenin belli bir tarafla ilgili karar alma organlarında bulunan kişi ve tüzel kişiler;
- Yaşam boyu öğrenme ile ilgili rehberlik, danışma ve bilgi hizmeti veren organlar,
- Yaşam boyu öğrenme alanında çalışan kuruluşlar
- Yaşam boyu öğrenme konularıyla ilgili araştırma merkezleri,
- Kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları

¹⁰² A.ç., s. 10.

Her yaş ve meslek grubundan bireylerin bu programlara katılmasıyla bireylere öğrenme imkânları sunulmaktadır.

7. Yaşam Boyu Öğrenme Konusuna Yaklaşımlar

1990'lı yıllara kadar yaşam boyu öğrenme süreci şöyle gerçekleşmiştir¹⁰³: 1960'lı yıllara kadar eğitim küçük çocuklar ve yetişkinler için vardı. 1970'lerde yaşam boyu öğrenmeye çağrı yapıldı. 1972' yılında UNESCO "var olmak için öğrenmek" raporunu yayınladı. 1973 yılında OECD "ömrün başından sonuna kadar öğrenme fırsatı" konusunu içeren Aydınlatıcı rapor hazırladı. 1976 yılında "Yaşam Boyu Öğrenme Hareketi" oldu. 1980'lerde ise Avrupa ve ABD'nin yaşam boyu öğrenmeye ilgisi azaldı.

1990'lı yıllara geldiğimize yaşam boyu öğrenme konusunda tekrar bir canlanma yaşanmıştır. Bunun temel sebebi küreselleşme, istihdam sorunu ve ekonomik çalkantılardır. Yaşam boyu öğrenme kavramının öneminin artmasıyla bu kavram hem politikanın hem de sosyal bilimlerin konusu haline gelmiştir. Yaşam boyu öğrenme kavramı Avrupa Komisyonu'nun eğitim politikalarının merkezinde duran bir kavram haline gelmiştir¹⁰⁴. Ayrıca bu kavram OECD, DTÖ, DB gibi örgütlerin de gündemindedir. Bu da gösteriyor ki yaşam boyu öğrenme kavramı ekonomik kalkınma hedefleriyle uyumlu bir kavramdır¹⁰⁵.

Özcan'ın araştırmasına göre yaşam boyu öğrenme politikasına ağırlık verilmesinin asıl sebebi Avrupa'daki büyük iş çevrelerinin kazanç seviyelerinin düşürmemek için gerekli eğitim altyapısını kurmaya çalışmaktır¹⁰⁶. Yaşam boyu öğrenme kavramı önceleri insani bir içeriğe sahip iken zaman içinde ekonomik faydacılığa indirgenmiştir¹⁰⁷.

¹⁰³ Akçaalan, Aslan, **a.g.e.**, s. 26.

¹⁰⁴ Özcan, **a.g.e.**, s. 17.

¹⁰⁵ **A.e.**, s. 17.

¹⁰⁶ Özcan, **a.g.e.**, s. 20.

¹⁰⁷ Özcan, **a.g.e.**, s. 16 -17.

Özcan'ın araştırmasına göre yaşam boyu öğrenmeye farklı yaklaşımlar vardır. Bunlar;

- Liberal yaklaşım: “Bu yaklaşıma göre liberal ekonomi yaşadığı tıkanmayı aşmak için yaşam boyu öğrenmeye kurtarıcı gözüyle bakmaktadır. Tüm canlı ve cansız varlıkların sermaye olarak görüldüğü koşullarda sıra insanın da sermaye olarak görülmesine gelmiştir. Bir kez sermaye olarak bakılınca da veriminin maksimum seviyeye çıkarılması ana hedef haline getirilmiştir. Ancak bu şekilde rekabet gücü korunabilecektir ve küresel piyasaların rahat nefes alması söz konusu olabilecektir.”¹⁰⁸
- Söylemsel Yaklaşım: Buna göre bir cümlede kullanılan her kelimenin ardında bir mesaj yatmaktadır. Tercih edilen sözcüğe bakılarak asıl söylenmek istenen anlaşılmalıdır.¹⁰⁹
- Neo-Marksist Yaklaşım: “ Neo-marksist yaklaşımın merkezinde özelleştirme argümanı bulunmaktadır. Yaşam boyu öğrenme söyleminin ticarileşen öğrenme faaliyetinin kapitalist, neo-liberal gündemle birlikte ele alınması anlamına geldiği savunulmaktadır. Bu bağlamda vatandaşlar, politik arenadaki aktörler yerine, yaşam boyu öğrenme piyasasında öğrenme olanaklarının özel tüketicileri olarak yeniden tanımlanmaktadır. Öğrenmenin kendisi her şeyin başı haline getirilmiştir. Toplumdaki konumunuz sahip olduğunuz beceriler ve bunları geliştirme ya da koşullara uydurma yetinizle belirlenmektedir. Öğrenme kavramının bu denli bireyselleştirilmesi başka bir deyişle öğrenen kişiyle anılır hale getirilmesi, öğrenme ya da öğrenememenin sorumluluğunun da toplumsal düzlemde kişisel düzleme kayma tehlikesini beraberinde getirmektedir. Böylelikle de devlete düşen rol azalmış olmaktadır.”¹¹⁰
- Otorite Yaklaşımı: “Otorite yaklaşımına göre, yaşam boyu öğrenme kavramında otoriter bir boyut söz konusudur. Toplumun yeniden düzenlenmesinde yaşam

¹⁰⁸ Özcan, a.g.e., s. 22.

¹⁰⁹ A.e., s. 22.

¹¹⁰ Özcan, a.g.e., s. 23.

boyu öğrenmeye daha fazla rol biçilmesi, insanların belli kurallar içinde hareket etmesini beklemekle birlikte düşünülmektedir. Bu bakış açısını savunanlar, toplumda sosyal kontrolü sağlamanın bir yolu olarak yaşam boyu öğrenmenin görüldüğünü belirtmektedir”¹¹¹

- Kopuş yaklaşımı: “Kopuş yaklaşımı, özelleştirme ile söylemsel yaklaşımları destekler niteliktedir. Buna göre yaşam boyu eğitim ile yaşam boyu öğrenme arasında köklü farklar söz konusudur. İlki, insanın çok yönlü gelişimini ve çevresine yararlı olmasını öne çıkarırken ikincisi var olan eşitsizliklerin üstünün örtülmesine yaramaktadır. Bu anlamda yaşam boyu eğitim politikaları yalnızca yaşam boyu eğitim ile ilişkilendirilebilir. Aksi takdirde yaşam boyu eğitim kavramının kendisinin içi boşalmış olacaktır.”¹¹²

¹¹¹ Özcan, a.g.e., s. 25.

¹¹² A.e., s. 25.

İKİNCİ BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENME KAVRAMI VE KÜTÜPHANELER ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu bölümde bilgi toplumu, bilgi okuryazarlığı ve halk kütüphanesi kavramları hakkında bilgi verilerek yaşam boyu öğrenme ile ilişkisi anlatılmıştır. Halk kütüphanelerinde yaşam boyu öğrenme uygulamaları ve Türkiye’deki durumu değerlendirilmiştir.

1. Bilgi Toplumu Kavramı

Sözlükte bilgi;” İnsan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünü, bili, malumat” anlamına gelirken; bilgi toplumu ise; “Bilgiyi araştırmaya ve incelemeye önem veren, bilgi teknolojilerini kullanmayı öne çıkaran toplum” anlamına gelmektedir¹¹³.

Dokuzuncu kalkınma planı özel komisyon raporunda bilgi toplumu tanımlanmıştır. Buna göre; “Ekonomik faaliyetlerde bilginin artan etkisi, önemli bir bölümü bilgiye dayalı olan ekonomilerin bilgi ekonomisi olarak tanımlanmasını gündeme getirmiştir. Bu süreç üretim faktörlerindeki basit bir değişiklik olmayıp, bilgi yoğun üretimin yapıldığı, nitelikli insan faktörünün ve hayat boyu eğitimin ön plana çıktığı, bilginin ve ticaretin internet gibi elektronik ağlar aracılığıyla yapı değiştirdiği bir ortamda toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel olarak gelişme kaydetmesini sağlayan kapsamlı ve kalıcı bir dönüşümü ortaya çıkarmış ve bu gelişmeler sonucunda şekillenen yeni toplumsal yapı, bilgi toplumu olarak tanımlanmaya başlanmıştır.”¹¹⁴ Bu tanımda ekonomi, nitelikli insan faktörü, yaşam boyu öğrenme yollarıyla toplumun gelişeceğine

¹¹³ TDK sözlük

¹¹⁴ “Bilgi ve İletişim Teknolojileri Özel İhtisas Komisyonu: Bilgi Teknolojileri Alt Komisyon Raporu” (Dokuzuncu Kalkınma planı Yanın No: DPT: 2710-ÖİK:663), Ankara, 2007. (Çevrimiçi) http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/09_Bilgive%C4%B0leti%C5%9FimTeknolojileri_BilgiTeknolojileri.pdf 27.02.2019.

vurgu yapılmıştır. Aktan ve Vural’a göre bilgi toplumu, yeni teknolojilerin gelişmesiyle bilginin ve nitelikli insan faktörünün önem kazandığı, yaşam boyu öğrenmenin öne çıktığı, iletişim teknolojileri, bilgi otoyolları, elektronik ticaret gibi yeni gelişmelerle toplumu sosyal, kültürel ve ekonomik bakımda sanayi toplumunun ötesine taşıyan bir gelişme aşaması olarak tanımlanabilir.¹¹⁵ Bilgi toplumunun en önemli kaynağı bilgi ve insandır. Bilgisayar ve iletişim teknolojileri bilginin hızlı üretilmesine ve yayılmasına neden olmaktadır. Bundan dolayı bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin üretimi ve kullanımı bilgi toplumunda çok önemlidir. Bilgi toplumunda yeni teknolojik gelişmelerin kullanımı ve bireylerin buna uyum sağlaması için sürekli öğrenme kaçınılmazdır. Kısacası bilgi toplumu; bilginin bulunmasının, bilginin yayılmasının, bilginin değerlendirilmesinin en önemli ekonomik ve kültürel faaliyetler haline geldiği toplumdur¹¹⁶.

1.1. Türkiye’de Bilgi Toplumu Kavramı

Beş Yıllık Kalkınma Planlarına baktığımızda bilgi toplumu kavramı ilk defa 1990-1994 yıllarındaki Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planında gündeme gelmiştir. Bu plana göre toplumun bilgi toplumu olması hedeflenmiştir¹¹⁷. 1996-2000 yıllarını kapsayan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında; Altıncı Beş Yıllık Planda hedeflenen bilgi toplumu olma hedefi doğrultusunda ve refahın artırılması yönünde AR-GE’ye ihtiyaç duyulan kaynak ayrılmadığı için yeterli mesafe alınamadığı belirtilmiştir¹¹⁸. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma

¹¹⁵ Aktan, Vural, “Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi”, Yeni Türkiye, sayı 88. C:I, Bilim ve Teknoloji Özel Sayısı. 2016, s. 3.

¹¹⁶ Crawford, Irving, **Information Literacy and Lifelong Learning: Policy Issues, the Workplace, Health and Public Libraries**, s. 12.

Çevrimiçi:

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/istanbul-ebooks/reader.action?docID=1574983&query=Information+Literacy+and+Lifelong+Learning+%3A+Policy+Issues%2C+the+Workplace%2C+Health+and+Public+Libraries> 03.02.2019.

¹¹⁷ Kalkınma Planı: Altıncı Beş Yıllık (1990-1994), yay. no: DPT: 2174, s. 309. (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Alt%C4%B1nc%C4%B1-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1990-1994%E2%80%8B.pdf>, 19.12.2018.

¹¹⁸ Kalkınma Planı: Yedinci Kalkınma Planı (1996-2000), s.15. (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Yedinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1996-2000%E2%80%8B.pdf>, 27.02.2019.

Planında, bilgi toplumu olma yönünde gereken adımları atmak, bilgiyi üreten, bilgiyi toparlayan ve bunları bilgi ağlarıyla kullanıma sunan bir sistem oluşturmak hedeflenmiştir¹¹⁹.

2001-2005 yıllarını kapsayan Sekizinci kalkınma planına göre bilgi toplumunun oluşmasından beklentiler şöyle belirtilmiştir¹²⁰;

- Ekonomik gelişmeyi hızlandırması ve toplumsal refaha ulaştırması,
- Verimliliği artırması,
- Yeni faaliyetler ve iş alanları oluşturması,
- Eğitim olanaklarının artması ve yaygınlaşması,
- Sosyal ve sağlık alanlardaki hizmetlerin geliştirilmesi,
- Kişilere kültürel olanaklardan daha kolay faydalanma olanağı sunması,

Yukarıdaki beklentilere göre bilgi toplumuna dönüşen toplumların ekonomisi daha güçlüdür olacaktır, istihdam sorunu daha az olacaktır, eğitim herkese eşit fırsatlar içinde sunulacaktır. Bilgi toplumu daha demokratik bir toplum yapısına sahip olacaktır.

2007-2013 yıllarını kapsayan Dokuzuncu kalkınma planının vizyonu “İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen ve AB’ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye” olarak belirtilmiştir. Bilgi toplumuna dönüşmek en temel hedeflerden biri olmuştur. Bilgi toplumunda bilgi ve iletişim teknolojilerine çok önem verilmektedir. İletişim teknolojisine bu denli önem vermesinin haklı sebebini şöyle açıklayabiliriz: Eskiden bilgi basılı kaynaklardan temin edilebiliyordu. Bilginin yoğun olarak üretildiği ve bilgi patlamasının yaşandığı çağımızda ise bilgi, elektronik ortamlardadır. Bireyin bilgiye ulaşabilmesi için elektronik ortama ulaşabilmesi gerekmektedir.

¹¹⁹ A.ç., s. 99.

¹²⁰ Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, s. 2.

Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşmeye yönelik pek çok politika metinleri hazırlanmıştır. 1999 yılında Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı Ana Planı; 2000 yılında e-Türkiye Girişimi Eylem Planı, 2003-2004 e-Dönüşüm Türkiye Projesi Kısa Dönem Eylem Planı, 2005 Eylem Planı ile Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı (2006-2010) özellikle bilgi toplumu politika alanına yönelik hazırlanan politika metinleridir.

1.2. Yaşam Boyu Öğrenme ve Bilgi Toplumu

Yaşam boyu öğrenmenin, ekonomik ve sosyal gelişmeler yanında, en geniş çerçevedeki amacı toplumun bilgi toplumuna dönüşmesidir. Günümüzde gelişmiş ülkeler bilgi toplumu olma gayreti içindedirler. Bilginin önemini kavramış toplumlar bilgiyi nerede ve nasıl kazanabilecekleri; kazanılan bilginin nasıl kullanılacağı konusu üzerine düşmektedirler. Bilgi toplumunun oluşmasında en önemli kaynak bilgidir. Bilgiyi üreten kaynak ise insandır. Bilgi toplumuna dönüşmek için insana yatırım yapmak önemlidir. İnsana yatırım yapmanın yolu ise beşikten mezara kadar bireyin eğitime dahil edilmesidir. Yaşam boyu öğrenmeye önem verildiği ölçüde toplum bilgi toplumuna dönüşecektir. Bilgi toplumuna geçiş sürecinde yaşam boyu öğrenme kapsamında istihdamın artırılması, bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaştırılması ve insan gücünün yetiştirilmesi ve niteliğinin yükseltilmesi gerekmektedir. Öner'in araştırmasına göre bilgi toplumunun temel özellikleri şunlardır¹²¹;

- Bilgi toplumunda, bilgi en mühim kaynaktır.
- Bilgi toplumunda bilgi hızlı üretilir, bilgi hızlı değişir,
- Bilgi toplumunda toplumsal değerler, inançlar zayıflamaz
- Bilgi toplumunda bilgiyle alakalı yeni iş alanları meydana gelir.
- Bilgi toplumunda bilgi hızla arttığı için, bilgide seçici olmak zorunludur.
- Eğitimde ve öğrenmede süreklilik zorunlu olacaktır.
- Öğrenmeyi öğrenmek bilgi toplumunun en önemli unsurudur.

¹²¹ Öner, a.g.e., s. 23-24.

- Diplomaların eski önemi kalmayacak, sürekli öğrenmek ve yeni bilgi edinmek daha önemli olacaktır.
- İnsan faktörü her türlü faaliyette daha önemli olacaktır.
- Yeni teknolojik gelişmeler bilgi üreten yeni sistemlerin gelişmesini sağlayacak
- Teknolojik ilerlemeler, bilgi üreten yeni sistemlerin geliştirilmesine yol açacak, bilgi yönetimi önemli bir uğraş alanı olacaktır.

Bilgi toplumunda bilgi önemlidir. Bilgi toplumu bilgiyi hızlı üretir, kullanır, eskitir. Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenme ile bireyler sürekli öğrenirler. Örgün eğitimde tamamlanamayan ya da eskiyen bilgiler ihtiyaç duyuldukça yenilenir.

Aktan ve Vural'a göre bilgi toplumunun özelliklerini şöyle özetleyebiliriz¹²²:

- Bilgi toplumu için insan ve bilgi en önemli sermayedir.
- Bilgi toplumunda bilgisayar ön plandadır. Günümüzde her hizmet bilgisayar ile verilmektedir.
- Bilgi toplumunda insan gücü değil beyin gücü önemlidir.
- Bilgi toplumunda düşünsel anlamda, yüksek eğitim görmüş nitelikli insan sermayesi üretim yapar.
- Bilgi toplumu bilgi ve teknoloji üretilmektedir. İletişim ve elektronik araçlar, bilgisayar, haberleşme sistemleri, robotlar bilgi sektörünün ürünleridir. İletişim teknolojileri ile herhangi bir yerde üretilen bilgi dünyanın her tarafına hızla yayılmaktadır.
- Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenme önemlidir. Yaşam boyu öğrenme ile eğitimde süreklilik sağlanabilmektedir.

Bilgi toplumunda bilginin üretilmesinde ve kullanılmasıdaki en önemli araç bilgisayardır. Sanayi toplumunda insan gücü ön planda iken bilgi toplumunda akıl ön

¹²² Aktan ,Vural, **a.g.e.**, s. 4-5.

plandadır. Ekonominin güçlü olması artık beyin gücü ile mümkündür. Bilgi ile nitelikli insana dönüşen bireyler çalışma hayatında verimliliğin artmasını sağlar.

Lizbon Stratejisinde bilgi toplumuna geçişi kolaylaştırmak amacıyla Avrupa Komisyonu, devletlerin yaşam boyu öğrenme stratejilerini oluşturmaya önem vermektedir ve buna göre “İşgücü piyasası ve hayat boyu öğrenme faaliyetlerinin potansiyel faydalanıcılarının ihtiyaçlarını bilgi toplumunun gereksinimlerine uygun olarak belirlenmesi” belirtilmektedir¹²³. Bilgi toplumuna uyum sürecinde en önemli sorun nitelikli iş gücü açığıdır¹²⁴. Günümüzde örgün eğitim, nitelikli işgücü oluşturmak için yeterli olmamaktadır. Yaşam boyu öğrenme sürecinde hizmet içi eğitimlerle, mesleki eğitimlerle öğrenmenin sürekli sağlanması gerekmektedir. Bilgi toplumunda sermaye bilgi ve insandır.

Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi Eylem Planı’na göre “Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi” aslında bilgi toplumu olmayı hedef alan sosyal dönüşüm projesinin başlangıcıdır¹²⁵. Bu strateji belgesine göre bilgi toplumu olabilmek için belirlenen öncelikli hedefler şunlardır¹²⁶;

- Yaşam boyu öğrenme için taraf ve sorumluluklarının açıkça belirtildiği yasal düzenlemelerin yapılması,
- Yaşam boyu öğrenme konusunda toplumsal farkındalık artırılması,
- Okur-yazar oranında artış sağlanması,
- Eğitimin tüm kademlerinde okula gidenlerin sayılarında artış sağlanması,
- Eğitim kurumlarının fiziki altyapısının ve eğitici personel sayısı iyileştirilmesi,
- Eğitim ve öğretim programlarının güncellenmesi,
- Bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımının artırılması,

¹²³“Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi: Türkiye 2009”,s.11, (Çevrimiçi) <http://ecvet.ua.gov.tr/Uploads/f7699346-4182-4730-8282-a61938751493.pdf>, 26.02.2019.

¹²⁴ Öner a.g.e., s. 26.

¹²⁵ Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi: 2014-2018”, s. 18, (Çevrimiçi) <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf> 26.02.2019.

¹²⁶ A.e., s. 12-40.

- Yaşam boyu öğrenmeye katılım sürecinde özellikle dezavantajlı gruplara yani herhangi bir sebepten okula gidemeyen veya herhangi bir engeli olan bireylere özel önem verilmesi,
- Yaşam boyu öğrenmeye kapsamında rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesi,
- Okuldan işe veya işten okula geçişin kolaylaştırılması,
- Yaşam boyu öğrenme sürecinde uluslararası işbirliği yapılması,
- Yaşlıları ekonomik ve sosyal hayata aktif katılımını arttırmak üzere yaşam boyu öğrenme etkinliklerinin desteklenmesi.

Toplumun bilgi toplumu olması için yaşam boyu öğrenmenin yaygınlaştırılması önemlidir. Yaşam boyu öğrenme ile öğrenme imkânı toplumun tümüne eşit fırsatlar ile ulaşacaktır.

2. Bilgi Okuryazarlığı

Bilgi okuryazarlık kavramı 1974 yılında Paul Zurkowski tarafından kullanılmıştır¹²⁷. Yaşam boyu öğrenmenin önemli olduğu toplumlarda bilgi okuryazarlık zaruridir. Okuryazarlık, okuryazar olma durumudur¹²⁸. IFLA' ya göre bilgi okuryazarlığı toplumdan her kesimin kişisel, sosyal, mesleki ve eğitimsel hedeflere ulaşmak için bilgiyi etkili bir şekilde aramaya, değerlendirmeye, kullanmaya ve yeni bilgi oluşturmaya olanak sağlar¹²⁹. Eskiden okuryazarlık basılı metni okuyabilme ve yazabilme durumu iken bilgi toplumunda bu durum değişmiştir. Bilgi toplumunda yeni okuryazarlık türleri doğmuştur. Yeni okuryazarlık türlerinin doğmasının sebebi teknolojik gelişmelerdir. Bilgi sadece

¹²⁷ Crawford, Irving, **a.g.e.**, s 17.

¹²⁸ TDK sözlük

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c2883994d1db4.00947617 , 30.12.2018.

¹²⁹ IFLA, “Beacons of the Information Society: the Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning”, 2005. (Çevrimiçi) <https://www.ifla.org/publications/beacons-of-the-information-society-the-alexandria-proclamation-on-information-literacy> , 30.12.2018.

kâğıt ortamında muhafaza edilirken teknolojik gelişmelerle bilgi farklı ortamlarda saklanmaya başlanmıştır. Farklı ortamlarda saklanan bilgiye ulaşmak için sadece okur-yazar olmak yeterli değildir; bilgi okuryazarı olmak gerekmektedir.

UNESCO'ya göre bilgi okuryazarlığı, insanların bilgi kaynakları kullanıcıları olarak bilgiyi okumalarına, bilgiyi yorumlamalarına ve kendi kendine bilgiyi üretmelerine olanak sağlar. Bilgi okuryazarı kişiler sağlıkları, çevreleri, eğitimleri ve çalışmaları ile ilgili bilgilere ulaşabilirler. Dijital dünyada bilgi okuryazarı kullanıcıların bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma ve bilgiye erişme ve bilgiyi oluşturma hakkında uygulamaları kullanma becerisine sahip olmaları gerekmektedir¹³⁰. Polat'a göre bilgi okuryazarı olan birey şunları yapabilmeli¹³¹;

- Bilgiye ihtiyaç duyduğunun farkında olunması
- İhtiyaç duyulan bilgiye erişimin sağlanabilmesi,
- Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını eleştirebilmesi ve değerlendirebilmesi,
- Elde ettiği bilgiyi kullanabilmesi,
- Erişilen bilginin etik ve yasalara uygun olarak kullanabilmesi,

Yukarıdaki maddelere göre özetle bilgi okuryazar kişi bilgi gereksiniminin farkında olmalı, bilgiye erişebilecek beceriye sahip olmalı, ulaştığı bilgiyi değerlendirmeli ve intihal yapmadan kullanabilmelidir.

Teknolojik gelişmeler okuryazarlığın tanımını değiştirmiştir ve yeni okuryazarlık türleri doğmuştur. Yeni okuryazarlık türleri şöyledir¹³²;

- Görsel okuryazarlığı

¹³⁰ UNESCO, "Information Literacy", (Çevrimiçi)
<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/information-literacy/> 30.12.2018

¹³¹ Coşkun Polat, "Bilgi Okuryazarlığı ve Üniversiteler", s. 268-269 (Çevrimiçi)
http://eprints.rclis.org/8145/1/Nil%C3%BCfer_Tuncer%27e_Armagan.pdf 31.12. 2018

¹³² Duygu Kızılaslan, "Bilgi Okuryazarlığı ve Üniversite Kütüphaneleri: Bilgi Okuryazarlığı Planı Hazırlama Unsurları", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007, s. 11-15.

(Çevrimiçi) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> , 28.02.2019.

- Medya okuryazarlığı
- Bilgisayar okuryazarlığı
- Sayısal okuryazarlığı
- Ağ okuryazarlığı
- Kütüphane okuryazarlığı

Görsel okuryazarlık, fotoğraf, çizim ve bilgisayar grafikleri gibi görüntüleri düşünme ve öğrenebilme yoluyla görüntülerin anlaşılması ve kullanılmasıdır¹³³. Medya; sinema, televizyon, dergiler ve gazeteler gibi basın yayın organlarının tamamını kapsayan iletişim araçlarının adıdır. Kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkisi oldukça fazladır. Medya toplumda bilgi aktarım kanalı olarak kullanıldığı için okullarda medya okuryazarlığı dersinin verilmesi önem kazanmıştır¹³⁴. Medya okuryazarlığı denetimli ve erken yaşlarda gerçekleşirse, görsel zekânın artmasına katkı sağlayacağı gibi bilinçli medya okuryazarı bireylerin neyi izlemek, okumak, görmek istediğinin bilincinde olurlar ve gördüğü bilgiyi değerlendirebilirler¹³⁵. Medya kitle iletişim araçları dışında CD-ROM'lara, DVD'lere, cep telefonlarına, PDF dokümanlarına verilen adıdır ve bunları kullanabilme becerisine medya okuryazarlığı denir¹³⁶. Bilgisayar okuryazarlığı kavramı ihtiyaçlar doğrultusunda bilgisayar kullanabilme becerisidir. Sayısal okuryazarlık çevrimiçi kaynaklara erişebilme ve yorumlayabilme becerisi iken; ağ okuryazarlığı, internet okuryazarlığıdır; kütüphane okuryazarlığı ise kütüphaneleri kullanabilme becerisidir.¹³⁷ Okuryazarlık türlerine teknolojik gelişmelerle yenileri eklenecektir.

Bilgi okuryazarlığının standartları vardır. Bunlar¹³⁸;

¹³³ Kızılaslan, **a.g.e.**, s. 11.

¹³⁴ Mehmet Hatip Yıldız, "Bilginin Toplumsallaşmasında Halk Kütüphanelerinin Rolü: Kadıköy Aziz Berker ve Gebze İlçe Halk Kütüphaneleri Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015. s. 39.

¹³⁵ Kızılaslan, **a.g.e.**, s. 12.

¹³⁶ İFLA, Jesus LAU, "Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning", s. 7. (Çevrimiçi) <https://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-en.pdf> , 12.01.2019.

¹³⁷ Kızılaslan, **a.g.e.**, s. 12-15.

¹³⁸ Coşkun Polat, Hüseyin Odabaş, "Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı" 2008 . **Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri**, 27-30 March 2008. (Çevrimiçi) <http://eprints.rclis.org/12661/1/37.pdf> , 18.02.2019.

Standart 1: Bilgi okuryazarı öğrenci bilgiye ulaşır.

Standart 2: Bilgi okuryazarı öğrenci bilgiyi eleştirel olarak değerlendirebilir.

Standart 3: Bilgi okuryazarı öğrenci bilgiyi doğru kullanır.

Bağımsız yani kendi kendine öğrenme standartları:

Standart 4: Kendi kendine öğrenebilen öğrenci bilgi okuryazarıdır.

Standart 5: Kendi kendine öğrenebilen öğrenci her biçimdeki bilgiye ilgi duyar. Yani bilgi internetten, bilgisayardan, ya da kitaplardan olabilir. Farklı biçimlerde muhafaza edilen bilgiye öğrenci erişebilme becerisine sahiptir.

Standart 6: Kendi kendine öğrenebilen öğrenci bilgi arama ve üretme aşamalarında en iyisine ulaşmak için çabalar.

Sosyal sorumluluk standartları

Standart 7: Öğrenen topluma olumlu katkıda bulunan bilgi okuryazar öğrenci bilginin ne kadar önemli olduğunu farkındadır.

Standart 8: Bilgi okuryazar öğrenci bilgiyi etik kurallarına göre kullanır.

Standart 9: Bilgi okuryazar öğrenci bilgi üretmeyi amaçlar ve başkalarıyla işbirliği içerisinde çalışır.

Bu standartlara göre okuryazar birey bağımsız olarak bilgi hangi ortamda olursa olsun bilgiye ulaşmayı, kullanmayı, değerlendirmeyi bilir. Bilgi okuryazar birey bilgiyi etik kurallarına uygun olarak kullandıktan sonra yeni bilgi üretmek sosyal sorumluluğunu yerine getirir.

2.1. Bilgi Okuryazarlığı ve Kütüphane İlişkisi

Bilgi çağında bilgi çok hızlı bir şekilde artmaktadır. Bilginin güç olduğu bu çağda çok hızlı üretilen bu bilgi, çok hızlı bir şekilde tüketilmektedir. Bilgiye ulaşmak için akla

gelen yerlerin başında eskiden kütüphaneler ve günümüzde ise kütüphaneler ve internet gelmektedir. Kütüphaneler bilgiye erişimde, önemli yere sahiptir. Kütüphaneler, yaşam boyu öğrenme sürecinde bilgi okuryazarın yetiştiği yerlerdir. Kütüphanelerde gerçekleştirilen bilgi okuryazar programları ile kullanıcılara ihtiyaç duydukları bilgiyi nasıl elde edebileceklerini öğretmektedir ve kütüphane literatüründe buna kütüphane eğitimi, kullanıcı eğitimi, bibliyografik eğitim, kütüphane oryantasyonu, denmektedir¹³⁹. Kısacası kütüphane; bireylere kütüphanelerde bilgiye nasıl ulaşacakları eğitimi verilerek, bireyleri kütüphane okuryazarına dönüştür. Kütüphane okuryazarı olan kişi yaşam boyu öğrenme sürecinde kendi kendine öğrenme imkânı bulur.

The Societ of Chief Librarians Wales raporuna göre halk kütüphanelerinin sağlık, refah ve sosyal faydaları ile ilişkisi vardır. Halk kütüphaneleri bireylerin sağlık bilgisine ulaşması imkânı sunar. Buna rapora halk kütüphaneleri¹⁴⁰;

- İnsanlar refah ve sağlık bilgisine erişimine olanak verir,
- Ücretsiz internet ve bilgi kaynakları sağlar,
- Okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığını, dijital bilgi okuryazarlığını, sağlık okuryazarlığını destekler,
- Sağlık okuryazarlığı becerisi ile hastalığın önlenmesi ve erken teşhisine yardımcı olur.

Toplumda bilgi okuryazarlık kabiliyetinin desteklenmesinde halk kütüphanelerinin önemli bir yeri vardır. Buna göre halk kütüphanelerinin sunduğu servisler şöyledir. ¹⁴¹;

- Halk kütüphaneleri öğrenmenin yeridir;
- Kütüphaneciler bilgi uzmanları olarak nitelendirilir;
- Halk kütüphanecilerinin kullanıcılarını bilgi okuryazar olmalarını sağlar;

¹³⁹ Polat, , a.g.e., s. 274.

¹⁴⁰ Crawford, Irving, , a.g.e., s. 169-170.

¹⁴¹ A.e., s. 190.

- Halk kütüphaneleri bilgi yeri olarak genelde çocukların ilköğrenim deneyimlerini gerçekleştirmesini, bilgiye ulaşmasını sağlar. Kütüphaneler bu bakış açısıyla bilginin değerini ve önemini halk kütüphanesi kullanıcılarına aşılar.
- Halk kütüphanecileri ve kullanıcılar arasındaki birebir ilişki öğretilebilir zaman (teachable moment) sağlar. Kütüphaneci kullanıcı için eğitmen rolü üstlenir.
- Halk kütüphaneleri diğer kurumlarla (okul, devlet) işbirliği yapması konusunda etkilidir. Paydaşlarla yaptığı işbirliği ile kütüphaneler bilgi okuryazarlığını destekler.

Halk kütüphanelerinde bilgi uzmanı olan kütüphaneciler kullanıcılara kütüphane kullanımını öğreterek kütüphane okuryazarı olmalarını sağlarlar. Halk kütüphaneleri çocukların ve yetişkinlerin okuma ve kütüphane kullanım alışkanlıklarını etkileyerek kullanıcılarını bilgi ve öğrenme merkezlerine çeker. Halk kütüphaneleri kullanıcılarına doğru ve güncel bilgi kaynakları sunarak kullanıcıların gerçek ve güncel bilgiler edinmesini sağlar.

Bilgi okuryazarı yetiştirmede özellikle üniversitelere ve üniversite kütüphanelerine büyük görevler düşmektedir. Üniversiteler örgün eğitimin son halkasıdır. Öğrenciler üniversitede araştırabilmeyi, ulaşılan bilgiyi değerlendirebilmeyi ve kullanabilmeyi öğrenirler. Yaşam boyu öğrenmenin temelinde bulunan bilgi okuryazarlığı becerisi özellikle üniversitede kazandırılmış olması gerekmektedir. Üniversite kütüphaneleri bilgi okuryazar bireyler yetiştirmek için bilgi okuryazarlığı programları planlarlar. Bu planları hazırlanırken dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Bunlar¹⁴²;

- Bilgi okuryazarlığı tüm öğrencilerin eğitimi için önemlidir.
- Öğrencilerin bilgi okuryazar olmaları için öğrencilerin bilgi okuryazarlığı stratejilerinin temel öğretim etkinlikleri içinde yer almaları gerekir.

¹⁴² Kızılaslan, a.g.e., s. 73.

- Kütüphaneciler bilgi ve beceriye sahip olmaları ve eğitim ve öğretim aktivitelerinin oluşturulmasında deneyimlerini paylaşmaları gerekmektedir.
- Öğrencilerin eğitimi ile ilgili kişilerle yakın ilişki içinde olmaları gerekmektedir.

Okuryazarlık türlerini bireylere kazandırmak için kütüphane hizmetleri şunlardır¹⁴³:

- Hizmet verilecek toplumun özellikleri tanımlanmalıdır.
- Bilgi kaynaklarının varlığı kaydedilmelidir.
- Kaynak tarama yöntemleri kullanıcılara öğretilmelidir.
- Bilgiye erişim için tasarlanan ortamların erişimi kolay olmalıdır.
- Web üzerinden elde edilen bilgi kullanılırken, hangi hususlara dikkat edilmesi gerektiği açıklanmalıdır.
- Bilgi kaynaklarına nasıl erişildiği açıklanmalıdır.
- Toplumun okuryazarlık türleri, bilgi ve iletişim teknolojileri ile alakalı yeteneklerini geliştiren hizmetleri verilmelidir.
- Kütüphaneler öğrenmeyi öğretmelidir.
- Kütüphanecilerin sadece kullanıcıları değil, kendi niteliklerini de geliştirme çabası içinde olmalıdır.

Öncelikle kütüphane, kullanıcısının ihtiyaç duyduğu materyalleri derler. Kullanıcının bilgi okuryazar olabilmesi için kütüphane kullanımı konusunda rehberlik etmesi önemlidir. İnternet ve bilgisayar gibi teknolojik imkânlar sunarak bilgiye erişimi kolaylaştırır. Daha da ötesi kullanıcıya internet ve bilgisayar kullanımını da öğreterek bilgi kaynaklarına erişim nasıl sağlandığını gösterir. Kütüphane kullanmayı öğrenen birey ihtiyaç duyduğu bilgiyi kendi becerileri ile elde eder.

¹⁴³ İnci Önal, “Tarihsel Değişim Sürecinde yaşam Boyu Öğrenme ve Okuryazarlık: Türkiye Deneyimi”, **Bilgi Dünyası**, C.XI, s.1,2010, s. 117.

2.2. Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme İlişkisi

Bilgi kaynaklarını kullanmayı bilen kişilere bilgi okuryazarı denir¹⁴⁴. Günümüzde sadece bilgiye ulaşım yeterli gözükmemektedir. Ulaşılan bilgiyi anlamak, değerlendirmek, yorumlamak ve hayata uygulamak önemlidir.

Yaşam boyu öğrenme, kişilerin ömürleri boyunca edindikleri bilgi ve becerileri gerçek yaşamda uygulayabilmeyi sağlayan süreçtir. Yaşam boyu öğrenme resmi olarak bir eğitim kurumundan sağlanan ya da bir eğitim kurumundan sağlanmayan iş, aile, çevre ve günlük etkinliklerle meydana gelen bir öğrenme sürecidir. Yaşam boyu öğrenme sürecine katılan bireyler hızla değişen kültürel, ekonomik, teknolojik ve sosyal çevreye daha kolay uyum sağlar. Bu öğrenme sürecinde ihtiyaç duyulan bilgiye farklı kaynaklardan ulaşma, ulaşılan bilgiyi yorumlama ve bilgiyi günlük yaşamda kullanma becerisi yaşam boyu öğrenme sürecine katılarak elde edilir. Yaşam boyu öğrenme sürecine katılan kişilerde bilgi okuryazarı olması, öğrenme sürecinde sürekliliği sağlaması, öğrenmeye meraklı, istekli, motivasyonu olması gerekmektedir. Yaşam boyu öğrenmenin merkezinde bilgi okuryazarlığı bulunmaktadır¹⁴⁵. Yaşam Boyu öğrenme kavramıyla bilgi okuryazarlığı kavramı birbirinden ayrı düşünülemez. Çünkü bilgi okuryazarı olmadan yaşam boyu öğrenme gerçekleşemez.

Yaşam boyu öğrenme bireylerin toplulukların ve ulusların hedeflerine ulaşmalarına ve gelişen küresel ortamda ortaya çıkan fırsatlardan faydalanmalarını sağlar¹⁴⁶. Yaşam boyu öğrenme süreci ile toplumlar bilgi toplumuna dönüşür. Bilgi toplumundaki bireyler de bilgi okuryazarı bireylere dönüşür. Ya da bilgi okuryazarı bireyler toplumu, bilgi toplumuna dönüştürür. Yani bilgi toplumunda yetişen bireyler bilgi okuryazarı olur. Bilgi okuryazarı bireyler ise ulusu daha ileriye götürür. Lau'ya göre

¹⁴⁴Polat, Odabaş, sayfa no yok.

¹⁴⁵ IFLA, "Beacons",

¹⁴⁶ A.e.

yaşam boyu öğrenme ile bilgi okuryazarlığı arasındaki fark; bilgi okuryazarlığı beceriler bütünüyken yaşam boyu öğrenme iyi bir alışkanlıktır¹⁴⁷.

Bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması için pek çok model geliştirilmiştir. Yaşam boyu öğrenme için “Louisiana Bilgi Okuryazarlığı Modeli” geliştirilmiştir. Kızılaslan’ ın araştırmasına göre bu modelde öğretmen ve her düzeydeki öğrenci, yaşam boyu öğrenen bireyler olabilmek için aynı çerçeve içinde yer almaktadırlar ve yaşam boyu öğrenim için bilgi okuryazarlığı modelinin unsurları şunlardır¹⁴⁸:

1. Tanımlama/Odaklanmak: Öğrencinin bilgi ihtiyacının farkında olunmasıdır.
2. Araç ve kaynak seçimi: İhtiyacı olduğu bilgiye göre kendine uygun kaynak arama stratejisi belirler.
3. Seçmek ve not almak: Öğrenci kaynaklar arasındakinden en uygununu seçer. Okuma, dinleme gibi değişik yollar ile yaptığı araştırmalar sonucunda ortaya çıkacak bilgiyle ilgili notlar alır.
4. Bilginin İşlenmesi: Bu aşamada öğrenci notlarını aldıktan sonra elindeki veriyi değerlendirir.
5. Bilginin düzenlenmesi: Bilgi bu aşamada etkili bir biçimde ayrılır. Öğrenci bilgiyi nasıl kullanacağına ve nasıl sunacağına karar verir.
6. Elde edilen bilginin sunumu: Öğrenciler bu kısımda proje, rapor gibi çeşitli yollarla sunarlar.
7. Gösterilen çabanın değerlendirilmesi: Ürünün iletildiği kişiler bu ürünü değerlendirir.

3. Kütüphanelerin Yaşam Boyu Öğrenmedeki Yeri

¹⁴⁷ IFLA, Jesus LAU, a.g.e., s. 13.

¹⁴⁸ Kızılaslan, a.g.e., s. 70.

Eğitim, ülke kalınmasında etkili olan en önemli meseledir. Avrupa konseyi yaşam boyu öğrenmeyi bilgiyi ve becerileri iyileştirmek amacıyla istihdam, toplumsal ve kişisel bakış açısıyla bireyin yaşamı boyunca kazandığı tüm öğrenme faaliyetleri olarak tanımlanmıştır¹⁴⁹. Günümüzde örgün eğitim kurumlarında alınan eğitim yeterli gözükmemektedir. Günümüzün ekonomik şartlarından dolayı istihdamı kolaylaştırmak için bireylerin çok yönlü becerilere sahip olması gerekmektedir. Kütüphanelerde her sınıftan ve her yaştan insanın bu çok yönlü becerileri elde etmesi son derece önemlidir.

Yaşam boyu öğrenmenin en temel amacı öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirerek bilgi toplumuna dönüşmektir. Yaşam boyu öğrenme sürecine katılan bireyler yeni bilgi ve beceriler geliştirirler. Sekizinci Kalkınma Planında bu konuya şu şeklide değinmiştir. “Toplumda hayat boyu öğrenme anlayışının benimsenmesini esas alan her türlü yaygın eğitim imkânı geliştirilecek özellikle üniversiteye giremeyen gençlere kısa yoldan beceri kazandırma ve meslek edindirme faaliyetleri arttırılacak, mahalli idarelerin, güncel kuruluşların ve özel sektörün bu konudaki faaliyetleri zenginleştirilecektir.” Türkiye’de yaşam boyu öğrenmeye yönelik etkinliklerin en çok düzenlendiği kurumlar halk eğitim merkezleridir. Halk eğitim merkezlerinde dil, mesleki, sanat ve kültüre yönelik kurslar düzenlenmektedir. Bunu dışında il özel idarelerin, belediyelerin, özel vakıf ve derneklerin düzenlediği kurslar da yaşam boyu öğrenme de önemli rol almaktadır. Kalkınma planlarında kütüphane kavramı ile yaşam boyu öğrenme kavramları beraber hiç anılmamıştır. Fakat Yılmaz’ın halk kütüphane tanımı şöyledir¹⁵⁰; “Halk kütüphanesi, bireylerin eğitim, kültür ve boş zamanları ile ilgili bilgi gereksinimlerini hiçbir ayırım gözetmeksizin, ücretsiz biçimde karşılayarak bulunduğu yörenin kalkınmasına katkıda bulunan yerel demokratik kuruluştur.” Bu tanımda dikkat çekici olan şey, kütüphanelerin kalkınmaya katkısı olan kuruluş olmasıdır. Ekonomik ve insani sebeplerden dolayı yaşam

¹⁴⁹ Metin Toprak, Armağan Erdoğan, “Yaşamboyu Öğrenme: Kavram, Politika, Araçlar ve Uygulama” **Journal of Higher Education and Science**, C:II, No. 2, 2012, s. 70. (Çevrimiçi) https://www.researchgate.net/publication/290574787_Yasamboyu_Ogrenme_Kavram_Politika_Araclar_v_e_Uygulama, 26.02.2019.

¹⁵⁰ Yılmaz, Bülent, “Halk kütüphanelerinin geleceği: IFLA 2013 eğilim raporu bağlamında bir değerlendirme”, **Prof. Dr. İrfan Çakın’a Armağan**, 2015, s. 265.

boyu öğrenmeye günümüzde çok önem verilmektedir. Kalkınma planların çoğunlukla yaşam boyu öğrenmenin yaygınlaşması kalkınmaya katkıda bulunacağı vurgulanmıştır. Ayrıca Sekizinci kalkınma planında kullanılan “güncel kuruluşlar” ifadesi ile kütüphaneleri de kapsadığını söyleyebiliriz. Yani kavram olarak kütüphane ifadesi kullanılmamış olsa bile yaşam boyu öğrenmeye yönelik etkinlikler diğer kurumlarla beraber veya iş birliği içinde kütüphanelerde de düzenlenir.

Kütüphanenin yaşam boyu öğrenmedeki rolü, bilgi okuryazarlığı ve teknolojik imkânlar sağlamanın yanında içerik sağlama, erişim ve hizmetler sunar¹⁵¹. Kütüphaneler, kullanıcıların bilgi okuryazar olmaları için programlar düzenler. Kütüphanelerin bireyleri okumaya teşvik etmesi, katılımı arttırmak için kütüphane içinde çeşitli aktiviteler düzenlenmesi kütüphanelerin yaşam boyu öğrenmedeki en önemli rollerinden biridir¹⁵². Üniversite kütüphanelerinin yaşam boyu öğrenmedeki en önemli rolü bilgi okuryazar bireylerin yetiştirilmesi yönündedir. Bunun dışında kullanıcılara elektronik imkânlar, en güncel kaynaklara erişim imkânları, kütüphane materyallerinin kullanımı, ödünç verme gibi imkânlar sunar.

IFLA 2013 yılında yayınlanan Eğilim Raporunda beş eğilimden bahsedilmiştir¹⁵³. Bunlar; “Yeni teknolojiler bilgiye erişimi olanın olanaklarını hem genişletecek hem de sınırlayacaktır, Çevrimiçi eğitim küresel öğrenmeyi demokratikleştirecek ve sekteye uğrayacaktır; Mahremiyet sınırları ve verinin korunması yeniden tanımlanacaktır; Hiper-bağlantılı toplumlar yeni sesleri ve grupları dinleyecek ve onları güçlendirecektir; Küresel bilgi ekonomisi yeni teknolojiler tarafından dönüştürülecektir.” Özellikle internet teknolojisi bilginin çok hızlı yayılmasını sağlamaktadır. İnternetin hızlı erişimden dolayı kolaylık getirmesiyle beraber bilginin doğru erişimi ve doğru kullanımı sorunu da

¹⁵¹ Megan Hayes Mahoney, “An Academic Librarian’s Search for Meaning: A Survey of Lifelong Learning in Library Literature”, *The Journal of Academic Librarianship*, 43(2017), s. 541.

¹⁵² Mahoney, a.g.e, s. 542.

¹⁵³ IFLA, “Dalgaları aşmak ya da gelgite yakalanmak: Gelişen bilgi ortamını yönetmek. Eğilim Raporundan açılımlar”, 2013, (Çevrimiçi) https://trends.ifla.org/files/trends/assets/documents/ifla_trend_report_tr.pdf, 03.01.2019.

doğmuştur. Bilginin etik kullanımı sorunu dışında internet öğrenme imkânlarını yaygınlaştırmaktadır.

4. Halk Kütüphaneleri Ve Yaşam Boyu Öğrenme

Halk kütüphaneleri örgün eğitimi destekleyen yaygın eğitim kurumlarıdır. Yılmaz'a göre "Halk kütüphanelerinin temel amaçları ve işlevleri arasında kendi kendine öğrenmeyi ve daha geniş bağlamda yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek vardır."¹⁵⁴ Ersoy'a göre de yaşam boyu öğrenme halk kütüphanelerinin temel amaçlarından. Çünkü halk kütüphaneleri, amaçları gereğince halkın ihtiyaçları doğrultusunda gerektiğinde diğer kütüphanelerle iş birliği yaparak halka bilgi sunarken yaşam boyu öğrenme sürecinde önemli bir bilgi ve kültür merkezi olarak hizmet verir¹⁵⁵.

Halk kütüphanelerinin geleneksel hizmetleri dışında günümüzün değişen koşulları ile birlikte hizmet yelpazesi gelişmektedir. Değişen koşullara ayak uyduramayan kütüphaneler yok olmaya mahkûm kalacaklardır. Kütüphanelerin varlıklarını devam ettirebilmesi kullanıcı talepleriyle doğru orantılıdır. Kullanıcı halk kütüphanelerine ihtiyaç duydukça kütüphaneler varlıklarını sürdüreceklerdir. Kütüphanelerin bilgi toplumundaki görevlerini yerine getirebilmek için kütüphanelerin kullanıcıları kütüphaneye çekme görevi vardır. Bu doğrultuda kütüphaneler geleneksel hizmetleri dışında yenilikçi hizmetleri de bünyesine eklemek zorundadır. Yılmaz'a göre yaşam boyu öğrenmeye verilecek değer halk kütüphaneleri için fırsattır¹⁵⁶. Yaşam boyu öğrenme faaliyetlerini bünyesinde düzenleyen kütüphanelerin kullanıcı sayıları artacaktır. Kütüphaneyi kullanan kullanıcılar bilgi okuryazarına dönüşecektir. Kütüphaneyi kullanan toplum bilgi toplumuna dönüşecektir.

¹⁵⁴ Yılmaz, **a.g.e.**, s. 270.

¹⁵⁵ Ersoy, **a.g.e.**, s. 46.

¹⁵⁶ Yılmaz, **a.g.e.**, s. 270.

4.1. Halk Kütüphanelerinin Tanımı

“Halk kütüphaneleri, kadın-erkek her yaşta her seviyede ve her meslekten okuyucunun çeşitli konulardaki fikir ürünlerinden ücretsiz ve serbestçe yararlanmasını sağlayarak, bölgenin kültürel, sosyal ve teknik kalkınmasına yardımcı olan kurumlardır.”¹⁵⁷ Bu tanıma göre halk kütüphaneleri cinsiyet ayrımı yapmaksızın toplumun her kesimine ücretsiz olarak hizmet verir. Diğer kütüphanelerden halk kütüphanesini ayıran en önemli özellik toplumun her kesimine hitap etmesidir. Mesela üniversite kütüphanelerinin kullanıcı kitlesi bağlı olduğu üniversitenin öğrencileri ve öğretim üyeleri ya da personeli, okul kütüphanelerinin kullanıcı kitlesi okulun öğrencileri iken, halk kütüphanelerinin kullanıcı kitlesi herkeştir. Halk kütüphanelerinin kullanıcılarında yaş, ırk, din, dil, sosyo-ekonomik düzey aranmaz.

IFLA/UNESCO’ ya göre “Halk Kütüphanesi, kullanıcılarına her türlü bilgiyi gönüllü olarak sağlayan yerel bilgi merkezidir.”¹⁵⁸ Yılmaz’ın tanımına göre “Halk kütüphanesi, bireylerin eğitim, kültür ve boş zamanları ile ilgili bilgi gereksinimlerini hiçbir ayırım gözetmeksizin, ücretsiz biçimde karşılayarak bulunduğu yörenin kalkınmasına katkıda bulunan yerel demokratik kuruluştur.”

4.2. Halk Kütüphanelerinin Amacı ve Görevleri

Halk kütüphaneleri, en yaygın kütüphane türlerindendir ve toplumun gereksinimlerine bağlı olarak zaman içinde değişime uğrayabilmektedirler¹⁵⁹. Halk Kütüphanesi Hizmeti: Gelişim için IFLA/UNESCO İlkeleri’ne göre halk kütüphanesinin amacı, “bireylerin ve grupların dinlenme ve boş zamanı da içine alan, eğitim, bilgi ve kişisel gelişim konularındaki gereksinimlerini karşılamak için çeşitli ortamlarda kaynak

¹⁵⁷ Osman Ersoy, “Halk Kütüphaneleri”, **Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni**, C:XXXII, S:1, 1983, s. 1-2, Çevrimiçi) <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/2867/2800> 02.01.2019.

¹⁵⁸ Gill,P., Clubb, B., Glashoff, I., Hassaner, K., Hayrapetian, N., Pestell, R., “Halk Kütüphanesi Hizmeti: Gelişim İçin IFLA/UNESCO İlkeleri” Çev. Bülent Yılmaz, TDK İstanbul Şubesi, İstanbul 2004, s. 150.

¹⁵⁹ Ömer Dalkıran, “Türkiye’de Eğitim-Halk Kütüphanesi İlişkisi”, **Bilgi Dünyası**, 2014, C:XV, S:II, s. 443 (Çevrimiçi) <http://bd.org.tr/index.php/bd/article/view/430/487>, 29.12.2018.

ve hizmet sağlamak” olarak belirtilmiştir¹⁶⁰. Halk kütüphaneleri bireylerin boş zamanını verimli değerlendirebildikleri, sosyalleşebildikleri, bilgi edinme ihtiyaçlarını karşılayabildikleri, internet ve bilgisayar gibi teknolojik hizmetlerden yararlanabildikleri ve mekânlardır. Dalkıran’ın araştırmasına göre halk kütüphanesinin amaçları şöyledir¹⁶¹;

1. Halk kütüphanelerine herkes girebilir.
2. Hiç kimse üstünde herhangi bir baskı yapmadan hizmet vermek,
3. Kişilerin bilgi edinme gereksinimlerini karşılamak,
4. Halkı eğitmek ve bireylerin bağımsız öğrenmeleri destek olmak,
5. Halka güncel ve gerçek bilgileri sunmak,
6. Demokratik toplum kavramını geliştirmek,
7. Toplumun kalkınmasında, ekonomik büyümeye gitmesinde, bilimsel ve kültürel alanlarda gelişmesine katkıda bulunmak,
8. Kitapların ve kitap dışı materyallerin muhafazasını sağlayarak nesiller arasında bilgi ve düşünce akışını sağlamak,
9. Halk kütüphaneleri diğer kütüphane türleri ve eğitim kurumlarıyla iş birliğinde bulunarak halka diğer kaynaklardan da yararlanma imkânı sunmak,
10. Hizmetleri ücretsiz vermek,
11. Boş zamanları değerlendirmeyi sağlamaktır.

Kısacası halk kütüphanesinin amacı herhangi bir eğitim ve sosyal sınıf ayrımı yapmadan kapılarını herkese açmak, kütüphaneye gelenlerin rahat çalışabilmesini sağlamaktır. Halk kütüphaneleri halkın bilgi ihtiyacını sağlamak için ücretsiz hizmet vermesi halk kütüphanesinin görevlerindendir. Halk kütüphanesinin bünyesinde bulundurduğu materyali ödünç vermek, danışma kaynaklarını halkın kullanımına sunmak, internet, bilgisayar ve fotokopi imkânı sunmak halk kütüphanesinin görevlerindendir. Bireylerin ve ailelerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığı kazanmaları için çeşitli yaşam boyu öğrenme etkinlikleri düzenlemeleri halk kütüphanelerinin en önemli

¹⁶⁰ Gill,Clubb, Glashoff,Hassaner, Hayrapetian, Pestell, **a.g.e.**, s. 22.

¹⁶¹ Dalkıran, **a.g.e.**, s. 443-144.

görevlerindendir. Halk kütüphaneleri çocukların oyun ve öğrenme ihtiyaçlarını karşılaması gerekirken, öğrencilere ve kullanıcıları konforlu ders çalışma ortamı sunmakla görevlidir.

IFLA/UNESCO Halk Kütüphanesi Bildirgesi'nde bilgiyle, okuryazarlıkla, eğitimle ve kültürle ilgili olarak halk kütüphanesinin görevleri şöyledir¹⁶²;

- Küçük yaşlardan itibaren çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma,
- Bireylerin öğrenmeyi öğrenmesini sağlama ve örgün eğitimi destekleme,
- Çocukların ve gençlerin hayal dünyasını geliştirme,
- Kültürel mirasa duyarlı bireyler yetiştirmek,
- Kültürel çeşitliliğe saygı duymayı öğretmek,
- Bilgi hizmetlerini sağlamak,
- Bilgisayar ve bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmek,
- Bütün yaş gruplarına yönelik edebi etkinlikler ve programlar düzenlemek.

Halk kütüphaneleri bireylerin okuryazarlık becerilerini geliştirirken kültürün gelecek nesillere aktarımını da sağlar. Halk kütüphanelerinde düzenlenen yaşam boyu öğrenme etkinlikleri ile kullanıcılar eğlenirken ve sosyalleşirken öğrenirler.

Halk kütüphaneleriyle ilgili 2012 senesinde yayımlanan yönetmelikte halk kütüphanelerinin görevleri aşağıdaki gibi belirtilmiştir¹⁶³;

- Halk kütüphanesi, amacına uygun kütüphane materyali seçer ve düzenler ve hizmete sunar.
- Ödünç verir.
- Kullanıcının ihtiyaç duyduğu materyal yoksa materyali hangi kütüphanede bulabileceği konusunda yönlendirir.
- Kütüphane dermesi kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulur.

¹⁶² Gill,Clubb, Glashoff,Hassaner, Hayrapetian, Pestell, **a.g.e.**, s. 150-151.

¹⁶³ Halk kütüphaneleri Yönetmeliği Resmi gazete, 11 Ocak 2012, Sayı: 28170
<http://www.kygm.gov.tr/Eklenti/5,halkkutuphaneleriyonetmeligi-11-01-2012-resmi-gazetepdf.pdf?0>
03.01. 2019

- Bilgi hizmeti sunar.
- Kullanıcı rehberlik ve danışmanlık yapar. Kütüphane kullanımını öğretir.
- Her yaş grubuna hitap edecek kültürel, sanatsal, bilimsel ve eğitici etkinlikleri düzenler ve katılımın olmasını sağlar. Düzenlediği etkinliklere kullanıcıyı çekmekten halk kütüphanesi sorumludur.
- Kütüphane hizmetlerini geliştirmek ve yaygınlaştırmak için başka kurumlarla işbirliği yapar.
- Kütüphane hizmetlerinden yararlanamayan yerlere gezici kütüphane aracı ile hizmet götürür.
- Engelli ve eve bağımlı kişiler için uygun hizmet sunar.
- Kadınlara pozitif ayrımcılık yaparak özel hizmet sunar.
- Derleme işleri için derme mevzuatını takip eder.

Halk kütüphanesi yönetmeliğinde hizmetin toplumun her kesimine ulaşmasını amaçlamaktadır. Toplumun halk kütüphaneleri hizmetleriyle bilgi hizmeti almaları amaçlanmaktadır. Yönetmelikte kavram olarak yaşam boyu öğrenme geçmemektedir. Fakat tüm yaş grupları için etkinliklerin düzenlenmesi gerektiği bahsedilmiştir. Düzenlenecek bu kültürel, bilimsel, sanatsal, eğitici etkinlik yaşam boyu öğrenme kapsamındaki etkinliklerdir.

4.3. Halk Kütüphanelerinde Yaşam Boyu Öğrenme Uygulamaları

Halk kütüphanelerinde bilgiye erişim hakkının eşit gerçekleşmekte, , toplumların demokratikleştirmekte, eğitimi desteklemekte ve toplumun kalkınmasında önemli rolleri bulunmakta olduğu için kütüphanelerin varlıklarını korumaları ve geliştirmeleri gerekmektedir¹⁶⁴. Kütüphaneler toplumsal, kültürel, ekonomik ve teknolojik koşullardan etkilenir. Kütüphane etkilendiği bu koşullar doğrultusunda kendini güncellemek, bu

¹⁶⁴ Yılmaz, a.g.e., s. 265.

koşullara uyum sağlamak zorundadır. Çünkü kütüphanecilikte en önemli sorunu teknolojik gelişmelerden dolayı halk kütüphanelerinin değişen bilgi formatına nasıl uyum sağlayıp gelişeceği meselesidir¹⁶⁵. Dijital ortam kütüphanelerin en büyük rakibi olduğu söylenebilir. Kütüphanelerin varoluşlarını devam ettirebilmeleri için değişime ayak uydurmaları gerekmektedir. Kütüphanenin geleneksel görevleri dışında yaşam boyu öğrenme etkinlikleri doğrultusunda yenilikçi hizmetlerin eklenmesi gerekmektedir.

Halk kütüphanelerine eklenmesi gereken “yenilikçi hizmet”in ne olduğu tanımlamak gerekir. Halk kütüphanesi açısından yenilikçi hizmet “tamamıyla yeni bir hizmet, var olan bir hizmetin yeni bir yöntemle sunulması, yerel bölgenin ihtiyacına yönelik geliştirilen yeni bir hizmet, var olan bir hizmetin geliştirilmesi/genişletilmesi ile ortaya çıkan yeni bir hizmet” olarak tanımlanmıştır¹⁶⁶. Yaşam boyu öğrenmede en etkili olan kütüphane türü, herkese açık olmasının da etkisinden dolayı, halk kütüphaneleridir diyebiliriz. Önal’ın araştırmasına göre bilgi toplumu olduğu kabul edilen şehirlerin halk kütüphanelerinin yenilik uygulamaları dikkat çekmektedir. *Dünya Bilgi Toplumu Şehirleri* kapsamındaki halk kütüphanelerinin 2015 yılındaki yenilikçi bilgi hizmetleri şunlardır¹⁶⁷:

- Halka bilgi okuryazarlığı öğretmek,
- Kurumlar ve şirketlerle işbirliğini arttırmak,
- Dinlendiren ve eğlendiren etkinlikler düzenlemek,
- Şarkı programları ve dans gösterileri düzenlemek,
- Yerel mirası dijital ortamda saklamak,
- İnternet erişimini sağlamak,
- Halkı kütüphaneye çeken rahat bir ortam sağlamak,
- Aralıksız 24 saat hizmet vermek,

¹⁶⁵ A.e., s. 272.

¹⁶⁶ Erdiñ Alaca, Halk Kütüphanelerinde Yenilikçi Hizmet Geliştirme Süreci: Bartın Ulus Kültür ve Sanat Evi Halk Kütüphanesi Örneği” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015, s. 32.

(Çevrimiçi) http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/alaca_yl.pdf 03.01.2019.

¹⁶⁷ H. İnci Önal, “Yaratıcı Kütüphanelerde Yenilikçi Bilgi Hizmetleri”, **Prof. Dr. İrfan Çakın’a Armağan**, yay. haz. Umut Al, Zehra Taşkın, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, 2015, s. 167-168. (Çevrimiçi) <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/25-%C3%96nal-162-174.pdf>

- Akıllı telefon, dizüstü bilgisayar gibi ödünç vermek,
- Yazarlar ya da film yönetmenleriyle tanışma,
- İnternet sitesi oluşturma,
- E-kaynaklar ile koleksiyonu zenginleştirmek,
- Dijital kütüphane kullanımını öğretmek,
- Sağlık kuruluşları ile iş birliği yaparak tıbbi danışma hizmetleri vermek,
- Emeklilere kitap okuma alışkanlığı kazandırmak,
- Kütüphanede toplantılar ve seminerler düzenlemek;
- Yabancı dil öğretim programları düzenleyerek halkın dil öğrenimini desteklemek,
- Okuma listeleri hazırlamak,
- Sinema günleri düzenlemek,
- Sosyal medya kullanımı imkânı için gerekenleri yapmak;
- Mobil cihazlar için uygulamaları halkın hizmetine sunmak,
- Çocuklar için öğrenme ve oyun oynama alanları oluşturmak,
- Ödünç alınan materyalleri mümkün olan her yerde iade etme imkânı sağlamak; bu şekilde ödünç almayı yaygınlaştırmak,
- Kütüphanede yiyecek ve içecek ortamları sunmak,
- İç mekân tasarımı rahat ve çekici olmasını sağlamak,

Bu maddelere baktığımızda bilgi toplumundaki kütüphane uygulamalarının yaşam boyu öğrenmede etkili olmak isteyen kütüphanelerin yapması gereken uygulamalar olduğu gözükmemektedir. Halk kütüphaneleri kullanıcılara yaşam boyu öğrenme imkânı sunmakla sorumludur. Bu çerçevede yaşam boyu öğrenme becerisini kazandırabilmek adına bilgi okuryazarlığı becerisi kazandırması gerekmektedir. Bilgi okuryazar bireyler yetiştirmek için kütüphanede teknolojik donanımların olması ve ödünç verilebilir olması gerekir. Bilgisayar ve internet kolay erişilebilir olmalıdır. Kütüphanelerde, kütüphane okuryazarlığı kapsamında kullanıcılara bilgi kaynaklarına erişimin nasıl olduğu öğretilmelidir. Halk kütüphaneleri sadece koleksiyon oluşturan, kitap ödünç veren, boş

zamanlarının geçirildiği bir kurum değildir. Kütüphanelerde yaşam boyu öğrenme kapsamında çeşitli sergiler, mesleki ve dil kurslar düzenlenir. Çocukların kütüphaneye gelme alışkanlıklarını oluşturmak için çocuklara yönelik çeşitli etkinlikler düzenlenir. Alaca'ya göre “Halk kütüphaneleri açısından yenilikçi hizmet geliştirme yaklaşımının benimsenmesi de kültürel ve toplumsal kuruluşlar olan halk kütüphanelerinin kurumsal varlığını ve işlevselliğini sürdürebilmesi, kullanıcı gruplarının bilgi ve kültür temelli beklenti ve gereksinimlerini karşılayabilmesi adına önem taşımaktadır.”¹⁶⁸ Yaşam boyu öğrenme sürecinde sunulan yenilikçi hizmetler halk kütüphaneleri için bir fırsattır ve bu sayede halk kütüphanelerinin kullanıcı sayıları artacaktır.

4.3.1. Türkiye’de Durum

Türkiye’de yaşam boyu öğrenme konusuna Avrupa birliğine geçiş sürecinin etkisiyle önem verilmeye çalışılmıştır. Özellikle kalkınma planlarında bu konudan bahsedilmiş ve özel ihtisas komisyon raporları hazırlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığına Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü kurularak yaşam boyu öğrenme uygulamaları bu müdürlüğün desteğiyle gerçekleştirilmektedir. Ayrıca dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yaşam boyu öğrenme konusunda akademik çalışmalar yapılmaktadır.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bir kurumdur. Kütüphaneler ise Kültür ve Turizm Bakanlığı çatısı altındadır. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü kütüphanelerden ziyade halk eğitim merkezleri ile işbirliği içindedirler. Halk eğitim merkezlerinde düzenlenen kursla gibi yaşam boyu öğrenme sürecinin bir parçası olan kütüphanelerde de kurslar ve çeşitli aktiviteler düzenlenir. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın resmi internet sitesinde kütüphanelerde yapılan etkinlikler şu şekilde belirtmiştir; “Kitap, kütüphane ve kütüphanecinin önemini, bilgi kaynakları ile bilgi teknolojilerinin doğru ve etkili kullanımı ile bunların memleketimizin kültürel, ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkısını belirten konferanslar, paneller,

¹⁶⁸ Alaca, a.g.e., s.

söyleşiler, sempozyumlar, seminer ve çalıştaylar yapılır. Okurları yazarları ile bir araya getiren imza günleri ile söyleşi saatleri düzenlenir. Masal, fıkra anlatma veya okuma, çizgi film ve eğitici film gösterisi, tekerleme, bilmece, resim yapma, oyun, çocuk tiyatrosu günleri gibi çocuklara yönelik kültürel etkinlikler gerçekleştirilir. Daha çok yeni yayınlardan meydana gelen kitap, süreli yayın, kütüphane ile ilgili fotoğraf, resim, afiş, karikatür, pul, kartpostal sergileri açılır. Kütüphaneyi ve kitapları konu alan şiir, kompozisyon, hızlı kitap okuma ve resim yarışmaları ile ses, yöresel yemek, satranç yarışmaları düzenlenir. Öncelikle okuma sevgisi, kitap ve kütüphane konularında olmak üzere film, slayt ve videolar gösterilir. Kütüphane bünyesinde Türk el ve süsleme sanatları, koro çalışmaları, tiyatro, resim, folklor, yabancı dil, diksiyon, bilgisayar programları, internet eğitimi, çocuk bakımı ve eğitimi, aile planlaması, sağlıklı beslenme, örgü, biçki-dikiş, yemek yapma ve benzeri konularda seminerler ve kurslar verilir. Kullanıcı ile kütüphaneyi bir araya getirecek gezi, piknik ve sportif etkinlikler gerçekleştirilir. Kütüphane hizmet ve faaliyetleri ile ilgili duvar gazetesi ve mahalli çeşitli faaliyetlerin duyurulması için duyuru panosu hazırlanır. Türk büyükleri, insanlığa hizmet etmiş ünlü şahıslar ve kütüphanenin bulunduğu çevrede yetişmiş önemli kişileri anma etkinlikleri düzenlenir.”¹⁶⁹ Kütüphanelerde yaşam boyu öğrenme kapsamında sürdürülebilecek pek çok etkinlik belirlenmiştir. Bu etkinlikler her yaş gurubuna hitap etmektedir. Hem çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmek hem de bireylerin bilgi okuryazar olmalarını sağlamak amacıyla pek çok yaşam boyu öğrenme uygulamaları belirlenmiştir. Ersoy’un araştırmasına göre 2002-2008 yılları arasında yaşam boyu öğrenme kapsamında “açık oturum, açılış, bilgilendirme, çalıştay, diğer kutlama, kitap sergisi, resim, kitap okuma ve oyun saatleri, önemli gün ve haftalarla ilgili programlar, film gösterimi, gezi, gösteri, imza günü, kampanya, kermes, kitap fuarı, kitap okuma saati, konferans, kongre, konser, kurs (resim, dil, müzik, boyama, tiyatro, tezhip, satranç, hizmet içi eğitim, diksiyon, el sanatları, emlak komisyonculuğu, avcılık eğitimi, halk oyunları, görme engelliler için bilgisayar, üniversite hazırlık, tenis vb.) kütüphane tanıtımı, masal

¹⁶⁹“Halk kütüphanelerinde hangi türlerde kültürel etkinlikler gerçekleştirilmektedir?”

<http://www.kygm.gov.tr/TR-133121/halk-kutuphanelerinde-hangi-turlerde-kulturel-etkinlikl-.html>
13.02.2019.

okuma saati, slayt gösterisi, söyleşi, şenlik, şiir dinletisi, tiyatro, çeşitli toplantı, tören ve turnuvalar, video gösterisi, yarışmalar olmak üzere 22049 etkinlik düzenlenmiştir¹⁷⁰. Dikkat çekici etkinliklerin düzenlediğini söyleyebiliriz. Fakat aynı araştırmaya göre düzenlenen etkinlikler bölgelere göre değişiklik göstermektedir. Doğu bölgelerde etkinlik sayıları ve etkinliklere katılım azalmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliğine uyum süreci ekseninde ekonomik sebeplerden dolayı kalkınma ve istihdamın sağlanabilmesi için raporlar nezdinde gerekenleri son yıllarda yapmış görünmektedir. Fakat akademik çalışmalara ve araştırmalara bakıldığında yaşam boyu öğrenmeye katılımın düşük olduğu görülmektedir. Yazar ve Keskin'e göre 2006 yılında %1,8 olan yaşam boyu öğrenme katılım oranı 2016 yılında %5,8'e yükselmiştir; Avrupa Birliğinde 2006 %9,5 olan bu oran 2016 yılında %10,8'e yükselmektedir¹⁷¹. Türkiye'de 2006 yılından 2016 ya kadar olan süreçte yaşam boyu öğrenmeye katılımın artmıştır. Fakat bu rakamlara göre yaşam boyu öğrenmeye katılım Avrupa Birliğinin çok gerisinde kaldığını da göstermektedir. Türkiye'de kütüphanede yaşam boyu öğrenmeye katılım ise daha da düşüktür. Ersoy'a göre bunun başlıca sebepleri şunlardır¹⁷²;

- Yaşam boyu öğrenme hakkında yönetici ve kütüphaneciler yeterince bilgili değiller.
- Halk kütüphaneleri yönetici ve kütüphanecileri, kütüphanelerin yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olduğunu kabul ederken, kendilerinin ne yapması gerektiğinin farkında değiller.
- Halk kütüphane yönetici ve kütüphanecileri yaşam boyu öğrenme kapsamında kütüphanelerin bilgi okuryazarlığın öğretilmesi, kursların düzenlenmesi, uzaktan eğitimin desteklenmesi gibi görevleri olduğunun farkında değiller.

¹⁷⁰ Ersoy, **a.g.e.**, s. 62.

¹⁷¹ Yazar, Keskin, **a.g.e.**, s. 68.

¹⁷² Ersoy, Yılmaz, **a.g.e.**, s. 827-828.

- Halk kütüphanelerinde internet erişimi olan bilgisayarlar bulunmaktadır. Fakat bu oran bölgelere göre değişmektedir.
- Halk kütüphanelerinde yaşam boyu öğrenme kapsamında yeteri kadar etkinlik düzenlenmemektedir. Ayrıca halk kütüphanelerinin sertifika veren kurs düzenleme konusunda da yeterli değildir.
- Halk kütüphanelerinin yaşam boyu öğrenmeye dönük etkinliklerin yapamamasının en temel sorunlarından biri de halk kütüphanelerine ayrılan bütçenin kısıtlı olmasıdır.
- Halk kütüphanelerinin bağlı olduğu kurumlardan destek alamadığı gibi sivil kurum ve kuruluşlardan da yeteri kadar destek alamamaktadır.
- Etkinlik düzenleme konusunda yeterli talep yoktur ve halk düzenlenen etkinliklere ilgi göstermemektedir.
- Yönetici ve kütüphanecilere göre Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, konuya duyarlı yaklaşım sergilememektedir. Ayrıca hazırlanan yönetmelik ve yasalarda halk kütüphanelerinin yaşam boyu öğrenmedeki rolüne dair bir maddenin olmamasıdır.

Halk kütüphanelerinde yaşam boyu öğrenmeye katılımın düşük olmasının en temel sebebi kütüphanecilerin konuya dair bilgisinin az olmasıdır. Kütüphaneciler yaşam boyu öğrenme konusunda neler yapması gerektiğinin farkında değiller. İkinci sorun ise kütüphanelere ayrılan bütçenin kısıtlı olmasıdır. Kütüphanelerde yaşam boyu öğrenmeye yönelik faaliyetlerin yapılabilmesi için hem bütçenin iyi olması hem de kütüphanenin mimari yapısının uygun olması gerekmektedir. Halk kütüphanelerinde düzenlenen yaşam boyu öğrenme etkinliklerine katılımın az olmasının bir diğer sebebi ise halkın kütüphane kullanım alışkanlığının düşük olmasıdır. Burada görev yine kütüphanelere düşmektedir. Yapılacak yenilikçi hizmetlerle kullanıcıyı kütüphaneye çekme görevi vardır. Kullanıcıyı kütüphaneye çekmek için halkın taleplerinin analizi iyi yapılmalıdır. Ayrıca halk kütüphanelerinde yaşam boyu öğrenmeye ilişkin diğer kurumlarla iş birliğinin yetersizliği katılımı düşürmektedir.

2011 yılına ait Türkiye'nin en büyük şehirlerinden biri olan İstanbul halk kütüphaneleri üzerinde yapılan bir araştırmaya baktığımızda durumun pek de iç açıcı olmadığını görmekteyiz. İstanbul'daki otuz üç halk kütüphanesinden sadece dokuzunda kültürel ve sosyal etkinlikler gerçekleştirilmiş olup dokuz kütüphanede gerçekleştirilen 73 etkinliğe yedi bin dokuz yüz kırk beş kişi katılmıştır¹⁷³. Bu dokuz kütüphanede düzenlenen etkinlikler ise şunlardır; bilgilendirme, imza günü, konferans, kurs, kütüphane tanıtımı, panel, sergi, söyleşi, tören, yarışma ve diğer. Kütüphane tanıtımı ve konferans en çok rağbet gören etkinlik türlerinden olmuştur. En çok katılımın olduğu etkinlik ise sergilerdir. Araştırmada en dikkat çeken husus ise kütüphanelerde düzenlenen kurs sayısının yetersizliğidir. Altay ve Ufuk'a göre halk kütüphanelerinde düzenlenen etkinliklerin yetersiz olmasının bazı sebepleri şunlardır¹⁷⁴;

- Bütçenin yetersizliği,
- Personelden kaynaklanan sebepler,
- Kütüphane mekânının uygun olmaması,
- Kütüphane kullanıcılarından dolayı
- Malzeme eksikliğinden dolayı,
- Kütüphanelerin diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği eksikliğinden dolayı,

Halk kütüphanelerinin bütçe, personel, mekan sorunlarına rağmen yaşam boyu öğrenme ekseninde düzenlenen etkinliklere az da olsa kütüphane kullanıcıları dahil olmaktadır. Kütüphanelerin görevi kullanıcıyı bu konuda daha da bilinçlendirmek, kütüphanede düzenlenen etkinliklere katılımı arttırmak için daha cezbedici etkinlikler düzenlemelidir. Kütüphane kullanıcı sayısının artması hem bilgi okuryazar toplum oluşturma sürecine katkı sağlayacak hem de kütüphanelerin saygınlığı artacaktır. Bu

¹⁷³ Ahmet Altay, Ufuk Mazlum, "Yaşam Boyu Öğrenme Prespektifinde İstanbul'daki Halk Kütüphanelerinde 2011 Yılı'nın İlk Altı Ayında Gerçekleştirilen Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Değerlendirilmesi" sayfa no yok

(Çevrimiçi)
<http://acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.11857/206/17.html.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, 10.01.2019.

¹⁷⁴ Altay, Mazlum, a.g.e., sayfa no yok.

süreçte halk kütüphanelerin hedeflediği en önemli kitlelerden biri çocuklar olmalıdır. Bir insanın yetişmesi zaman alır. Ayrıca yetişkinlerin edindikleri kütüphane kullanım alışkanlıklarını kırmak zorken çocuklara yeni alışkanlıklar daha kolay kazandırılabilir. Bu doğrultuda kütüphanelerde çocuklara yönelik etkinliklerin sayısı dikkatlerini çekecek şekilde arttırılmalıdır. Türkiye’de çocuklara yönelik yaşam boyu öğrenme faaliyetler hakkında bazı güzel örnekler mevcuttur. 2013 yılındaki bir araştırmaya göre¹⁷⁵;

- İstanbul Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi tarafından her sene 23 Nisan’da çocuklara yönelik Güzel Masal Okuma Yarışması düzenlenmektedir.
- Bilecik İl Halk Kütüphanesinde çocuklar için boyama etkinlikleri, okuma yarışması, el becerisi kazanma etkinlikleri düzenlenmektedir.
- Burdur İl Halk Kütüphanesi’nde “Kütüphaneyle Tanışıyorum Kitapla Buluşuyorum” projesi gerçekleşmiştir.
- Çanakkale İl halk kütüphanesinde çocuk şenliği etkinliği yapılmıştır.
- Diyarbakır İl halk kütüphanesinde gençlere yönelik, gitar, bağlama, tiyatro, diksiyon gibi kurslar açılmıştır.
- Isparta İl Halk Kütüphanesi’nde Hacivat-karagöz gölge oyunu düzenlenmiştir.
- Mersin İl Halk Kütüphanesi’nde öğrenciler için “yaz tatilinde kütüphanede buluşuyoruz” adlı kampanya yürütülmüştür.
- Zonguldak İl Halk Kütüphanesi, Konya İl Halk Kütüphanesi, Sakarya İl Halk Kütüphanesi ve Zonguldak-Ulus İlçe Halk Kütüphanesi’nde çocuklar ve gençler için kurs, konferans, tiyatro gösterimleri düzenlenmiştir.

¹⁷⁵ Ahmet Altay, Tania Todorova, Bahtiyar Dursun, “ Halk Kütüphanelerinde Çocuklara ve Gençlere Yönelik Yenilikçi Bilgi Hizmetleri: Türkiye’de Durum”, **Gençlik Araştırmaları Dergisi**, No:I S.I, s. 197. Çevrimiçi; <http://acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.11857/123/2013-2.html.pdf?sequence=1> 29.01.2019.

Gelişen imkânlar çerçevesinde Türkiye’de halk kütüphanelerinde çocuklara yönelik etkinliklerin arttığı gözlemlenmektedir. 2011 yılındaki araştırmaya göre de İstanbul’daki halk kütüphanelerinde düzenlenen kültürel ve sosyal faaliyetlerde İstanbul Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü birinci sırada yer almaktaydı¹⁷⁶. 2019 Ocak ayına baktığımızda Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi’nde yine pek çok etkinlik yapılmıştır. Yaşam boyu öğrenme ekseninde konferanslar, Hacivat karagöz gölge oyunu, sergi, yarıyıl programı kapsamında origami etkinliği, drama etkinliği, söyleşi, kitap okuma etkinliği, seminer gibi etkinlikler düzenlenmiştir. Bu süre zarfında çeşitliliğin arttığı ve çocukların daha çok hedef alındığı söylenebilir.

Türkiye genelindeki halk kütüphanelerinin uygulamalarına bakıldığında etkinliklerin yapıldığı fakat süreklilik arz etmediğini söylenebilir. Kütüphanelerde düzenlenen etkinlikler Kütüphane Haftasında yoğunluk kazanmaktadır. Daha sonraları yapılan etkinliklerin sayıları azaldığı gözlemlenmiştir. Yıllar içindeki gelişmelere bakıldığında kütüphanelerdeki yaşam boyu öğrenme kapsamında düzenlenen etkinliklerin gittikçe geliştiği ve ümit vaat ettiğini söyleyebilir. Türkiye’deki halk kütüphanelerinin yaşanan temel sorunların çözülmesinde en önemli etken personeldir. Personelin yaşam boyu öğrenme konusunda daha çok bilinçlendirilmesi kütüphanelerin yaşam boyu öğrenmeye daha aktif katılımında bulunmasını sağlayacaktır.

¹⁷⁶ Altay, Mazlum, **a.g.e.**, sayfa no yok.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENME SÜRECİNDE KAUST HALK KÜTÜPHANESİ – BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde Suudi Arabistan Krallığı’nın Cidde şehrinde bulunan KAUST ve KAUST Halk Kütüphanesi anlatılmıştır. Hipotezimizin ispatı için gerçekleştirilen anket çalışması bu bölümde değerlendirilmiştir.

1. KAUST Hakkında Genel Bilgi

KAUST, Suudi Arabistan Krallığı’nın Cidde şehrine bağlı bulunan bir üniversite şehridir. (Bkz. Ek-3 ve Ek-9) Şehir ismini üniversiteden almaktadır. KAUST kelimesi, üniversitenin resmi adı olan “King Abdullah University of Science and Technology”nin baş harflerinden oluşmaktadır. Türkçe’ye Kral Abdullah Bilim ve Teknoloji Üniversitesi olarak çevirebileceğimiz bu üniversite 2015 yılında vefat eden Kral Abdullah Bin Abdulaziz tarafından 2009 yılında kurulmuştur.

Özel araştırma üniversitesi olan KAUST’un resmi eğitim dili İngilizce’dir. Bu yüzden de toplum içinde yaygın olarak konuşulan dil İngilizcedir. KAUST, araştırma ve lisansüstü eğitim olanakları sunmakta; bu üniversitede lisans düzeyinde eğitim bulunmamaktadır. KAUST, QS sıralamasına göre akademisyen (öğretim üyesi) başına düşen atıf sayısına göre 2016, 2017, 2018, 2019 yıllarında art arda dört yıl boyunca dünyada birinci sırada yer almaktadır.

جامعة الملك عبد الله
للعلوم والتقنية

King Abdullah University of
Science and Technology

Şekil 3.1: KAUST simge

KAUST şehrinin, Suudi Arabistan Krallığı'nda bulunun diğer şehirlerden ve üniversitelerden ayıran bazı özellikleri bulunmaktadır. KAUST Arabistan'da bulunan ilk karma cinsiyetli üniversite ve ayrıcalıklı kuralları olan bir şehirdir. Üniversitenin rektörü hem rektör hem de KAUST kompleksinin yöneticisidir. Yüzden fazla ulusun bir arada yaşadığı KAUST'un toplam nüfusu yedi bindir¹⁷⁷. KAUST'un bin öğrencisi, yüz elli bir öğretim üyesi, bin beş yüz mezunu, iki bin iki yüz çalışanı, yedi yüz doktora sonrası ve araştırmacı bilim insanı bulunmaktadır¹⁷⁸. Bunun dışında bin dört yüz okula giden çocuk bulunmaktadır¹⁷⁹. Cidde'nin yaklaşık 90 kilometre kuzeyinde kurulmuş KAUST şehrinde kreş seviyesinden lise eğitim seviyesine kadar örgün eğitim kurumları, bankalar, hastane, spor merkezleri, marketler, restoranlar, havuzlar ve plaj bulunmaktadır. Yaygın eğitim kurumu olarak ise KAUST Halk Kütüphanesi bulunmaktadır.

KAUST' daki toplumsal yapı ve yaşayış tarzı Suudi Arabistan Krallığı'nın genel yapısından kurallarından dolayı farklıdır. KAUST'da özgürlükçü bir anlayış hâkimdir. Suudi Arabistan Krallığı'nda geçerli olan pek çok kural burada geçerli değildir. İnsanların giyim tarzına ve inanış biçimlerine karışılmaz. Fakat KAUST şehri dışına çıkıldığı durumda kadınların “abaya” giyinme zorunluluğu vardır. Suudi Arabistan Krallığı'nda

¹⁷⁷KAUST Resmi İnternet sitesi, “Media Relations”, (Çevrimiçi) <https://www.kaust.edu.sa/en/about/media-relations#part3> , 15.04.2019.

¹⁷⁸A.e.

¹⁷⁹ A.e.

Haziran 2018 yılına kadar kadınların araba kullanma özgürlüğü yokken KAUST'da bununla ilgili bir kısıtlama yoktu. Suudi Arabistan Krallığı'nda çok şiddetli yasaklardan olan alkol ve uyuşturucu KAUST'da da yasaktır. KAUST'a gelecek yabancılara yanlarında alkollü içecek, likörlü çikolata, uyuşturucu madde ve müstehcen herhangi bir yayın bulundurmamaları bildirilmektedir. Bu hususlar dışında herkes dinini özgürce yaşayabilir. Fakat mabet olarak sadece camii bulunmaktadır. Yüzden fazla ulus burada kültürel farklılıkları avantaja çevirerek yaşamaktadır. Çeşitli festivallerle farklı kültürleri tanıma imkânı sağlanmaktadır.

1.1. KAUST Halk Kütüphanesi Hakkında Genel Bilgi

KAUST Halk Kütüphanesi olarak adlandırdığımız kütüphanenin resmi adı Harbor Kütüphanesi'dir. Kütüphanenin ismine bakılınca kütüphanenin türü tanımlanamamaktadır. Harbor Kütüphanesi yöneticileri kütüphanenin halk kütüphanesi olduğunu belirtmişlerdir¹⁸⁰. Tez çalışmamda Harbor Kütüphanesi ismi yerine KAUST Halk Kütüphanesi olarak kullanılacaktır. KAUST Halk Kütüphanesi hakkında bilgi edinebilmek için kütüphane yöneticisi ile görüşme yapılmıştır. Edinilen bilgiler metin içinde kullanılmıştır. Görüşme esnasında sorulan sorular şunlardır:

- 1) KAUST Halk Kütüphanesinde kaç kişi çalışmaktadır?
- 2) Çalışanlar kütüphanecilik konusunda eğitim aldılar mı?
- 3) Kütüphanenin teşkilat yapısı nasıldır?
- 4) KAUST Halk kütüphanesini ayda kaç kişi ziyaret etmektedir?
- 5) KAUST Halk Kütüphanesi'nin toplam koleksiyonu ne kadardır?
- 6) KAUST Halk Kütüphanesi çocuk bölümünde üç boyutlu kitaplar var mıdır?
- 7) KAUST Halk Kütüphanesi çocuk bölümünde kitap dışı materyaller var mıdır?
- 8) KAUST Halk Kütüphanesi'nde ne tür etkinlikler düzenlenmektedir?
- 9) KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen etkinliklere kaç kişi katılıyor?
- 10) KAUST Halk Kütüphanesi'nde ne zamandan beri etkinlik düzenlenmektedir?

¹⁸⁰ Samia, AlMowalad, e-posta mesajı, 15.07.2019.

- 11) KAUST Halk Kütüphanesi'ndeki etkinliklerin düzenlenmesine kim karar vermektedir?
- 12) Yılda kaç defa KAUST Halk Kütüphanesi'nde sergi düzenlenmektedir?
- 13) Günde kaç kişi düzenlenen sergiyi gezmektedir?
- 14) Ne tür sergiler düzenlenmektedir?
- 15) KAUST Halk Kütüphanesi'nde hangi dil kursları düzenlenmiştir?
- 16) KAUST Halk Kütüphanesi'nde gelecek için ne tür planlarınız var?
- 17) Daha önce KAUST Halk Kütüphanesi'nde anket çalışması yapıldı mı?
- 18) KAUST'daki hangi kurumlar ile işbirliği yapıyorsunuz?
- 19) Yaşlılar yada engelliler için herhangi bir özel kütüphane servisiniz var mıdır?
- 20) Yüzden fazla ulus bir arada yaşamakta ve farklı dilleri var. Kütüphane koleksiyonu oluşturulurken bu dil farklılığını dikkate alıyor musunuz?
- 21) Kütüphanenin resmi adı Harbor Library'dir. Tez çalışmamda KAUST Halk Kütüphanesi olarak kullansam yanlış olur mu?

Halk kütüphanelerinin işlevleri küçük yaşlardan itibaren çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma, bireylerin öğrenmeyi öğrenmesini sağlama, hayal gücünü geliştirme, yaşam boyu öğrenme çabalarını destekleme, kültürler arası diyalogu geliştirme, bilgi hizmetlerini sağlama, örgün eğitimi desteklemedir¹⁸¹. KAUST Halk Kütüphanesi çocukların okuma alışkanlığı kazanması için hikâye saati etkinlikleri düzenlemekte, kullanıcılara kütüphane kullanımını öğreterek bilgiye nasıl ulaşılacağını öğretmekte, düzenlenen sanat ve el işi etkinliği ve çizim ve boyama etkinliği ile kullanıcıların hayal gücünü geliştirmektedir. KAUST Halk Kütüphanesi etkinlikleri ile insanları bir araya getirerek kültürler arası diyalogu geliştirmektedir. Özellikle “Ülkeme hoş geldin” etkinliği kültürler arası diyalogun gelişiminde en önemli etkinliktir. Bu etkinlikte farklı uluslardan bireyler kendi ülkelerini tanıtmaktadır.

¹⁸¹ Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği.

Halk kütüphaneleri işlev ve amaçlarından biri de boş zamanın olumlu olarak değerlendirilmesidir.¹⁸² KAUST Halk Kütüphanesi, bireylerin boş zamanlarını değerlendirdikleri bir kütüphanedir. Harbor Kütüphanesi İşletme Prosedürü'nde, KAUST Halk Kütüphanesi eğlence, eğitim, araştırma ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlandığı belirtilmiştir.¹⁸³

Tez çalışmamda Suudi Arabistan Krallığı'nda bulunan halk kütüphanelerini konu almamaktadır. Suudi Arabistanda'ki halk kütüphaneleri ve idari yapıları farklı bir çalışmanın konusu olabilir. KAUST, Suudi Arabistan'da özel durum olan bir yerdir. KAUST'da yaşayan 7000 kişinin halk kütüphanesine ihtiyacı vardır. KAUST bu ihtiyacı özel bir şirketin desteği ile karşılamıştır. KAUST Halk Kütüphanesi, Coastline adında özel bir şirketin KAUST'da yaşayan bireylerin hizmetine sunduğu bir kütüphanedir. Bu kütüphanede biri yönetici olmak üzere alanında eğitim ya da sertifika almış üç kütüphaneci çalışmaktadır. Kütüphane koleksiyonunun çoğunluğunu İngilizce oluşturmaktadır. Bunun dışında Arapça ve Filipince kaynaklar da mevcuttur¹⁸⁴. Kütüphanede çocuklar için ve yetişkinler için kitaplar, DVD'ler, CD'ler, sesli kitaplar, referans kitapları, dergiler, seyahat, çocuk yetiştirme, aşçılık konularına ilişkin kaynaklar bulunmaktadır. Kütüphanenin toplam koleksiyonu 18.814'dür. Kütüphane haftanın her günün 08:00-ile 10:00 arasında bilgi hizmeti vermektedir.

Kütüphane iki katlı bir yapıdan oluşmaktadır. Kütüphane, merkezi bir yerde ve Kızıl Deniz'i göreceğ şekilde konumlandırılmıştır. Kütüphanenin giriş katında bazı dönemler açık olan kafeterya, sergiler için kullanılan geniş bir salon, iki seminer odası ve kadın- erkek tuvaleti, üst kata çıkmak için asansör ve merdiven bulunmaktadır. Kütüphanenin üst katında danışma, bilgisayar salonu, kütüphanenin çocuk bölümü, fotokopi odası ve koleksiyonun da bulunduğu okuma salonu bulunmaktadır. Kütüphane çalışanları için mutfak, kullanıcılar için tuvaletler bulunmaktadır.

¹⁸² Bülent Yılmaz, "Boş Zaman ve Halk Kütüphanesi: Kavramsal Bir Yaklaşım", Türk Kütüphaneciliği, Cilt 3 sayı 4 1989 s. 200-206 s.205 <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1458/1450>

¹⁸³ Harbor Library Operating Procedures, QC/SOP/1/11/2017/541.

¹⁸⁴ "Recreation and Leisure", <https://www.kaust.edu.sa/en/live/services/recreation-and-leisure>, 15.04.2019.

Kütüphanenin okuma salonu tasarımıyla ve deniz manzarasıyla kullanıcılara oldukça ferah bir ortam sunuyor. Kütüphanenin çocuk bölümü, çocukların boylarına uygun mobilyalarla döşenmiştir. Çocukların rahatlıkla oturabileceği masa, sandalye ve koltuklar mevcuttur. Raf boyları, çocukların kitaplara rahatlıkla ulaşabilecekleri şekilde tasarlanmıştır. Çocukların dikkatlerini çekmek için bu kütüphanenin çocuk bölümü oldukça eğlenceli ve renkli tasarlanmıştır. Duvarlarda çeşitli resimler, etkinlik fotoğrafları, çocuk şarkıları asılıdır. Kullanıcılar istediklerinde kendi dillerinde şarkıları duvarlara asabilmektedir.

2. KAUST Halk Kütüphanesi'nin Sosyalleşme Mekânı Olarak Kullanılmasında Düzenlenen Etkinlikler

Sosyalleşme mekânı, şehir sakinlerinin ortaklaşa kullandıkları, karşılıklı etkileşim içerisinde bulundukları, boş zamanlarını değerlendirdikleri, kişilerin grup normlarını öğrendikleri, yetişkinlerin ve çocukların arkadaş edindikleri yerlerdir¹⁸⁵. Günümüzde bireyler sosyalleşme mekânı olarak alışveriş merkezlerini tercih etmekte olduğu kanaatindeyim. Alışveriş merkezleri; çocuklar için oyun alanları, yetişkinler için arkadaşlarıyla buluşmak için cazibe merkezleri haline gelmektedir. Özellikle açık havada dışarıda zaman geçirilemeyecek mevsimlerde, çok sıcaklarda ve çok soğuklarda, bireylerin öncelikli seçimi alışveriş merkezlerine gitmek olduğu kanaatindeyim. Boş zamanını değerlendirmek için seçenek arayan sunduğu imkânlar ile bireylerin aklına ilk önce halk kütüphaneleri gelmelidir. Yaşam boyu öğrenme kapsamında düzenlenen etkinliklerin artırılması gerekmektedir.

¹⁸⁵ Ahmet Yaşar, "İstanbul'da Sosyalleşme Mekânları", **Antik Çağdan 21. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi Ansiklopedisi**, 4. Cilt, İstanbul: İBB KÜLTÜR A.Ş. & İSAM, 2016, s. 324 (Çevrimiçi) https://www.academia.edu/29693968/%C4%B0stanbul_da_Sosyalle%C5%9Fme_Mek%C3%A2nlar%C4%B1_Antik_%C3%87a%C4%9Fdan_21._Y%C3%BCzy%C4%B1la_B%C3%BCy%C3%BCk_%C4%B0stanbul_Tarihi_Ansiklopedisi_4._Cilt_%C4%B0stanbul_%C4%B0BB_K%C3%9CLT%C3%9CR_A.%C5%9E_and_%C4%B0SAM_2016_324-351 , 16.04.2019.

Kütüphanelerin kullanıcı sayısını arttırması bireylerin okuma alışkanlığını olumlu yönde etkileyecektir. Bu bağlamda KAUST Halk Kütüphanesinde kurulduğu günden beri bireylerin yaşam boyu öğrenme sürecine katılması ve sosyalleşmesi için pek çok etkinlik düzenlemiştir. Başlıcaları şunlardır¹⁸⁶;

KAUST HALK KÜTÜPHANESİ'NDE DÜZENLENEN YAŞAM BOYU ÖĞRENME ETKİNLİKLERİ	
ÇOCUKLAR İÇİN ETKİNLİKLER	YETİŞKİNLER İÇİN ETKİNLİKLER
Arapça hikâye saati etkinliği (0-3 ve 4-12 yaş)	Arapça kursu (her seviyede)
İngilizce hikâye saati etkinliği (0-3 ve 4-12 yaş)	Korece kursu
Çince hikâye saati etkinliği (0-3 yaş)	İspanyolca kursu
Arapça dil kursu	Tagalogca kursu
Korece dil kursu	Türkçe kursu
Sanat ve el işi	Fransızca kursu
Çizim ve boyama	Kadın kitap kulübü
Kuran dersi	Kuran Sohbetleri
Karikatür çizim	Kadınlar için Kuran kursu (Kuran okuma ve anlama)
Kukla gösterisi	Albüm yapma atölyesi (Workshop)
Sergiler	Sanat Sergileri
	Çeşitli ulusların kendi kültürlerini tanıttığı “Ülkeme hoş geldin” etkinliği “Ülkeme hoş geldin: Lübnan” “Ülkeme hoş geldin: Amerika” “Ülkeme hoş geldin: Meksika” vs.

¹⁸⁶ Harbor Library’s Activities Folder ve “Monthly Report 2017”, KAUST Halk Kütüphanesi.

Düzenlenen etkinlikler kütüphanenin program panosundan, şehrin merkezi yerlerine asılan duyurular ve e-posta yoluyla duyurulmaktadır. Bununla ilgili örnekler eklerde mevcuttur.

2.1. KAUST Halk Kütüphanesinde Çocuklar İçin Etkinliklerin İşleyişi ve Etkinliklere Katılım Ortalamaları

KAUST Halk Kütüphanesi kurulduğu günden beri, düzenlediği etkinliklere baktığımızda, özellikle çocukları hedef kitle olarak seçmiştir. Çocukların okuma alışkanlığı kazanmaları için eğlenceli ortamlarda kitap ile tanışması sağlanmaktadır. Çocuklara kütüphane kullanım alışkanlığı kazandırabilmek, sosyalleşmelerini sağlamak, dil gelişimlerine katkıda bulunmak için pek çok etkinlik düzenlenmektedir. Çocuklar için hikâye saatleri, dil kursları, el sanatları ve zanaat dersleri, resim ve boyama dersleri düzenli olarak bu kütüphanede düzenlenmektedir.

Kütüphanede düzenlenen etkinlikler, gönüllülük esasına dayanmaktadır. Etkinliği düzenli olarak yönetecek kişi kütüphaneye gönüllü olarak etkinliği üstlenmek için başvurur. Böyle bir başvuru olmadığı zaman da kütüphane, gönüllü çalışacak birisi arar. Gönüllü birisi bulunmadığı zaman ise kütüphaneciler etkinliği yönetir. KAUST Halk Kütüphanesindeki uygulamalara baktığımızda Hikâye Saati etkinliği ve çeşitli dil kursları gönüllüler tarafından yürütülmektedir. El sanatları ve zanaat etkinliği, resim ve boyama etkinliklerinde etkinlik sorumluları kütüphanecilerdir. İlgili etkinlik üzerine kütüphaneci önceden çalışıp, kendi kendine öğrenerek etkinliği yürütür.

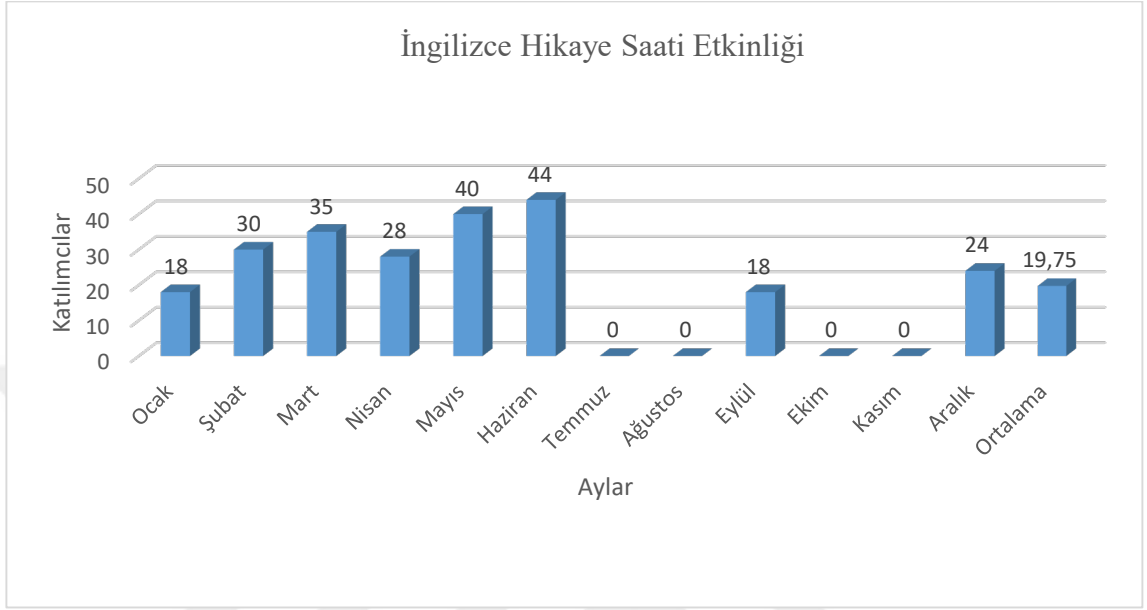
KAUST Halk Kütüphanesi'nden temin ettiğim Kütüphane Kullanıcı 2017 aylık raporlarından edindiğim bilgilere göre 2017 yılında çocuklar için çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir¹⁸⁷.

¹⁸⁷ “Monthly Report 2017”, KAUST Halk Kütüphanesi.

- Kuran dersi
- Sanat ve el işi
- Çince hikâye saati
- Karikatür çizimi
- İngilizce hikâye saati
- Korece kursu
- Çizim ve boyama
- Çin çizim sanatı

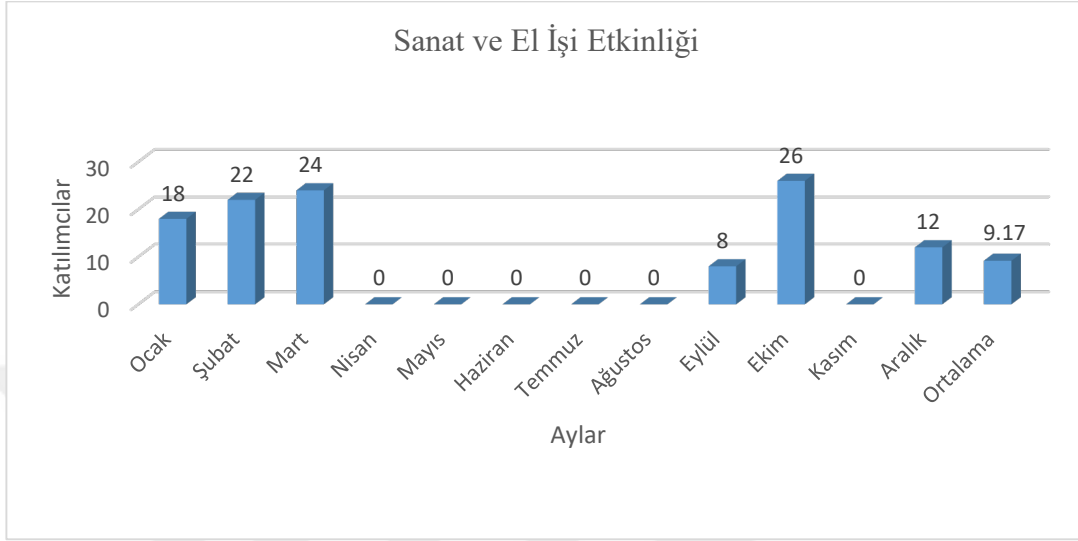
KAUST'da Çin nüfusu oldukça yoğundur. Çinliler, çocukların dil gelişimi ve kütüphane kullanma alışkanlığı kazanmaları için kütüphaneye başvurup gönüllü biri tarafından okuma saati etkinliği düzenlemektedirler. Halk kütüphaneleri ırk, din, dil ayrımı yapmadan kapılarını herkese açmaktadır. Çinliler etkinliği yürütmektedir fakat bu etkinlik halk kütüphanelerinin işlevleri ve amaçları gereği herkese açıktır. Yine Korece kursu da talep doğrultusunda açılmış olup Korece öğrenmek isteyen çocukların hizmetine sunulmuştur.

Yukarıdaki etkinliklerden sanat ve el işi, Çince ve İngilizce hikâye saati, çizim ve boyama, sanat ve el işi etkinlikleri talep olduğu için hala devam etmektedir. Hala devam eden bu etkinliklerin 2017 yılının aylık katılım ortalamaları grafik olarak aşağıda verilmiştir.

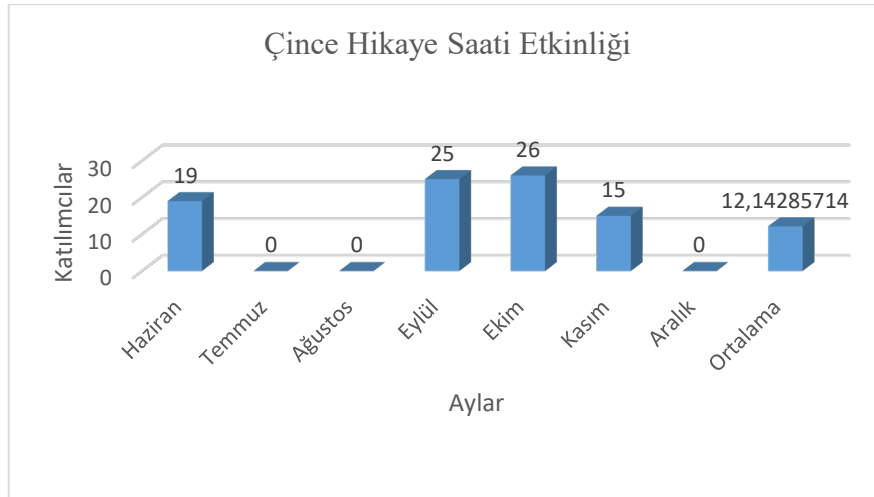
Şekil 3.2: 2017 hikâye saati aylık katılım ortalaması

2017 yılında İngilizce hikâye saati etkinliği düzenli olarak sürdürülmektedir. KAUST Halk Kütüphanesi aylık kütüphane kullanım raporlarına baktığımızda etkinlik ayda sadece birer defa bu etkinlik düzenlenmiştir. Grafiğe baktığımızda Temmuz, Ağustos, Ekim ve Kasım aylarında hiç etkinlik düzenlenmemiştir. İngilizce hikâye saati etkinliğinin aylık katılım ortalaması 19.75'tir. Tabloya göre ortalamanın üzerinde katılım olmuştur.

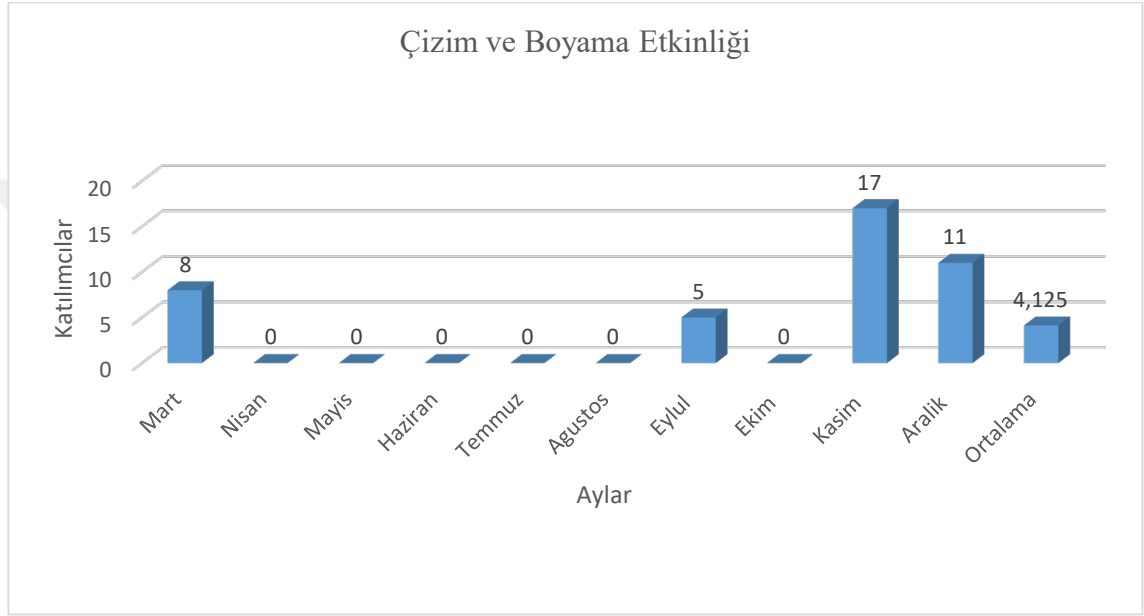
Şekil 3.3: 2017 sanat ve el işi etkinliği aylık katılım ortalaması

Çocuklar için düzenlenen sanat ve el işi etkinliği 2017 aylık katılım ortalamalarına baktığımızda ortalamanın üzerinde katılım olmuştur. Fakat yılın altı ayında etkinlik düzenlenmemiştir. KAUST Halk Kütüphanesi aylık kullanım raporlarına baktığımızda etkinlik ayda sadece birer defa bu etkinlik düzenlenmiştir.

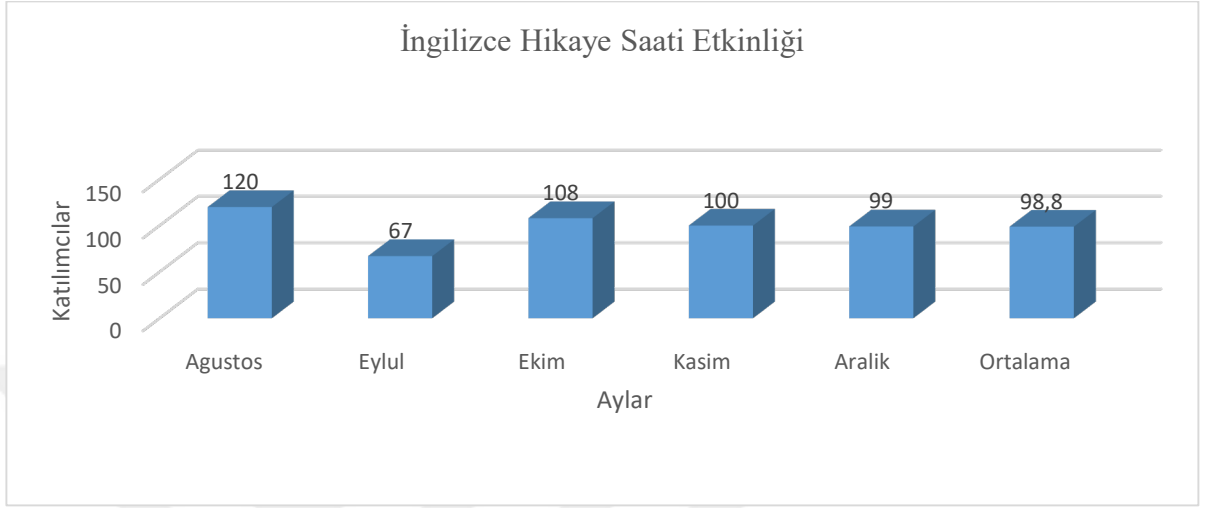
Şekil 3.4: 2017 Çince Hikâye saati aylık katılım ortalaması

Çince Hikâye saati etkinliği 2017 yılında Haziran ayında başlamıştır. Temmuz, Ağustos, Aralık aylarında etkinlik düzenlenmemiştir. Grafiğe göre baktığımızda aylık katılım ortalaması 12 olup ortalamanın altında kalmıştır.

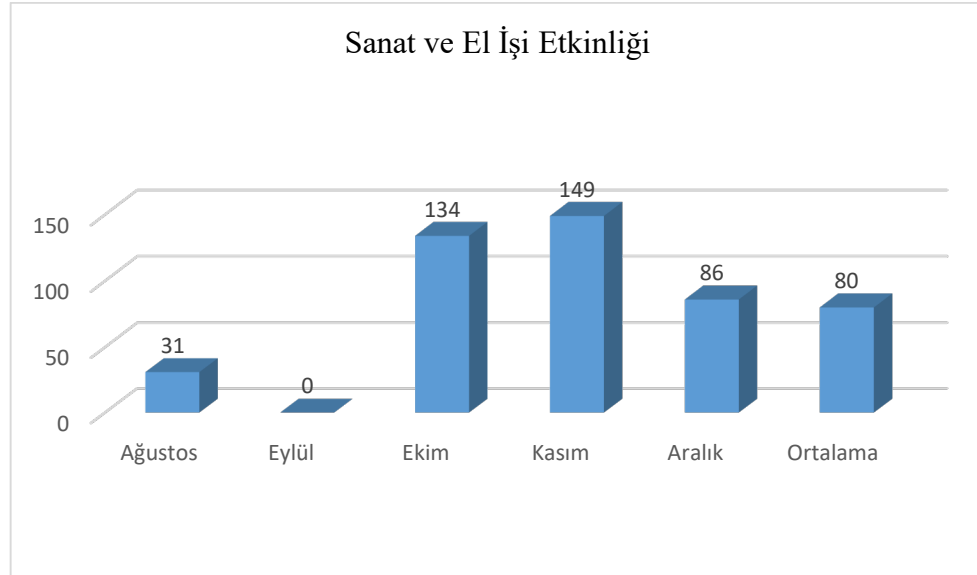
Şekil 3. 5: 2017 çizim ve boyama etkinliği aylık katılım ortalaması

2017 yılında çizim ve boyama etkinliği grafiğine göre Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos ve Ekim aylarında etkinlik düzenlenmemiştir. 2017 çizim ve boyama etkinliği aylık katılım 4.125 olup ortalamanın altındadır.

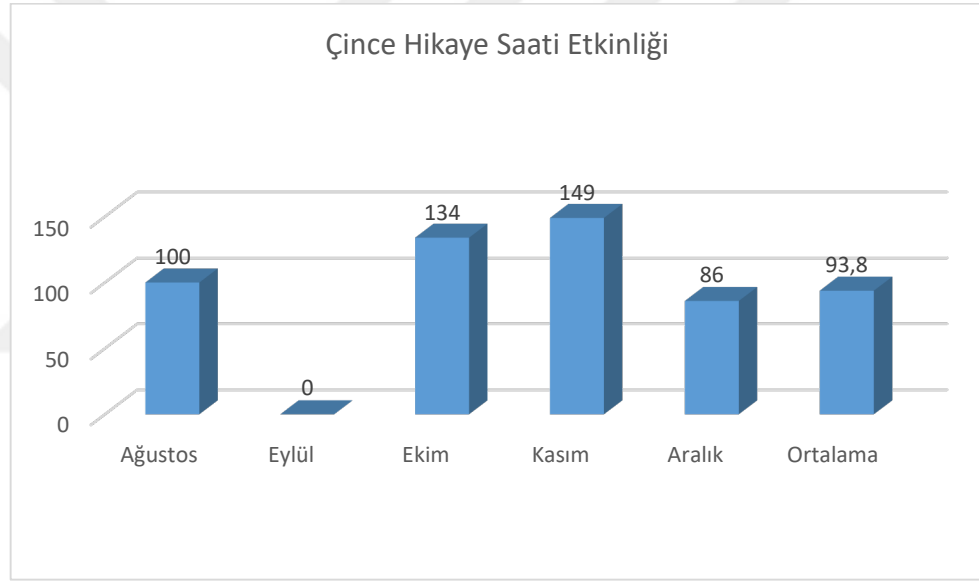
Şekil 3.6: 2018 İngilizce Hikaye saati etkinliği aylık katılım ortalaması

2018 yılı son beş ayın İngilizce hikâye saati etkinliği katılım sayısına baktığımızda; Ağustos ayında 120 kişi, Eylül ayında 67 kişi, Ekim ayında 108 kişi, Kasım ayında 100 kişi, Aralık ayında 99 kişi katılmıştır. Etkinliğin son beş aylık katılım ortalaması 98.8’dir. 2018 yılında her ay düzenli olarak etkinlik düzenlenmiştir.

Şekil 3.7: 2018 sanat ve el işi etkinliği aylık katılım ortalaması

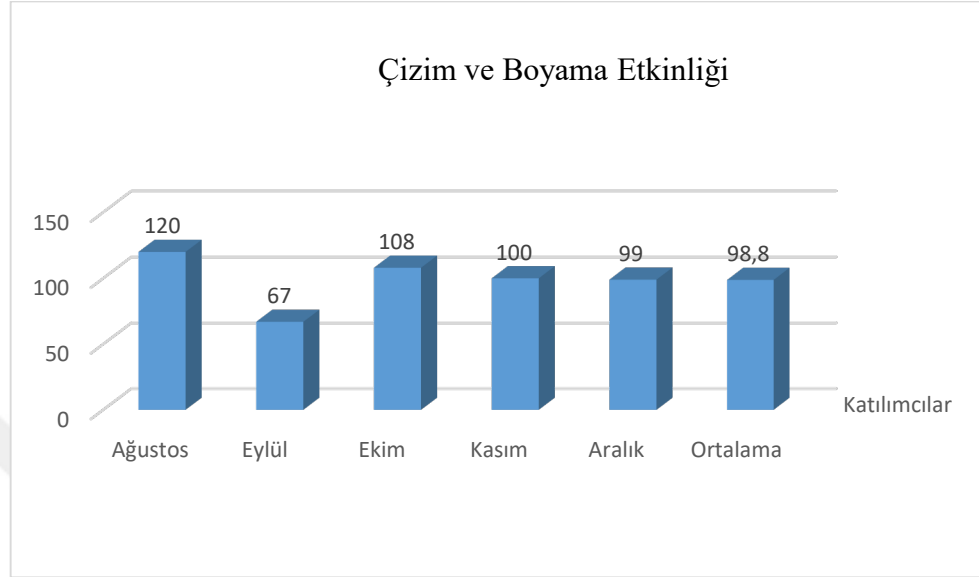
2018 yılı sanat ve el işi etkinliğine baktığımızda Ağustos ayında toplam 30 kişi, Eylül ayında etkinlik düzenlenmemiş, Ekim ayında 134 kişi, Kasım ayında 149 kişi, Aralık ayında 86 kişi katılmıştır. Etkinliğin son beş aylık katılım ortalaması 80'dir. Ağustos ayında kişi sayısının az olmasının sebebi o ayda sadece bir defa etkinliğin düzenlenmiş olmasıdır¹⁸⁸. Ekim, Kasım, Aralık aylarında dörder defa etkinlik düzenlenmiştir. Bu etkinliğin etkinlik başına ortalaması yaklaşık 20 kişidir. Tabloya göre ortalamanın üzerinde katılım olmuştur.

Şekil 3.8: 2018 Çince Hikaye saati etkinliği aylık katılım ortalaması

2018 yılının Çince hikâye saati etkinliğine Ağustos ayında 100 kişi, Eylül ayında etkinlik düzenlenmemiş, Ekim ayında 134 kişi, Kasım ayında 149 kişi, Aralık ayında 86 kişi katılmıştır. 2018 yılının son 5 ayında aylık katılım ortalaması 93.8'dir. Tabloya göre ortalamanın üzerinde katılım olmuştur.

¹⁸⁸"Daily monitoring August 2018", KAUST Halk Kütüphanesi.

Şekil 3.9: 2018 çizim ve boyama etkinliği aylık ortalaması

2018 yılı çizim ve boyama etkinliğinde Ağustos ayında 120 kişi, Eylül ayında 67 kişi, Ekim ayında 108 kişi, Kasım ayında 100 kişi, Aralık ayında 99 kişi etkinliğe katılmıştır. 2018 son 5 aylık etkinliğe katılım ortalaması 98.8'dir. Tabloya göre ortalamanın üzerinde katılım olmuştur.

2017 ve 2018 yılının etkinlik grafiklerine baktığımızda 2017 yılının katılım ortalamalarının düşük olduğu görülmektedir. 2017 yılında etkinliklere katılımın düşük olmasının belli başlıca sebepleri şunlardır;

- Kütüphanenin 2016 yılında el değiştirmesidir. Saudi Oger şirketinden Costline şirketine geçmiştir. Kütüphanenin yeni şirkete uyumu zaman almıştır.
- 2017 yılında etkinlik çeşitliliği daha da fazladır fakat etkinlikler düzenli olarak sürdürülmemiştir. Mesela hikâye saati etkinliği Temmuz, Ağustos, Ekim, Kasım aylarında ara vermiştir. Sanat ve el işi etkinliği Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Kasım aylarında ara vermiştir. Çince hikâye saati Haziran ayında başlamış, Temmuz, Ağustos, Aralık aylarında etkinlik düzenlenmemiştir. Çizim

ve boyama etkinliği Mart ayında başlamış, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos ve Ekim aylarında etkinlik düzenlenmemiştir.

Aynı etkinliklerin 2018 yılı son beş ay katılım verilerine baktığımızda 2017 yılına göre ciddi bir artış olduğunu söyleyebiliriz. Bu artışın en önemli sebebi etkinliklerin düzenli olarak ve ayda dörder defa yapmasıdır. Kütüphane etkinlikleri düzenli yapınca kütüphaneyi kullanan sayısı da artmıřtır¹⁸⁹. Aşağıdaki 2017 ve 2018 kütüphaneye gelen kullanıcı sayısına Ağustos ayından itibaren bakacak olursak¹⁹⁰;

- 2017 Ağustos ayında toplam 216 kullanıcı var iken 2018 Ağustos ayında 1133 kişi kütüphaneye gelmiştir.
- 2017 Eylül ayında toplam 345 kullanıcı var iken 2018 Eylül ayında 1210 kişi kütüphaneye gelmiştir.
- 2017 Ekim ayında toplam 394 kullanıcı var iken 2018 Ekim ayında 1255 kişi kütüphaneye gelmiştir.
- 2017 Kasım ayında toplam 337 kullanıcı var iken 2018 Kasım ayında 1121 kişi kütüphaneye gelmiştir.
- 2017 Aralık ayında toplam 162 kullanıcı var iken 2018 Aralık ayında 1259 kişi kütüphaneye gelmiştir.

¹⁸⁹ Daily Monitoring 2018.

¹⁹⁰ Monthly Report 2017.

2017 Kütüphaneye Gelen Kullanıcı Sayısı			
Aylar	Etkinlik İçin Gelenler	Kütüphaneyi Kullanmak İçin Gelenler	Toplam Kullanıcı
Ocak	232	349	581
Şubat	213	370	583
Mart	197	319	516
Nisan	20	169	189
Mayıs	40	279	319
Haziran	104	395	499
Temmuz	0	279	279
Ağustos	0	216	216
Eylül	112	233	345
Ekim	116	278	394
Kasım	114	223	337
Aralık	54	108	162

2017 yılının etkinlikleri çok düzenli olmasa da düzenlenen etkinlikler kütüphaneye gelen sayısını etkilemiştir. Etkinliğin düzenlenmediği aylarda kütüphaneye gelen kullanıcı sayısında düşüş vardır.

- Ocak ayında toplam 581 kullanıcıdan 232'si etkinlik için gelmiştir.
- Şubat ayında 583 kullanıcıdan 213'ü etkinlik için gelmiştir.
- Mart ayında 516 kullanıcıdan 197'si etkinlik için gelmiştir.
- Nisan ayında 189 kullanıcıdan 20'si etkinlik için gelmiştir.
- Mayıs ayında 319 kullanıcıdan 40'ı etkinlik için gelmiştir.
- Haziran ayında 499 kullanıcıdan 104'ü etkinlik için gelmiştir.
- Temmuz ayında etkinlik düzenlenmemiştir. Toplam kullanıcı sayısı 279'dur.
- Ağustos ayında etkinlik düzenlenmemiştir. Toplam kullanıcı sayısı 216'dır
- Eylül ayında 345 kullanıcıdan 112'si etkinlik için gelmiştir.
- Ekim ayında 394 kullanıcıdan 116'sı etkinlik için gelmiştir.

- Kasım ayında 337 kullanıcıdan 114'ü etkinlik için gelmiştir.
- Aralık ayında 162 kullanıcıdan 54'ü etkinlik için gelmiştir.

2018 Kütüphaneye Gelen Kullanıcı Sayısı	
Aylar	Kütüphanenin Toplam Kullanıcı Sayısı
Ağustos	1133
Eylül	1210
Ekim	1255
Kasım	1121
Aralık	1259

Etkinliklerin düzenli ve kesintisiz yapıldığı 2018 yılının son beş ayına baktığımızda; 2017 yılına göre etkinliklerin etkisi ile kütüphaneye gelen kullanıcı sayısında ciddi bir artış gözlenmektedir. Şöyle ki;

- 2017 yılı Ağustos ayında 216 kullanıcı gelmişken 2018 yılı Ağustos ayında 1133 kullanıcı gelmiştir.
- 2017 yılı Eylül ayında 345 kullanıcı gelmişken 2018 yılı Eylül ayında 1210 kullanıcı gelmiştir.
- 2017 yılı Ekim ayında 394 kullanıcı gelmişken 2018 yılı Ekim ayında 1255 kullanıcı gelmiştir.
- 2017 yılı Kasım ayında 337 kullanıcı gelmişken 2018 yılı Kasım ayında 1121 kullanıcı gelmiştir.
- 2017 yılı Aralık ayında 162 kullanıcı gelmişken 2018 yılı Eylül ayında 1259 kullanıcı gelmiştir.

2.1.1. Etkinliklerin İşleyişi

İngilizce hikâye saati etkinliğinin işleyişine baktığımızda; bu etkinlik bir gönüllü tarafından yürütülmektedir. Hikaye saati etkinliği hakkında gelişmelerden haberdar olmak isteyen kullanıcılar, kütüphaneye elektronik mektup adreslerini vererek 0-3 yaş grubundaki çocukların sosyalleşmesi için kurulmuş olan “Oyun Grubu”na dahil olurlar. Hikâye saatini yürüten kişi herhangi bir sebepten ötürü etkinliğe gelemeyeceği zaman Oyun Grubu’ndan etkinliğe katılanlara elektronik mektup atar. Başka bir gönüllü kişi etkinliği devralır. Gönüllü biri çıkmazsa o gün etkinlik düzenlenmez.

Hâlihazırda KAUST Halk Kütüphanesinde İngilizce ve Çince olmak üzere 12-36 ay yaş grupları seviyesinde hikâye saati etkinliği düzenlenmektedir. Böyle bir yaş aralığı belirtilmiş olsa da daha küçük ve daha büyük çocukların katıldığı gözlemlenmiştir. İngilizce hikâye saati etkinliği yapılacağı zaman çocuklar ebeveynlerin/dadılarının yanlarında yuvarlak olacak şekilde yere otururlar. Etkinliği yöneten kişi kitap okur. Çocukların dikkatleri dağıldığı an etkinliği yöneten kişi bir çocuk şarkısı söyler. Çocuklar şarkı eşliğinde dans ederler. Şarkı bittiğinde de kitap okunmaya devam edilir. Kitaplar okunduktan sonra çocuklara kâğıt kalem, güvenli makaslar, boyalar verilir. Kitaplarda okunanlar doğrultusunda resimler ve boyamalar yapılarak çocukların motor gelişimine katkıda bulunmak amaçlanır. Mesela kitapta taşlar üzerine bir şeyler okunmuşsa kitap okuma bittikten sonra etkinliği yöneten kişinin getirdiği küçük taşlar boyanır. Kalem, boya, yapıştırıcı gibi malzemeler kütüphane tarafından tedarik edilir. Resim-boyama gibi etkinliklere katılmak istemeyen çocuklar ise kütüphanenin oyuncakları ile oyun oynarlar. Hikâye saati etkinliği sayesinde çocukların kendi dilleri ya da yabancı dillerini geliştirme imkânı sağlarken okuma alışkanlığını destekler. Hikâye saati sonunda düzenlenen etkinlikler ise çocukların motor gelişimine katkıda bulunulur. Ayrıca çocuklar kendi yaşlıları ile bir araya gelerek eğlenceli vakit geçirirler.

Sanat ve el işi etkinliğinde belli bir yaş aralığı belirtilmemiştir. Kütüphanecilerin belirttiğine göre 0-12 yaş grubu bu etkinliğe katılmaktadır. Etkinliği kütüphane çalışanları

yürütmektedir. Etkinlik sürecinde kütüphane belli bir konu belirler ve gereken malzemeyi temin eder. Çocuklar velileri ya da dadıları ile kütüphanecinin gösterdiği gibi belirlenen konu üzerine çalışır. Bu etkinlik sayesinde çocukların eğlenceli vakit geçirmeleri, hayal dünyalarını geliştirmeleri, kütüphaneye gelme alışkanlığı kazanmaları sağlanır.

Çizim ve boyama etkinliğine 2 ile 11 yaş arasındaki çocuklar katılmaktadır. Bu etkinlik kütüphaneciler tarafından yürütülmektedir. Kütüphaneciler önceden belli bir konu belirler. Belirlenen konu üzerine çıktılar alınır. Kütüphane gerekli boyama malzemesini de temin eder. Kütüphaneye gelen çocuk kullanıcılara dağıtılır. Kütüphane, çocukların her hafta aynı gün aynı saatte bu etkinlik için kütüphanede buluşmasını sağlar. Kütüphane bu etkinlik ile çocukların boyalar ile oynamasını, hayal dünyalarını geliştirmesini, kütüphaneye gelme alışkanlığını küçük yaşlardan itibaren kazanmasını sağlar.

Çince hikâye saati etkinliği gönüllüler tarafında yürütülmektedir. Bu etkinlik haftada bir kez olmak üzere 0-3 yaş grubunu kapsamaktadır. Herkese açık olan etkinliğe çoğunlukla Çince konuşanlar ve Çince öğrenmek isteyenler katılır. Bu etkinlikte İngilizce hikâye saatinden farklı olarak sadece kitap okunur ve ders sonrasında resim ve boyama yapılmaz.

Kütüphanede düzenlenen etkinlikler çocukların geleceğinde önemli rol alacağı gözlemlenmektedir. Etkinlikler sayesinde çocukların zihninde kütüphane sadece sessiz olacak yer, sadece ders çalışılacak yer olarak kalmayacaktır. Küçük yaşlardan itibaren kütüphane bireylerin öğrenme merkezi ve güzel vakit geçirme yerleri olacaktır. Kütüphane çocukları bu etkinlikler ile yaşam boyu öğrenme sürecine dahil etmektedir.

2.1.2. Halk Kütüphanelerin ve Etkinliklerin Okuma Alışkanlığına

Etkisi

Yaşam boyu öğrenmenin devamlılığı için okuma alışkanlığının olması gerekir¹⁹¹. Halk kütüphaneleri, bireyleri bir taraftan yaşam boyu öğrenme sürecine dahil ederken

¹⁹¹ Nilay Cevher, “Ankara’daki Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümlerinin Çocukların Okuma Alışkanlığındaki Rolü”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015, s. 1. (Çevrimiçi) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> , 05.05.2019.

diğer taraftan okuma alışkanlığı kazandırır. Düzenlenen etkinliklerin dar kapsamda üç yönü bulunmaktadır. Bunlardan biri düzenlenen etkinlikler, kullanıcılar için cazip gelmekte ve kullanıcıyı kütüphaneye çekmektedirler. İkincisi; kütüphaneye gelen kullanıcı yaşam boyu öğrenme sürecine katılmış olur. Üçüncüsü ise kütüphaneye gelen kullanıcının okuma alışkanlığını olumlu yönde etkilemeye çalışır.

Okuma alışkanlığı; bireyin okumayı bir gereksinim ve zevk kaynağı olarak algılaması sonucu okuma eylemini yaşam boyu sürekli ve düzenli bir biçimde gerçekleştirmesidir¹⁹². Bireylerde okuma alışkanlığının oturtulması için erken yaşlarda okuma pratiklerinin yapılması önemlidir. Okuma alışkanlığı önce aile ortamında kazandırılır. Daha sonra okul ve kütüphaneler bu sorumluluğu üstlenirler. Ebeveynlerin çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmaları için aile içerisinde kitap okunduğunu göstermesi gerekir. Bebeklikten itibaren oynamaları için bezden yapılmış eğlenceli kitaplar verilmelidir. 12- 36 ay aralığında çocukların yaşlarına uygun üç boyutlu kitaplar ile kitaplara olan ilgisini ve sevgisini arttırmak gerekir. Çocuklara yaşlarına uygun zevk alacakları kitaplar verilmelidir. Bence çocukların okudukları kitaplardan bir şeyler öğrensın kaygısı güdülmemelidir. Asıl güdülməsi gereken kaygı okuma alışkanlığın oturtulmasıdır.

Kütüphaneler düzenlediğı etkinliklerle çocukları ve beraberinde yetişkinleri kütüphaneye çeker. Cevher'in araştırmasına göre kütüphaneyi kullanma ve okuma arasında doğru orantılı bir ilişki vardır; yani kütüphaneyi kullanma alışkanlığı yüksek olan bireylerin okuma alışkanlığına sahip olma düzeyi artmaktadır¹⁹³.

Kütüphaneler çocukları eğlenceli ortama çekerek kitapla buluştururlar. Etkinliklerdeki gözlemlerime göre KAUST Halk Kütüphanesi etkinliklere katılan ebeveynler veya dadılar etkinlik sonunda çocuğun ilgisini çekebilecek kitapları seçerler. Ya da küçük yaşlardaki çocuklar raflardan seçtiğı kitapları getirip okumaları için

¹⁹² Güliz Şahin, "Halk Kütüphanelerinin Toplumsal Rolü ve Etmesgut İlçe Halk Kütüphanesinin Kullanım Etkinliğinin Değerlendirilmesi", Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007. S. 33 (Çevrimiçi) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> , 01.05.2019.

¹⁹³ Cevher, a.g.e., s. 3.

ebeveyne / dadiya verirler. Kimisi seçilen kitapları kütüphanede okurken kimisi ödünç alır. Kitabın kütüphaneden alındığına şahit olan çocuk ise kütüphanenin amacını kavrar.

Sonuç olarak halk kütüphaneleri okuma alışkanlığı kazandırmasındaki rolü;

- Kütüphane düzenlediği etkinliklerle kütüphane kullanım alışkanlığı oluşturur.
- Kütüphane düzenlediği etkinliklerle kullanıcıyı kütüphaneye çekmeyi başarır ve kütüphanede okunacak kaynakların olduğunu gösterir.
- Kullanıcıya nitelikli kaynak sunar.
- Kullanıcıya okuma için ortam sunar.

2.2. Yaşam boyu Öğrenme Sürecinde Yetişkinler İçin Düzenlenen Etkinlikler ve Kurslar

KAUST Halk Kütüphanesi, kurulduğundan beri yaşam boyu öğrenme kapsamında yetişkinler için etkinlikler düzenlemektedir¹⁹⁴. Kütüphane yönetimi toplumun ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda dil kursları ve seminerler düzenlemiştir. Kütüphanede yetişkinler için yürütülen etkinlikler gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Geçmişte ve günümüzde yaşam boyu öğrenme kapsamında çeşitli dil kursları KAUST Halk Kütüphanesi tarafından düzenlenmiştir. Düzenlenen dil kursları¹⁹⁵;

- Arapça
- İngilizce
- Türkçe
- Çince
- Korece

¹⁹⁴ Harbor Library's Activities Folder, KAUST HALK Kütüphanesi.

¹⁹⁵ A.e.

- İspanyolca
- Fransızca

Dil kursları dışında kütüphanede yetişkinler için Kuran sohbetleri, sadece kadınlar için kuran dersleri, hac ayı yaklaşınca hacı adayları için seminerler düzenlenmiştir. Bunun dışında da kültürel etkinlik olarak “Welcome to my country” uzun soluklu bir etkinlik düzenlenmiştir. Ülkeme hoşgeldin şeklinde çevirebileceğimiz bu etkinlikte KAUST’da yaşayan uluslar kütüphanede kendi ülkelerinin tanıtımını gerçekleştirmişlerdir. Tanıtım kapsamında tanıtılan ülkenin vatandaşları yöresel kıyafetler giyer, kendilerine ait olan kültürel yiyeceklerini servis ederler. Bunun yanında ülkelerini tanıtan kısa filmler izlenir.

Kütüphanenin giriş katında sergi yapmak için geniş bir alan bulunmaktadır. Bu alanda düzenlenen sergileri yetişkinler ve çocuklar ziyaret eder.

Sonuç olarak yetişkinler için düzenlenen yaşam boyu öğrenme kapsamındaki bu etkinlikler sayesinde birey, yeni beceriler geliştirir; kişisel, mesleki ve entelektüel gelişimini sağlar; sosyal dışlanmayla başa çıkar; bilgi toplumuna uyum sağlar.

3. KAUST Halk Kütüphanesinin Sosyalleşme Mekânı Olarak Kullanılması Anketi’nin Değerlendirilmesi

Bu başlığın altında yaşam boyu öğrenme sürecinde KAUST Halk Kütüphanesi’nin sosyalleşme mekânı olarak kullanılması konusundaki anket sonuçları ele alınacaktır.

3.1.Araştırma Yöntemi

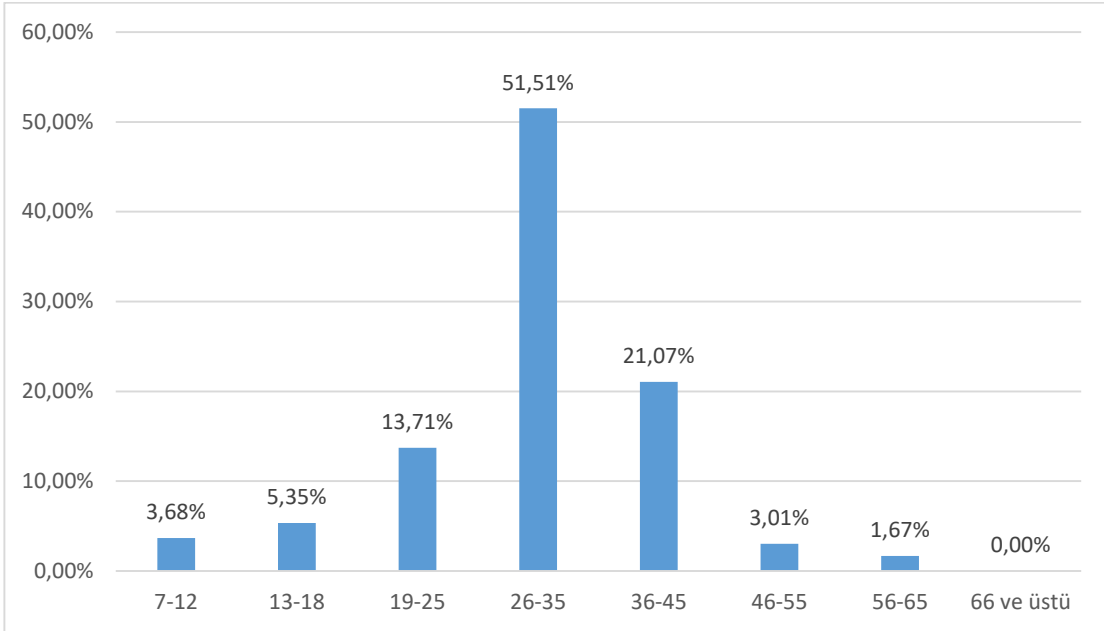
“KAUST Halk Kütüphanesi’nin Sosyalleşme Mekânı Olarak Kullanılması” başlıklı anket 25 sorudan oluşmaktadır. Anket, Suudi Arabistan Krallığı’nda bulunan özel bir üniversite olan KAUST’da yapılmıştır. 25 sorudan oluşan bu anket KAUST’da

yaşayan 300 kişiye uygulanmıştır. Anket 23.03.2019 – 10.05.2019 tarihleri arasında yapılmıştır.

Halk kütüphaneleri fonksiyonları gereği herhangi bir ayırım yapılmaksızın kapılarını herkese açar. KAUST Halk Kütüphanesi'nin KAUST'da bulunmasından dolayı diğer halk kütüphanelerinden ayıran bir özelliği bulunmaktadır. KAUST Halk Kütüphanesi KAUST'da yaşayanların ve KAUST'u ziyarete gelenlerin kütüphane imkânlarını kullanabilecekleri bir halk kütüphanesidir. Bu yüzden 300 kişiye uygulanan bu anketin katılımcıları sadece KAUST'da yaşayanlardan oluşmaktadır.

3.2. Anket Sorularının Değerlendirilmesi

KAUST Halk Kütüphanesi'nin kullanım amacının tespiti için 300 katılımcı üzerinden 25 soruya dayalı olarak uyguladığımız anket sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Şekil 3.10: Ankete katılanların yaş durumuna göre dağılımı

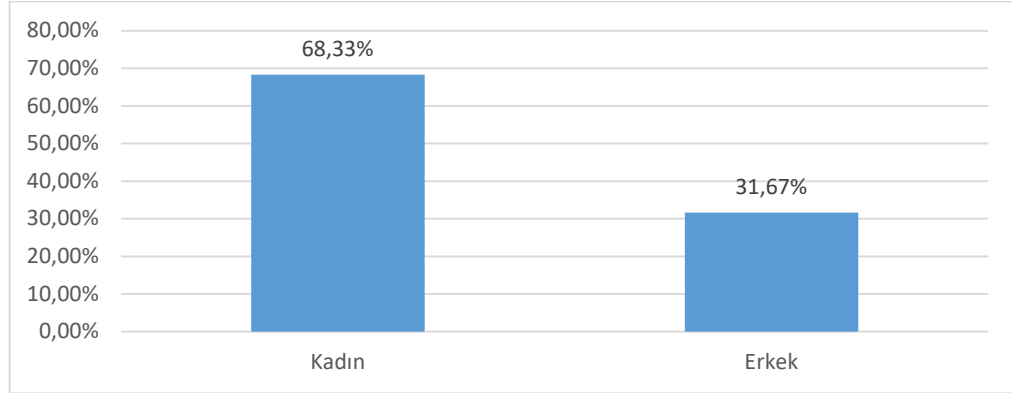
KAUST Halk Kütüphanesi için KAUST'da yaşayanlara uyguladığımız ankete göre ankete katılanların yaklaşık olarak yüzdelik yaş durumu şöyledir: %51'i 26-35 yaş grubu, %21'si 36-45 yaş grubu, %13'ü 19-25 yaş grubu, %5'i 13-18 yaş grubu, %3'ü 7-12 yaş grubu, %3'ü 46-55, %1'i 56-65'dir. 66 ve üzerinde herhangi biri ankete katılmamıştır. Bunun sebebi KAUST'da yaşayanların çalışan, öğrenci ve bunların çekirdek ailelerinden oluşmasıdır. KAUST'da yaşayanların anne ve babaları sadece kısa süreliğine ziyarete gelebilmektedirler. KAUST'da genç nüfus bulunmaktadır. Yaşlı nüfus bulunmamaktadır. Var olanlar da kısa süreliğine ziyarete gelmişlerdir.

Anket sonuçlarına göre ankete en çok 26- 35 yaş grubu katılmıştır. Anketlerden sadece bu yaş grubuna baktığımızda;

- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun yaklaşık %65'i kadın, % 34'ü erkektir.
- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun yaklaşık %37'si çalışan, %27'si ev hanımı, %29'u öğrencidir.
- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun yaklaşık %20'si boş zamanlarında KAUST Halk Kütüphanesine gitmekte; %53'ü okuma yapmaktadır.
- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun %85'i KAUST Halk Kütüphanesinden memnun iken, %11'i memnun değildir. Bu yaş grubunun %89'u kütüphanenin rahat olduğunu belirtirken %6'sı kütüphaneyi rahat bulmamaktadır.
- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun %53'ü kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olabiliyorken, %46'sı kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar değildir. Kütüphanedeki etkinliklerin varlığından haberdar olanların %53'ü etkinliklere katıldığını belirtirken %46'sı etkinliklere katılmadıklarını belirtmişlerdir.
- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun %61'i KAUST Halk Kütüphanesinin okuma alışkanlığı kazandırdığını belirtirken, %38'i KAUST Halk Kütüphanesinin okuma alışkanlığı kazandırmadığını belirtmiştir. Ankete

katılanların çoğunluğu kütüphanenin konumunun ve mimari yapısının okuma alışkanlığında etkili olmadığını belirtmişlerdir.

- KAUST Halk Kütüphanesi ankete katılan 26-35 yaş grubuna göre %48 ile eğlenceli vakit geçirmesini sağlamış; %41'inin boş zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmesini sağlamış; %39'un bilgi edinmesini sağlamış; %30'un sosyalleşmesini sağlamış, %21'im kendini geliştirmesini sağlamış, %15'in ödevlerini yapmasını sağlamış, %9'u ise KAUST Halk Kütüphanesinin bir şey kazandırmadığını belirtmiştir.
- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun %35'i hikaye saati etkinliğine, %30 çizim ve boyama etkinliğine, %28'i sanat ve el işi etkinliğine, %20'si kütüphanede düzenlenen sergilere, %20'si yetişkinler için dil kursuna, %9'u çocuğunu dil kursuna gönderdiğini belirtmiştir. Ankete katılan 26-35 yaş grubunun % 27'si ise bu etkinliklerden hiç birine katılmamıştır.
- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun hikâye saati etkinliğine katılanların % 44'ü çocuğunun okuma alışkanlığı kazanması için, %36'sı çocuğunun sosyalleşmesi için, %26'sı kütüphanenin oyuncak, kitap gibi imkânlarından yararlanmak için, %12'si dışarısının çok sıcak olmasından dolayı hikâye saati etkinliğine katıldığını belirtmişlerdir. Ankete katılan 26-35 yaş grubunun %38'i ise hikâye saati etkinliğine katılmadığını belirtmiştir.
- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun %42'si yeni etkinliklere ihtiyaç duyduğunu belirtirken, %55'i yeni bir etkinliğe ihtiyaç duymadığını belirtmiştir.
- Ankete katılan 26-35 yaş grubunun %74'ü KAUST Halk Kütüphanesi'ni sosyalleşme mekânı olarak görmektedir. Bu yaş grubunun %25'i ise kütüphanenin sosyalleşme mekânı olamadığı görüşündedir.

Şekil 3.11: Ankete katılanların cinsiyet dağılımı

Ankete katılanların yaklaşık %68'i kadın iken %31'i erkektir.

Anket çalışmasına göre sadece kadınların sonucuna baktığımızda;

- 205 kadın ankete katılmıştır.
- 7-12 yaş grubunun %2'si; 13-18 yaş grubunun %12'si; 19-25 yaş gurubunun %10'u; 26-35 yaş grubunun %49'u; 36-45 yaş grubunun%25'i; 46-55 yaş grubunun %'si; 55-65 yaş grubunun %2'si kadındır.
- Ankete göre kadınların %32'si ev hanımı; % 31'i çalışan; % 27'si ise öğrencidir.
- Ankete katılan kadınların %38'i üniversite mezunu, % 34'ü yüksek lisansını tamamlamış, %11'i lise mezunu, %6'sı ortaokul mezunu, %3'ü Doktorasını tamamlamış, %1'i doktora sonrası çalışmalara devam etmektedir.
- Ankete katılan kadınların %24'ü boş zamanlarında kütüphaneye gitmektedir. %61'i ise bir şeyler okumaktadır.
- Kadınların çoğunluğu kütüphaneye gitmekten memnun, kütüphaneyi rahat bulmakta ve kütüphane hizmetlerinden memnundur.
- Kadınların çoğunluğu kütüphane kullanımını kendi kendine öğrenmiştir.
- Ankete katılan kadınların %55'i kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olurken, %44'ü kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olamamaktadırlar.

- Ankete katılan kadınların %50,73'ü kütüphanede etkinlik olduğunda etkinliğe katılırken %49,27'si etkinliklerden haberdar olsalar da katılmamaktadırlar.
- Ankete katılan kadınların %63'ü KAUST Halk Kütüphanesi'nin kendilerinin ve ailelerinin okuma alışkanlıklarını kazandırdığını belirtirken % 36'sı KAUST Halk Kütüphanesi'nin okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olmadığını belirtmiştir.
- Kütüphaneye gitme alışkanlığı konusunda kütüphanenin konumunun etkisi ankete katılan kadınlara sorulduğunda ise %50'si evet cevabını verirken %48'i KAUST Halk Kütüphanesi'nin konumunun kütüphaneye gitme alışkanlıklarını değiştirmedğini belirterek hayır cevabını vermiştir.
- Ankete katılan kadınların %35'i "KAUST Halk Kütüphanesi'nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?" sorusuna evet cevabı verirken %64'ü hayır cevabı vermiştir. Buna göre ankete katılan kadınların çoğunluğuna göre kütüphane mimari yapısının kütüphaneye gitme alışkanlığı kazandırmadı görüşündedirler.
- "KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandırdı?" sorusuna ankete katılan kadınların %47'si "Boş zamanlarımı iyi bir şekilde değerlendirmemi sağladı." cevabı; %45'i "Eğlenmemi sağladı" cevabı, %40'ı "Bilgi edinmemi sağladı" cevabı, %33'ü "Sosyalleşmemi sağladı" cevabı, %20'si "Kendimi geliştirmemi sağladı." cevabı, %17'si "Ödevlerimi yapabilmemi sağladı." cevabı, %7'si "Bir şey kazandırmadı." cevabını vermiştir.
- "KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?" sorusuna ankete katılan kadınları %35'i hikâye saati etkinliğine, %32'si sanat ve el işi etkinliğine, %27'si çizim ve boyama etkinliğine, %21'i kütüphanede düzenlenen sergilere, %16'sı yetişkinler için dil kurslarına, %9'u çocukların dil kursuna katılmıştır. Ankete katılan kadınların %27'si ise kütüphanede düzenlenen herhangi bir etkinliğe katılmamıştır.
- "KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen kurslara veya hikâye saatlerine düzenli olarak katılır mısınız?" sorusuna kadınların % 28'i evet cevabını verirken %70'i hayır cevabı vermiştir.

- “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen hikâye saatlerine neden katılıyorsunuz?” sorusuna kadınların %43’ü çocuğun okuma alışkanlığı kazanması için, %38’i çocukların sosyalleşme ihtiyacını karşılamak için, %25’i kütüphanenin oyuncak ve kitap gibi koleksiyon imkânlarından faydalanmak için, %15’i dışarıdaki kötü hava şartlarından dolayı bu etkinliğe katıldığını belirtmiştir. Ankete katılan kadınların %37’i bu etkinliğe katılmadığını belirtmiştir.
- “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenmesini istediğiniz başka etkinlikler var mı?” sorusuna ankete katılan kadınların % 44’ü evet cevabı verirken %54’ü hayır cevabı vermiştir. Evet, cevabı verenlerin genel olarak talepleri ise şunlardır; “Arapça, Fransızca, dil kursları, çocuklar için İspanyolca kursu, çocuklar ve yetişkinler için kuran kursu, çocuklar için özellikle öğleden sonraları daha çok etkinlik, boyama ve daha çok hikâye saati etkinliği, farklı yaş grupları için farklı etkinlikler, büyük yaşlardaki çocuklar için etkinlikler, iş saati dışında da hikâye saati etkinliği, okuma ve kitap kulüplerinin kurulması, kukla gösterileri, yetişkinler için resim kursu, kitap okuma ve değerlendirme etkinliklerinin yapılması, şiir okuma etkinliğinin yapılması, sanat sergileri, daha çok ve farklı dillerde hikâye saati etkinliği yapılması talepleri ankette belirtilmiştir.
- “KAUST Halk Kütüphanesi’ni bir sosyalleşme mekânı olarak görüyor musunuz?” sorusuna kadınların %71’i evet cevabı verirken %27’si hayır cevabı vermiştir.

Anket çalışmasına göre sadece erkeklerin sonucuna baktığımızda;

- 95 erkek ankete katılmıştır.
- 7-12 yaş grubunun %5’i; 13-18 yaş grubunun %4’ü; 19-25 yaş grubunun %20’i; 26-35 yaş grubunun %55’i; 36-45 yaş grubunun %11’i; 46-55 yaş grubunun %3’ü erkektir.
- Ankete göre erkeklerin %38’i çalışan; % 58’i ise öğrencidir.
- Ankete katılan erkeklerin %30’u üniversite mezunu, % 34’ü yüksek lisansını tamamlamış, , %4’ü ortaokul mezunu, %4’ü ilköğretim mezunu, %11’i Doktorasını tamamlamış, %11’i doktora sonrası çalışmalara devam etmektedir.

- Ankete katılan erkeklerin %17'si boş zamanlarında kütüphaneye gitmektedir. %44'ü ise boş zamanlarında kitap okumaktadır.
- Erkeklerin çoğunluğu kütüphaneye gitmekten memnun, kütüphaneyi rahat bulmakta ve kütüphane hizmetlerinden memnundur.
- Erkeklerin çoğunluğu kütüphane kullanımını kendi kendine öğrenmiştir.
- Ankete katılan erkeklerin %37'si kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olurken, %62'i kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olamamaktadırlar.
- Ankete katılan erkeklerin %34'ü kütüphanede etkinlik olduğunda etkinliğe katılırken %65'i etkinliklerden haberdar olsalar da katılmamaktadırlar.
- Ankete katılan erkeklerin %63'ü KAUST Halk Kütüphanesi'nin kendilerinin ve ailelerinin okuma alışkanlıklarını kazandırmadığını belirtirken %36'sı KAUST Halk Kütüphanesi'nin okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olduğunu belirtmiştir.
- Ankete katılan erkeklerin %44'ü "KAUST Halk Kütüphanesi'nin konumu kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu?" sorusuna evet cevabı verirken %55'i hayır cevabı vermiştir.
- Ankete katılan erkeklerin %31'i "KAUST Halk Kütüphanesi'nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?" sorusuna evet cevabı verirken %68'i hayır cevabı vermiştir. Buna göre ankete katılan erkeklerin çoğunluğuna göre kütüphane mimari yapısının kütüphaneye gitme alışkanlığı kazandırmadığı görülmektedir.
- "KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandırdı?" sorusuna ankete katılan erkeklerin %39'u "Bilgi edinmemi sağladı" cevabı, %31'i "Boş zamanlarımı iyi bir şekilde değerlendirmemi sağladı." cevabı; %31'i "Eğlenmemi sağladı" cevabı, %23'ü "Kendimi geliştirmemi sağladı." cevabı, %15'si "Ödevlerimi yapabilmemi sağladı." cevabı, %9'u "Sosyalleşmemi sağladı" cevabı, %24'ü "Bir şey kazandırmadı." cevabını vermiştir.

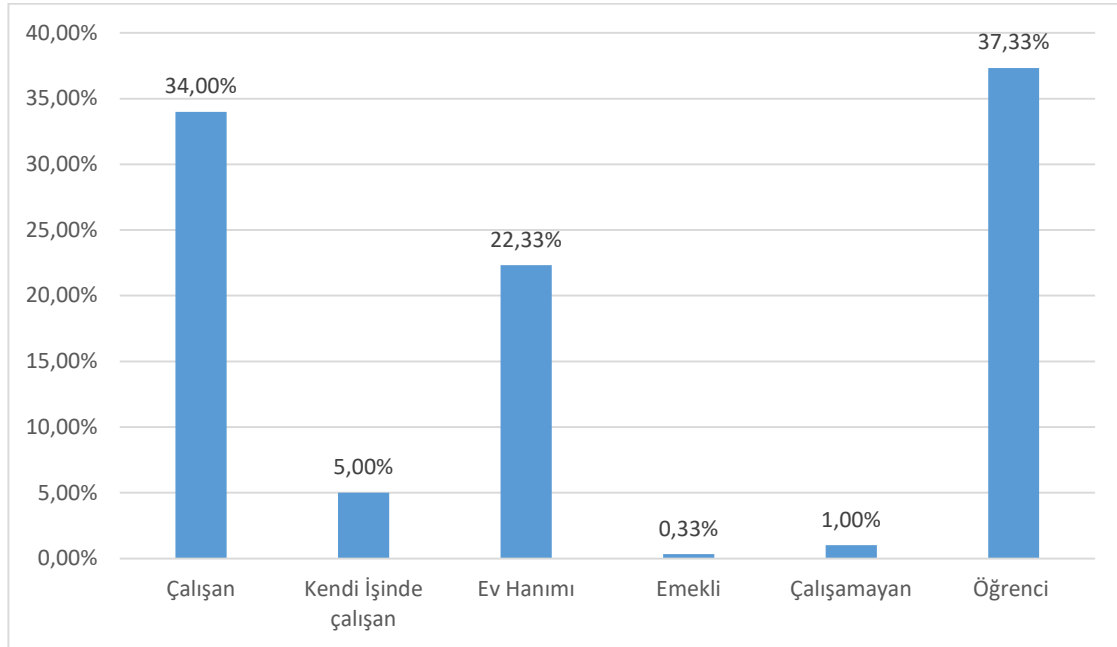
- “KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?” sorusuna ankete katılan erkeklerin %18’i kütüphanede düzenlenen sergilere, %17’si yetişkinler için dil kurslarına, %12’si çizim ve boyama etkinliğine, %11’i hikâye saati etkinliğine,%7’si sanat ve el işi etkinliğine, %2’si çocukların dil kursuna katılmıştır. Ankete katılan erkeklerin %50’si ise kütüphanede düzenlenen herhangi bir etkinliğe katılmamıştır.
- “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen kurslara veya hikâye saatlerine düzenli olarak katılır mısınız?” sorusuna erkeklerin %10’u evet cevabını verirken %87’si hayır cevabı vermiştir.
- “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen hikâye saatlerine neden katılıyorsunuz?” sorusuna erkeklerin %24’ü çocuğun okuma alışkanlığı kazanması için, %23’ü kütüphanenin oyuncak ve kitap gibi koleksiyon imkânlarından faydalanmak için, %10’u çocukların sosyalleşme ihtiyacını karşılamak için, %8’i dışarıdaki kötü hava şartlarından dolayı bu etkinliğe katıldığını belirtmiştir. Ankete katılan erkeklerin %53’ü bu etkinliğe katılmadığını belirtmiştir.
- “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenmesini istediğiniz başka etkinlikler var mı?” sorusuna ankete katılan erkeklerin % 37’si evet cevabı verirken %58’i hayır cevabı vermiştir. Evet, cevabı verenlerin genel olarak talepleri ise şunlardır; “ Dil kursları, daha çok kitap sergileri, kitap okuma tartışma etkinlikleri, film izleme etkinliği”
- “KAUST Halk Kütüphanesi’ni bir sosyalleşme mekânı olarak görüyor musunuz?” sorusuna erkeklerin %61’i evet cevabı verirken %38’si hayır cevabı vermiştir.

KAUST şehrinde kadınların ve erkeklerin eğitim seviyeleri oldukça yüksektir. Ev hanımlarının da eğitim seviyeleri oldukça yüksek olmasına rağmen çalışmayanların sayısı oldukça yüksektir. Ev hanımları daha çok boş zaman buldukları için ve çocuklar bakımını üstlendikleri için kütüphane etkinliklerinden daha fazla istifade etmektedirler. Kadınların %71’i KAUST Halk Kütüphanesi’ni sosyalleşme mekânı olarak görmekte, %27’i

sosyalleşme mekânı olarak görmemektedir. Erkeklerin %61'i kütüphaneleri sosyalleşme mekânı olarak görmekte, %38'i ise sosyalleşme mekânı olarak görmemektedir.

Ankete katılan uluslar:

Ankete ağırlıklı olarak Suudi Arabistan vatandaşları, Hintliler, Filipinler, Pakistanlılar, Çinliler katılmıştır. Bunun dışında Alman, Amerika, Arjantin, Arnavutluk, Avustralya, Brezilya, Colombiya, Endonezya, Fas, Filistin, Fransa, Gana, Güney Afrika, Güney Kore, Irak, İrlanda, İskoçya, İzlanda, İspanya, İsviçre, İtalya, İngiltere, Kanada, Kazakistan, Kenya, Küba, Lübnan, Malezya, Meksika, Mısır, Moğolistan, Nijerya, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Singapur, Sudan, Tacikistan Tanzanya, Tunus, Türkiye, Türkmenistan, Uganda, Ürdün, Vietnam, Yeni Zelanda ülke vatandaşları ankete katılmıştır.

Şekil 3.12: Ankete katılanların mesleği

Ankete katılanların %37'si öğrenci, %34'ü çalışan, %22'si ev hanımı, %5'i kendi işinde çalışan, %1'i çalışamayan, %0,33'ü ise emeklidir.

Sadece çalışanların anket cevaplarına baktığımızda;

- Ankete katılan çalışanların %56'sı 25-35 yaş grubu; %34'ü 36-45 yaş grubu; %7'si 45-55 yaş grubudur.
- Ankete katılan çalışanların %63'ü kadın, %36'sı erkektir.
- Çalışanların eğitim seviyesine baktığımızda %32'si üniversite mezunu, %31'i Yüksek lisansını tamamlamış, %14'ü doktorasını tamamlamış, % 12'si doktora sonrası eğitimine devam eden, %4'ü lise mezunu, %1'i ortaokul mezunudur.
- Ankete katılan çalışanların %53'ü boş zamanlarında kitap okurken, %20'si kütüphaneyi ziyaret etmektedir.
- Ankete katılan çalışanların %76'sı KAUST Halk Kütüphanesi'ne gitmekten memnun iken %19'u memnun değildir.
- Ankete katılan çalışanların %86'sı KAUST Halk Kütüphanesini rahat bulurken %7'si rahat bulmamaktadır. Rahat bulmayanlar kütüphanenin çok soğuk olduğunu, ışıklandırmanın iyi olmadığını, oturacak yeterli alan bulunmadığını belirtmişlerdir. Bunun yanında memnun olanlar ise mobilyayı çok rahat olduğu, manzaranın çok iyi olduğu görüşündedirler.
- Ankete katılan KAUST çalışanlarının %53'ü kütüphane kullanımını kendi kendine öğrenmiştir. %40'i kütüphanecilerden yardım istemiştir. %5'i ise kütüphaneyi kullanmayı bilmediğini belirtmiştir.
- Ankete katılan KAUST çalışanlarının %78'i KAUST Halk Kütüphanesi servisinden memnun iken %16'si memnun değildir. Memnun olmayanların başlıca sebepleri ise istedikleri kitapları bulamamaları ve etkinliklerin yeterli olamamasıdır.
- Ankete katılan KAUST çalışanlarının %86'sı KAUST Halk Kütüphanesi'nde çalışan kütüphanecilerden memnun iken %8'i memnun değildir.

- Ankete katılan KAUST çalışanlarının %47'si kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olurken %52'si haberdar olamamaktadır.
- Ankete katılan KAUST çalışanlarının kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olduklarında %48'i etkinliğe katılırken %51'i etkinliklere katılmamaktadır.
- Ankete katılan KAUST çalışanlarının %55'i KAUST Halk Kütüphanesi'nin kendilerinin ve ailelerinin okuma alışkanlıklarını kazandırmadığını belirtirken %44'ü KAUST Halk Kütüphanesi'nin okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olduğunu belirtmiştir.
- Ankete katılan KAUST çalışanlarının %45'i "KAUST Halk Kütüphanesi'nin konumu kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu?" sorusuna evet cevabı verirken %53'ü hayır cevabı vermiştir.
- Ankete katılan KAUST çalışanlarının %26'sı "KAUST Halk Kütüphanesi'nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu?" sorusuna evet cevabı verirken %72'si hayır cevabı vermiştir. Buna göre ankete katılan çalışanların çoğunluğuna göre kütüphane mimari yapısının kütüphaneye gitme alışkanlığı kazandırmadığı görüşündedirler
- "KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandırdı?" sorusuna ankete katılan çalışanların %46'sı "Boş zamanlarımı iyi bir şekilde değerlendirmemi sağladı." cevabı; %40'ı "Bilgi edinmemi sağladı" cevabı, %34'ü "Eğlenmemi sağladı" cevabı, %20'si "Kendimi geliştirmemi sağladı." cevabı, %21'i "Sosyalleşmemi sağladı" cevabı %8'i "Ödevlerimi yapabilmemi sağladı." cevabı, %12'si "Bir şey kazandırmadı." cevabını vermiştir.
- "KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?" sorusuna ankete katılan çalışanların %32'si çizim ve boyama etkinliğine, %29'u hikâye saati etkinliğine, , %25'i sanat ve el işi etkinliğine, %23'ü kütüphanede düzenlenen sergilere, %23'ü yetişkinler için dil kurslarına katılmış; %2'i çocukların dil kursuna göndermiştir. Ankete katılan çalışanların %31'i ise kütüphanede düzenlenen herhangi bir etkinliğe katılmamıştır.

- “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen kurslara veya hikâye saatlerine düzenli olarak katılır mısınız?” sorusuna çalışanların %20’si evet cevabını verirken %79’u hayır cevabı vermiştir.
- “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen hikâye saatlerine neden katılıyorsunuz?” sorusuna çalışanların %43’ü çocuğun okuma alışkanlığı kazanması için, %30’u çocukların sosyalleşme ihtiyacını karşılamak için, %24’ü kütüphanenin oyuncak ve kitap gibi koleksiyon imkânlarından faydalanmak için, %13’ü dışarıdaki kötü hava şartlarından dolayı bu etkinliğe katıldığını belirtmiştir. Ankete katılan erkeklerin %40’ı bu etkinliğe katılmadığını belirtmiştir.
- “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenmesini istediğiniz başka etkinlikler var mı?” sorusuna ankete katılan çalışanların % 43’ü evet cevabı verirken %52’si hayır cevabı vermiştir
- “KAUST Halk Kütüphanesi’ni bir sosyalleşme mekânı olarak görüyor musunuz?” sorusuna çalışanların %67’si evet cevabı verirken %31’i hayır cevabı vermiştir.

Sadece ev hanımlarının anket cevaplarına baktığımızda;

- Ankete katılan ev hanımlarının %62’si 25-35 yaş grubu; %28’i 36-45 yaş grubu; %2’si 19-25 yaş grubu; %1’i 45-55 yaş grubudur.
- Ev hanımlarının eğitim seviyesine baktığımızda %41’i üniversite mezunu, %35’i yüksek lisansını tamamlamış, %16’sı lise mezunu, %2’si ortaokul mezunu, %1’i doktorasını tamamlamış, % 1’i doktora sonrası eğitimini tamamlamıştır.
- Ankete katılan ev hanımlarının %62’si boş zamanlarında kitap okurken, %32’si kütüphaneyi ziyaret etmektedir.
- Ankete katılan ev hanımlarının %85’i KAUST Halk Kütüphanesi’ne gitmekten memnun iken %13’ü memnun değildir.
- Ankete katılan ev hanımlarının %97’si KAUST Halk Kütüphanesini rahat bulurken %1’i rahat bulmamaktadır. Rahat bulmayanlar kütüphanenin çok soğuk olduğunu belirtmişlerdir.

- Ankete katılan ev hanımlarının %46'sı kütüphane kullanımını kendi kendine öğrenmiştir. %42'si kütüphanecilerden yardım istemiştir. %10'u ise kütüphaneyi kullanmayı bilmediğini belirtmiştir.
- Ankete katılan ev hanımlarının %92'si KAUST Halk Kütüphanesi servisinden memnun iken %1'i memnun değildir.
- Ankete katılan ev hanımlarının %92'si KAUST Halk Kütüphanesi'nde çalışan kütüphanecilerden memnun iken %4'ü memnun değildir. Memnun olanlar kütüphanecileri sıcakkanlı ve yardımsever bulurken memnun olmayanlar bilgi birikimlerinin yeterli olmadığı görüşündedirler.
- Ankete katılan ev hanımlarının %70'i kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olurken %29'u haberdar olamamaktadır.
- Ankete katılan ev hanımlarının kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olduklarında %61'i etkinliğe katılırken %38'i etkinliklere katılmamaktadır.
- Ankete katılan ev hanımlarının %76'sı KAUST Halk Kütüphanesi'nin kendilerinin ve ailelerinin okuma alışkanlıklarını kazandırdığını belirtirken %23'ü KAUST Halk Kütüphanesi'nin okuma alışkanlığı kazandırmadığını belirtmiştir.
- Ankete katılan ev hanımlarının %55'i "KAUST Halk Kütüphanesi'nin konumu kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?" sorusuna evet cevabı verirken %43'ü hayır cevabı vermiştir.
- Ankete katılan ev hanımlarının %32'si "KAUST Halk Kütüphanesi'nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?" sorusuna evet cevabı verirken %68'i hayır cevabı vermiştir. Buna göre ankete katılan ev hanımlarının çoğunluğuna göre kütüphane mimari yapısının kütüphaneye gitme alışkanlığı kazandırmadığı görüşündedirler. Bu soru ile ilgili mimari yapının çok beğenildiği, manzaranın etkileyici olduğu yorumları yapılmıştır.
- "KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandırdı?" sorusuna ankete katılan ev hanımlarının %64'ü "Eğlenmemi sağladı" cevabı, %47'si "Boş zamanlarımı iyi bir şekilde değerlendirmemi sağladı." cevabı; %46'si "Sosyalleşmemi sağladı"

cevabı, %41'i "Bilgi edinmemi sağladı" cevabı, %14'ü "Kendimi geliştirmemi sağladı." cevabı, %5'i "Ödevlerimi yapabilmemi sağladı." cevabı, %2'si "Bir şey kazandırmadı." cevabını vermiştir.

- "KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?" sorusuna ankete katılan ev hanımlarının %55'i hikâye saati etkinliğine, %47'si sanat ve el işi etkinliğine, %38'i çizim ve boyama etkinliğine, %26'sı yetişkinler için dil kurslarına katılmış , %20'si kütüphanede düzenlenen sergilere katılmış; %11'i çocukların dil kursuna göndermiştir. Ankete katılan çalışanların %7'si ise kütüphanede düzenlenen herhangi bir etkinliğe katılmamıştır.
- "KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen kurslara veya hikâye saatlerine düzenli olarak katılır mısınız?" sorusuna ev hanımlarının %47'si evet cevabını verirken %49'u hayır cevabı vermiştir.
- "KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen hikâye saatlerine neden katılıyorsunuz?" sorusuna ev hanımlarının %70'i çocuğun okuma alışkanlığı kazanması için, , %55'i çocukların sosyalleşme ihtiyacını karşılamak için, %32'si kütüphanenin oyuncak ve kitap gibi koleksiyon imkânlarından faydalanmak için, %18'i dışarıdaki kötü hava şartlarından dolayı bu etkinliğe katıldığını belirtmiştir. Ankete katılan ev hanımlarının %15'i bu etkinliğe katılmadığını belirtmiştir.
- "KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenmesini istediğiniz başka etkinlikler var mı?" sorusuna ankete katılan ev hanımlarının % 59'u evet cevabı verirken %40'ı hayır cevabı vermiştir
- "KAUST Halk Kütüphanesi'ni bir sosyalleşme mekânı olarak görüyor musunuz?" sorusuna ev hanımlarının %83'ü evet cevabı verirken %14'ü hayır cevabı vermiştir.

Sadece öğrencilerin anket cevaplarına baktığımızda;

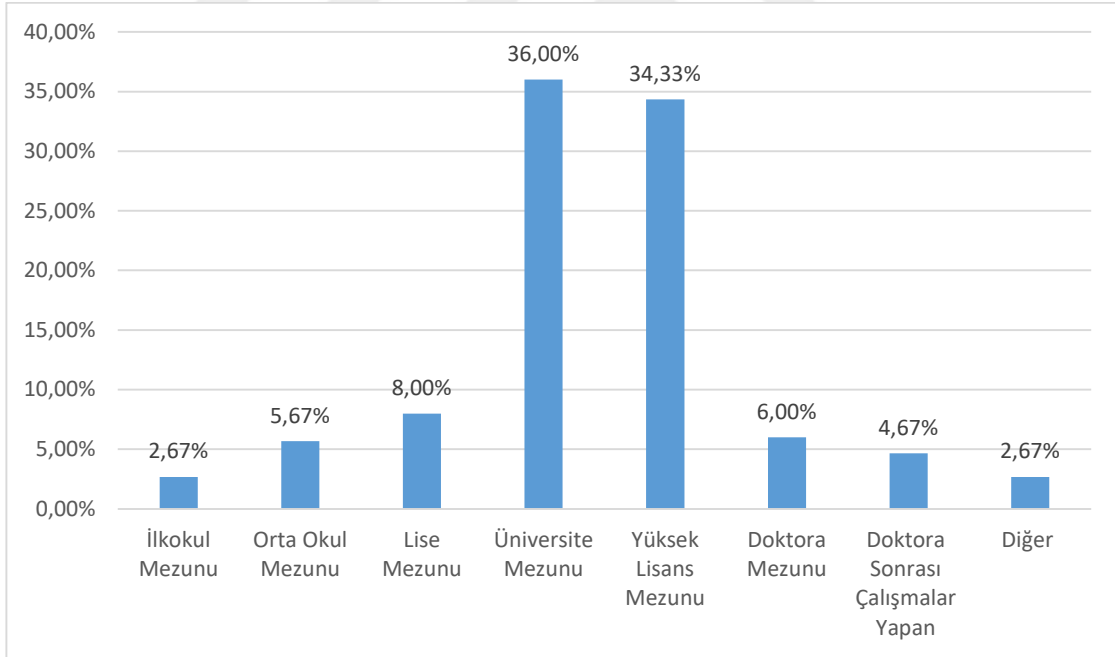
- Ankete katılan öğrencilerin %40'ı 25-35 yaş grubu; %33'ü 19-25 yaş grubu; %14'ü 13-18 yaş grubu; %8'i 7-12 yaş grubu; %2'si 36-45 yaş grubudur.
- Öğrencilerin %50'si kadın %50'si erkektir.

- Öğrencilerin eğitim seviyesine baktığımızda, %37'i yüksek lisansını tamamlamış, %34'ü üniversite mezunu, %10'u ortaokul mezunu, %7'si ilkokul mezunu %3'ü lise mezunu, %1'i doktorasını tamamlamıştır. Buna göre %37'si KAUST'da doktora yapmakta, %34'ü KAUST'da Yüksek lisans yapmakta, %10'u lise öğrencisi, %7'si ortaokul öğrencisidir.
- Ankete katılan öğrencilerin %50'si boş zamanlarında kitap okurken, %16'si kütüphaneyi ziyaret etmektedir.
- Ankete katılan öğrencilerin %81'i KAUST Halk Kütüphanesi'ne gitmekten memnun iken %13'u memnun değildir.
- Ankete katılan öğrencilerin %85'i KAUST Halk Kütüphanesini rahat bulurken %8'si rahat bulmamaktadır. Rahat bulmayanlar kütüphanenin çok soğuk olduğunu, çocukların çok gürültü yaptığını, koltukların rahat olmadığını belirtmişlerdir.
- Ankete katılan öğrencilerin %59'u kütüphane kullanımını kendi kendine öğrenmiştir. %23'ü kütüphanecilerden yardım istemiştir. %17'si ise kütüphaneyi kullanmayı bilmediğini belirtmiştir.
- Ankete katılan öğrencilerin %82'si KAUST Halk Kütüphanesi servisinden memnun iken %9'u memnun değildir. Memnuniyetsizliğin sebebi ise KAUST olmadan kütüphane imkânlarında faydalanamamak, 7/24 açık olmaması, etkinliklerin çalışma saati dışında olmaması, kafeteryanın açık olmaması, kütüphane içerisinde su sebilinin bulunmaması, kitap koleksiyonunun ilgi çekici olmamasıdır.
- Ankete katılan öğrencilerin %87'si KAUST Halk Kütüphanesi'nde çalışan kütüphanecilerden memnun iken %6'sı memnun değildir.
- Ankete katılan öğrencilerin %36'sı kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olurken %63'ü haberdar olamamaktadır.
- Ankete katılan öğrencilerin kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olduklarında %31'i etkinliğe katılırken %68'i etkinliklere katılmamaktadır.

- Ankete katılan öğrencilerin %41'i KAUST Halk Kütüphanesi'nin kendilerinin ve ailelerinin okuma alışkanlıklarını kazandırdığını belirtirken %58'i KAUST Halk Kütüphanesi'nin okuma alışkanlığı kazandırmadığını belirtmiştir.
- Ankete katılan öğrencilerin %38'i "KAUST Halk Kütüphanesi'nin konumu kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?" sorusuna evet cevabı verirken %56'sı hayır cevabı vermiştir.
- Ankete katılan öğrencilerin %38'i "KAUST Halk Kütüphanesi'nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?" sorusuna evet cevabı verirken %60'ı hayır cevabı vermiştir. Buna göre ankete katılan öğrencilerin çoğunluğuna göre kütüphane mimari yapısının kütüphaneye gitme alışkanlığı kazandırmadığı görüşündedirler. Bu soru ile ilgili mimari yapının çok beğenildiği, manzaranın etkileyici olduğu fakat özel çalışma odalarının olmadığı yorumları yapılmıştır.
- "KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandırdı?" sorusuna ankete öğrencilerin %35'i "Bilgi edinmemi sağladı" cevabı, %34'ü "Boş zamanlarımı iyi bir şekilde değerlendirmemi sağladı." cevabı, %32'si "Ödevlerimi yapabilmemi sağladı." Cevabı, %29'u "Eğlenmemi sağladı" cevabı, %24'ü "Kendimi geliştirmemi sağladı." cevabı, %15'i "Sosyalleşmemi sağladı" cevabı, %19'u "Bir şey kazandırmadı." cevabını vermiştir.
- "KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?" sorusuna ankete katılan öğrencilerin %15'i kütüphanede düzenlenen sergilere katılmış; %10'u yetişkinler için dil kurslarına katılmış, %9'u sanat ve el işi etkinliğine, %8'i hikâye saati etkinliğine, %8'i çizim ve boyama etkinliğine, %2'i çocukların dil kursuna göndermiştir. Ankete katılan çalışanların %57'si ise kütüphanede düzenlenen herhangi bir etkinliğe katılmamıştır.
- "KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen kurslara veya hikâye saatlerine düzenli olarak katılır mısınız?" sorusuna öğrencilerin %11'i evet cevabını verirken %86'sı hayır cevabı vermiştir.
- "KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen hikâye saatlerine neden katılıyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin %19'u kütüphanenin oyuncak ve kitap gibi

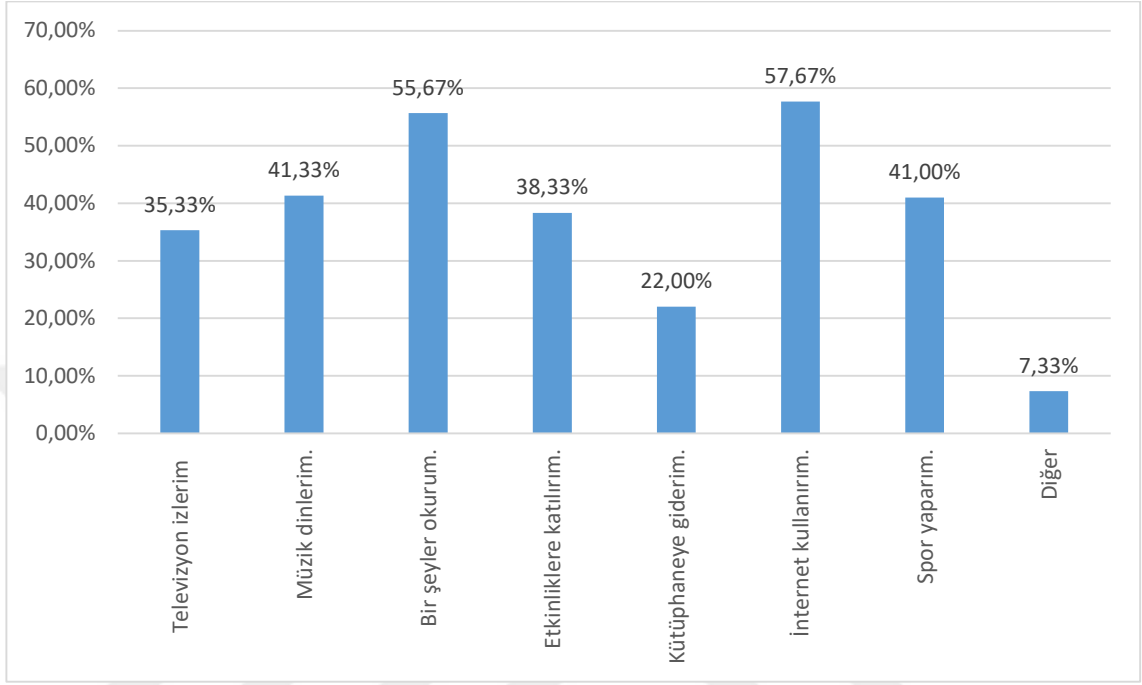
koleksiyon imkânlarından faydalanmak için, %11'i çocuğun okuma alışkanlığı kazanması için, %11'i dışarıdaki kötü hava şartlarından dolayı, %10'u çocukların sosyalleşme ihtiyacını karşılamak için bu etkinliğe katıldığını belirtmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %62'si bu etkinliğe katılmadığını belirtmiştir.

- “KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenmesini istediğiniz başka etkinlikler var mı?” sorusuna ankete katılan öğrencilerin % 31'i evet cevabı verirken %67'si hayır cevabı vermiştir.
- “KAUST Halk Kütüphanesi'ni bir sosyalleşme mekânı olarak görüyor musunuz?” sorusuna öğrencilerin %58'i evet cevabı verirken %41'i hayır cevabı vermiştir.

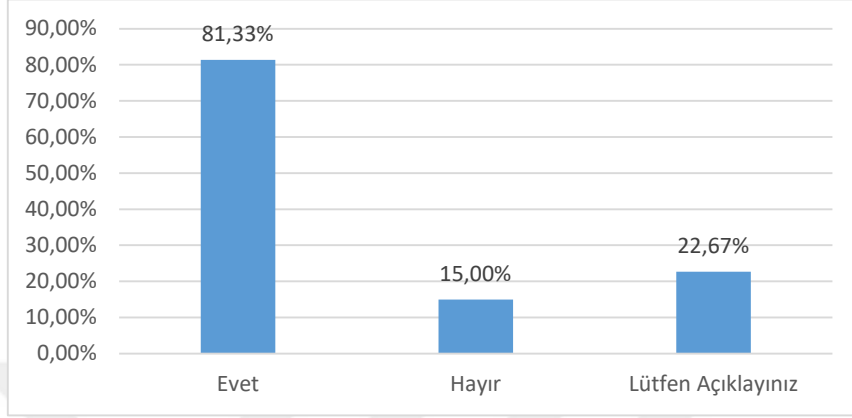
Şekil 3.13: Ankete katılanların eğitim seviyesi

Ankete katılanların %36'sı üniversite mezunu, %34'ü yüksek lisansını tamamlamış, %8'i Lise mezunu %6'sı doktorasını tamamlamış, %5'i ortaokul mezunu, %4'ü doktora sonrası araştırmalara devam etmiş, %2'si ilkokul mezunudur.

Şekil 3.14: Ankete katılanların boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri

“Boş zamanınızı nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna ankete katılanların %57’si “İnterneti kullanırım.” cevabı, %55’i “Bir şeyler okurum.” cevabı; %41’i “Müzik dinlerim.” cevabı, %41’i “Spor yaparım.” cevabı, %38’i “Etkinliklere katılırım” cevabı, %35’i “TV izlerim” cevabı, %22’si “Kütüphaneye giderim.” cevabı, %7’si “Diğer” cevabı vermiştir. Bu sonuca göre okuma oranının yüksek gözükmesine rağmen KAUST Halk Kütüphanesi kullanımı diğerlerine nazaran düşük gözükmemektedir.

Şekil 3.15: “KAUST Halk Kütüphanesi’ne gelmekten memnun musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar

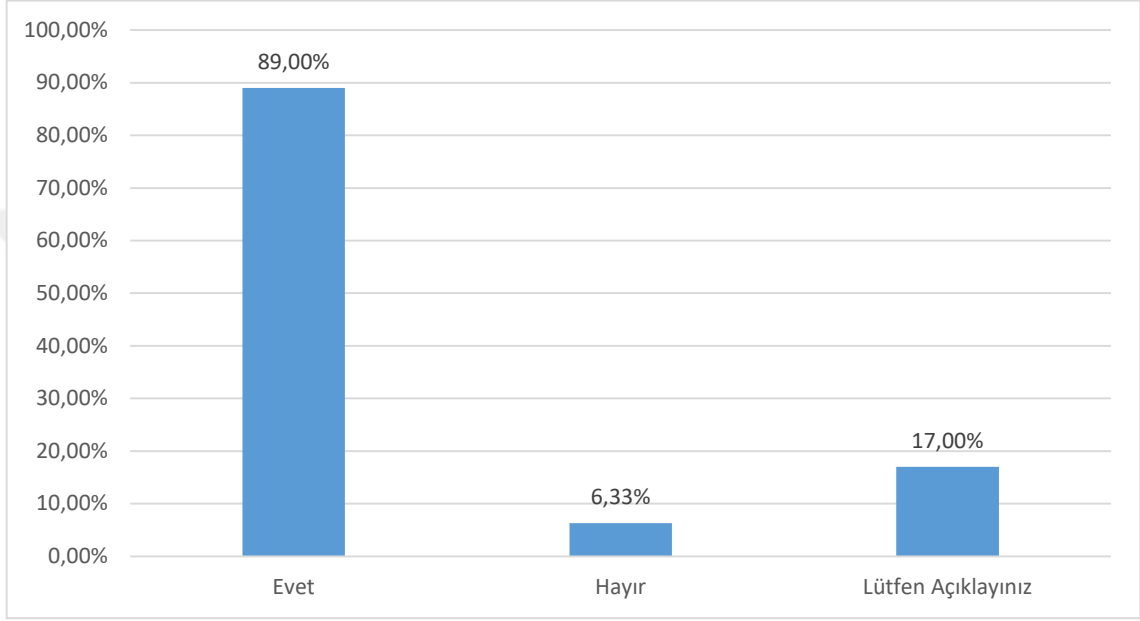
Ankete katılanların verdikleri cevaplara göre; ankete katılanların %81’i KAUST Halk Kütüphanesi’ne gelmekten memnun iken %15’i memnun değildir. Açıklamalara baktığımızda memnun olmayanlar gelen olarak şunları belirtmiştir;

- Kütüphanenin araba park edilecek yeri yok,
- Arapça kitaplar yeterli değil,
- Koleksiyonu zengin değil,
- Kütüphane çok soğuk,
- Yeteri kadar masa ve sandalye bulunmamakta,
- Su için sebil bulunmamakta.
- Hikâye saati etkinliği yeterli değil. Bu etkinlik iş saatine geldiği için çalışanlar dahil olamamaktadır.

Memnun olanlar ise;

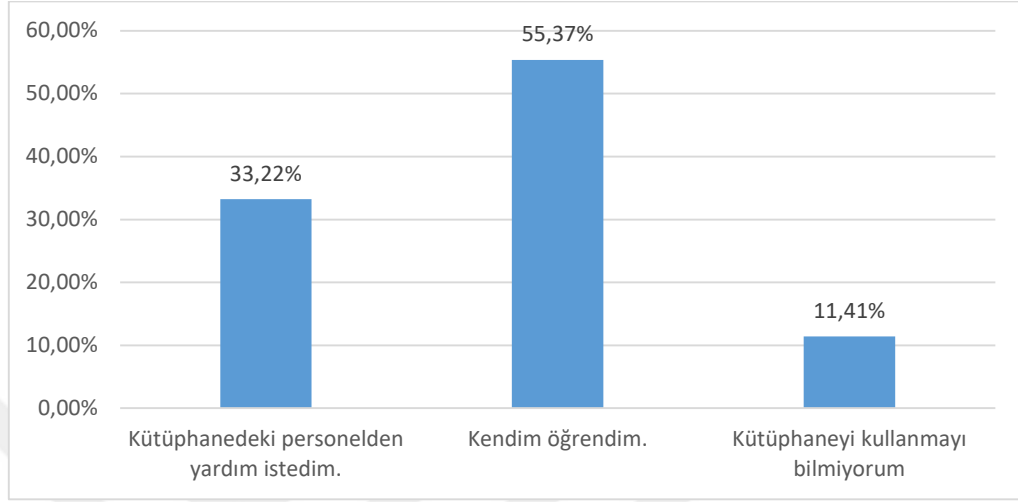
- Sessiz olması,
- Manzarasının güzel olması,
- Arkadaşlarla buluşmak için iyi bir yer olması,
- Temiz olması,

- Çocuklar için düzenlenen etkinliklerin olması.

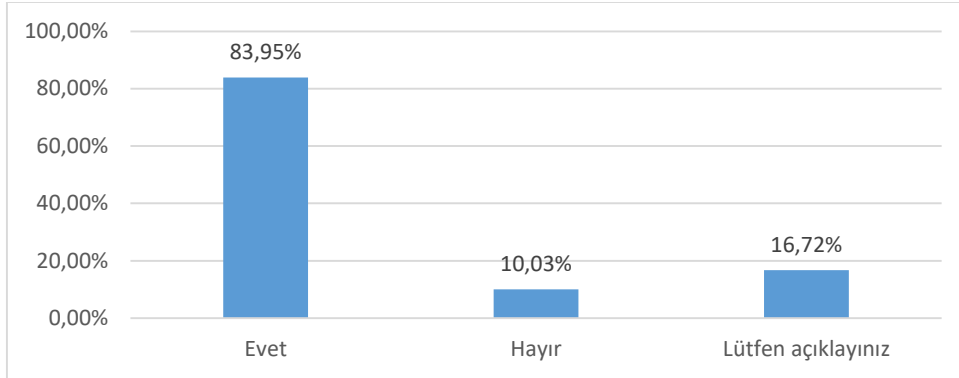
Şekil 3.16:”KAUST Halk Kütüphanesi’nde kendinizi rahat hissediyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar

Ankete katılanların %89’u KAUST Halk Kütüphanesi’nde kendilerini rahat hissetmekte iken %6’si KAUST Halk Kütüphanesi’nde kendilerini rahat hissetmemektedirler. Rahat hissetmeyenlerin en temel sebepleri çocukların gürültü yapıyor olmaları, kütüphanenin soğuk olması ve gün ışığını yeterli olmamasıdır. Bu soruya evet cevabı verenler ise kütüphane mobilyasını rahat bulmakta, kütüphaneyi sesiz ve sakın bulmakta, çocuklar eğlenebilmekte cevaplarını vermişlerdir.

Şekil 3.17: “KAUST Halk Kütüphanesi’ni kullanmayı nasıl öğrendiniz?” sorusuna verilen yanıtlar

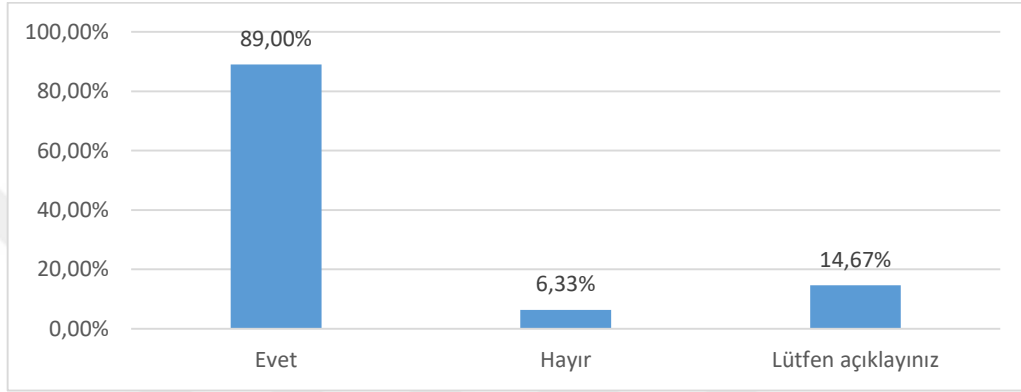
Ankete katılanların %55’i KAUST Halk Kütüphanesi’ni kullanmayı kendi kendine öğrenmiş; %33’ü kütüphane personelinden yardım istemiş; %11’i ise KAUST Halk Kütüphanesi’ni kullanmayı bilmemektedir.

Şekil 3.18: “KAUST Halk Kütüphanesi hizmetlerinden memnun musunuz?” sorusunun yanıtları

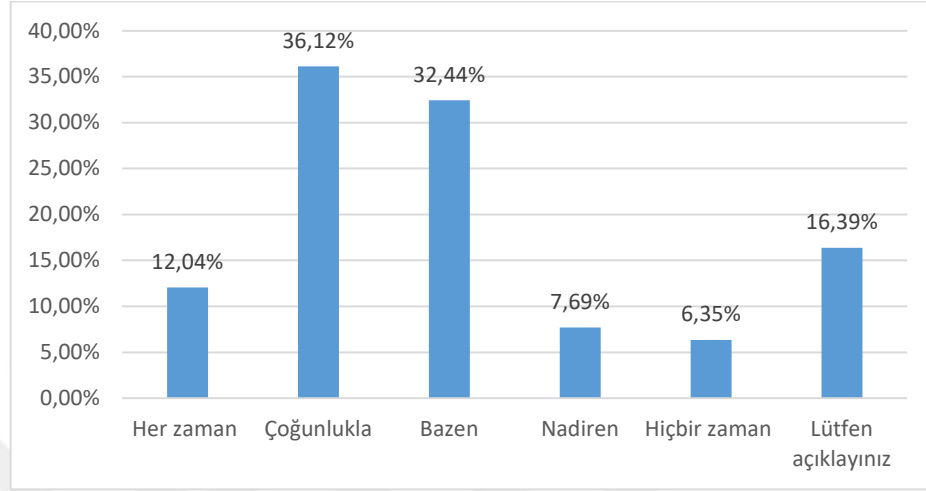
Ankete katılanların %83’ü KAUST Halk Kütüphanesi hizmetlerinden memnun iken %10’u verilen hizmetlerden memnun değildir. Bu soruya ankete katılanların %16’sı açıklama yapmıştır. Buna göre kütüphanenin erken kapanması, etkinliklerin az olması, etkinliklerin çalışma saatine denk gelmesi, kafeteryasının olmaması, kütüphanenin içinde

su sebilinin olmaması, çocuk kitaplarının eski olması, kitap çeşitliliğinin az olması memnun olmayanların başlıca sebeplerindendir.

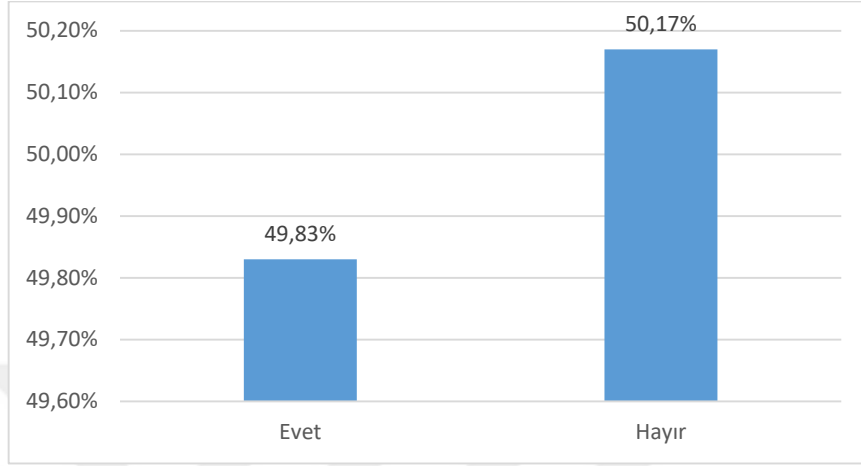
Şekil 3.19: “KAUST Halk Kütüphanesi’ndeki personelden memnun musunuz?” sorusunun yanıtı

Ankete katılanların çoğu kütüphane personelinden memnundur. Buna göre %89’u “KAUST Halk Kütüphanesi’ndeki personelden memnun musunuz?” sorusuna evet cevabı verirken %6’sı hayır cevabı vermiştir. %14’ü ise bu soruya açıklama yazmıştır. Açıklamalara göre evet diyenler kütüphane personelinin yardım sever, sıcak kanlı, güler yüzlü bulunmaktadır. Hayır diyenler ise personelin mesleki olarak kendilerini geliştirmeleri gerektiği yorumu yapılmıştır.

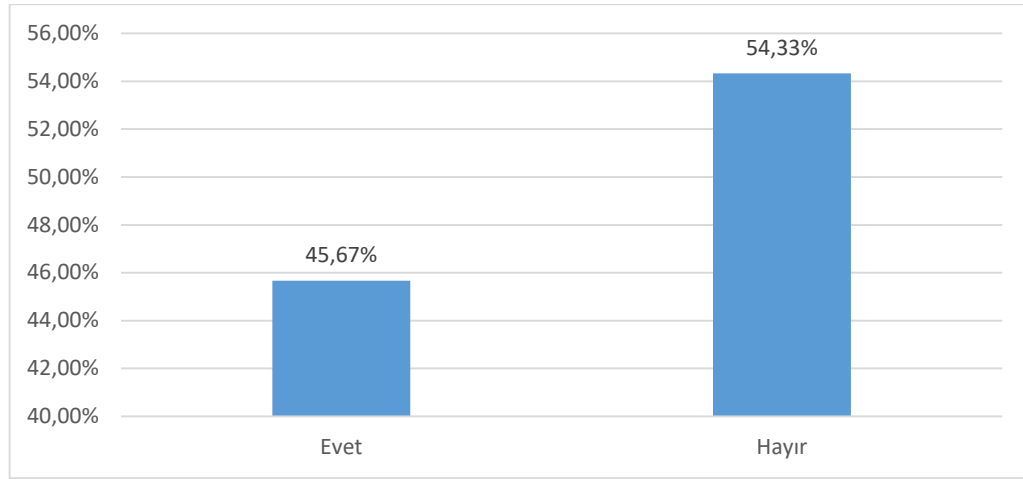
Şekil 3.20: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde istediğiniz kaynağı bulabiliyor musunuz?” sorunun yanıtı

Ankete katılanların yanıtlarına göre kütüphane kullanıcısı %36’sı çoğunlukla, %32’si bazen, %12’si her zaman, %7’si nadiren aradığı kaynağı bulabiliyorken %6’sı hiç bir zaman aradığı kaynağı bulamamaktadır. Ankete katılanların %16’sı; “KAUST Halk Kütüphanesi’nde istediğiniz kaynağı bulabiliyor musunuz?” sorusuna yorum yazmıştır. Bu yorumlara baktığımızda Arapça kitapların olmadığı, bazı İngilizce romanların olmadığı, çocuk kitaplarının iyi olduğu fakat yetişkin kitaplarının güncel olmadığı, DVD koleksiyonunun iyi olduğu, kütüphane koleksiyonundan faydalanılmadığı gibi yorumlar yapılmıştır.

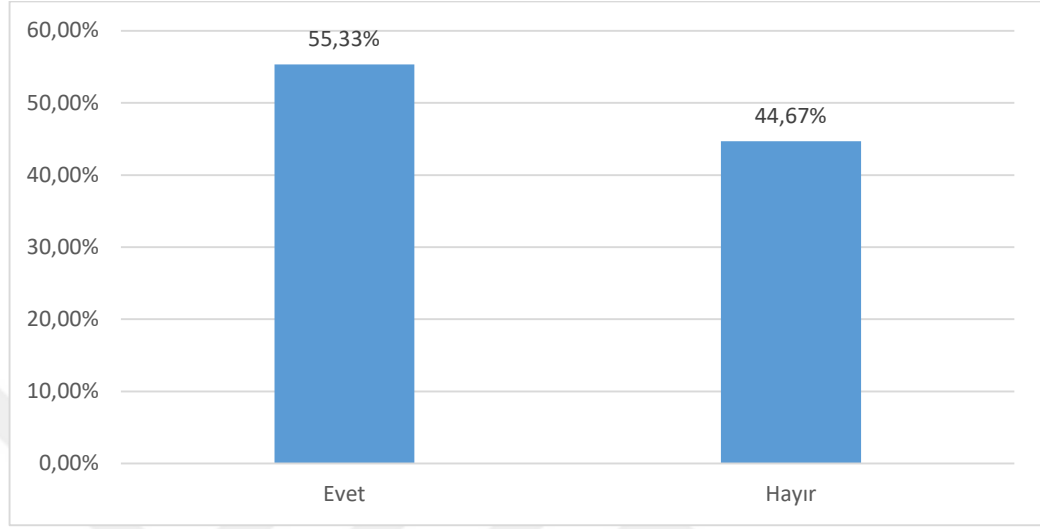
Şekil 3.21: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen etkinliklerden haberdar olabiliyor musunuz?” sorusunun yanıtı

“KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen etkinliklerden haberdar olabiliyor musunuz?” sorusuna ankete katılanların %49’u evet, %50’si hayır cevabı vermiştir.

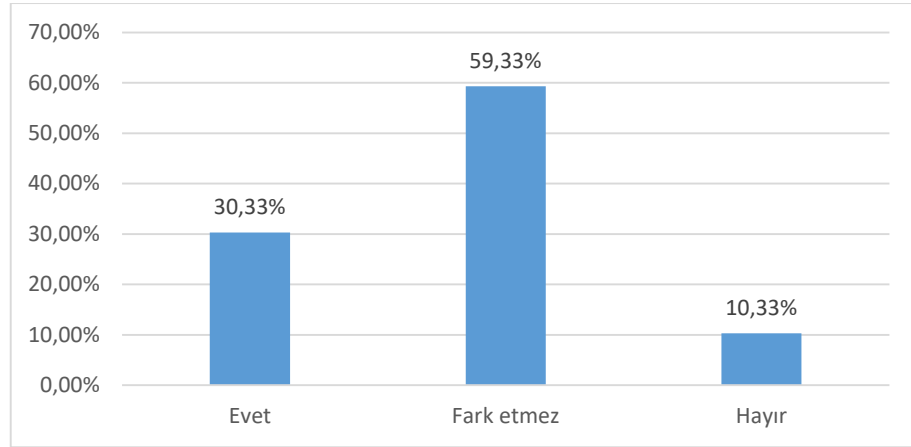
Şekil 3.22: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen etkinliklerden haberdar olduğunuzda katılır mısınız?” sorusunun yanıtı

KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen etkinliklerden haberdar olduğunuzda katılır mısınız?” sorusuna ankete katılanların %45’i evet, %54’ü hayır cevabı vermiştir.

Şekil 3.23: “KAUST Halk Kütüphanesi sizin ya da ailenizin okuma alışkanlığına katkıda bulundu mu?” sorusunun yanıtı

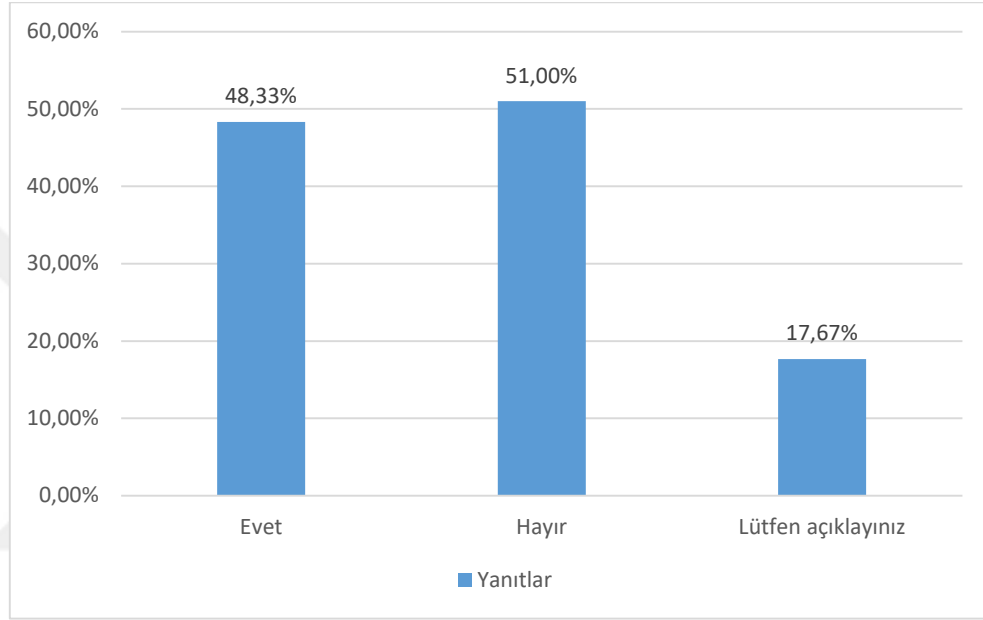
“KAUST Halk Kütüphanesi sizin ya da ailenizin okuma alışkanlığına katkıda bulundu mu?” sorusuna ankete katılanların %55’i evet, %44’ü hayır cevabı vermiştir.

Şekil 3.24: “KAUST Halk Kütüphanesi’nin açık olduğu saatlerin daha uzun olmasını ister misiniz?”

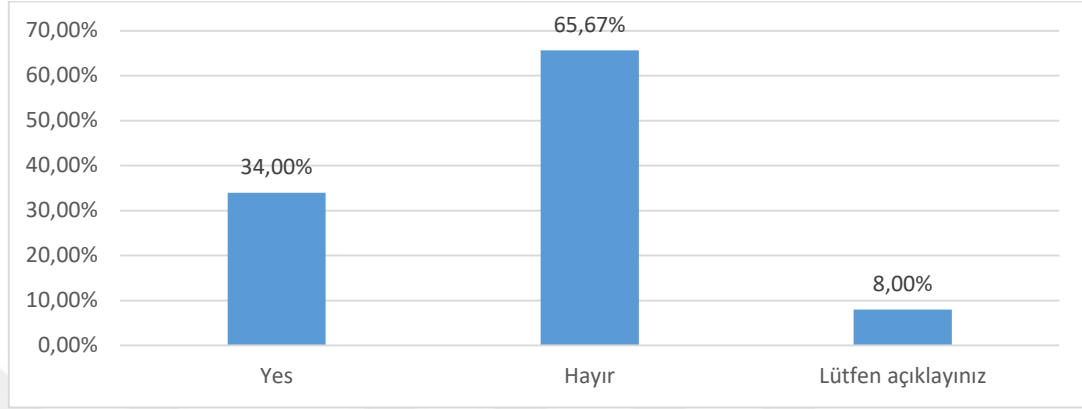
“KAUST Halk Kütüphanesi’nin açık olduğu saatlerin daha uzun olmasını ister misiniz?” sorusuna ankete katılanların %59’u fark etmez, %30’u evet, %10’u hayır cevabı vermiştir. KAUST Halk Kütüphanesi 8:30-22:00 saatlerinde açık bulunmaktadır.

Ramazan aylarında ise Suudi Arabistan Krallığı'nın çalışma saatleri değiştiği için KAUST Halk Kütüphanesi'nin de açık olduğu saatler değişmektedir. Ramazan aylarında kütüphane 11:00'da açılıp akşam 23:00 saatleri arasında açıktır.

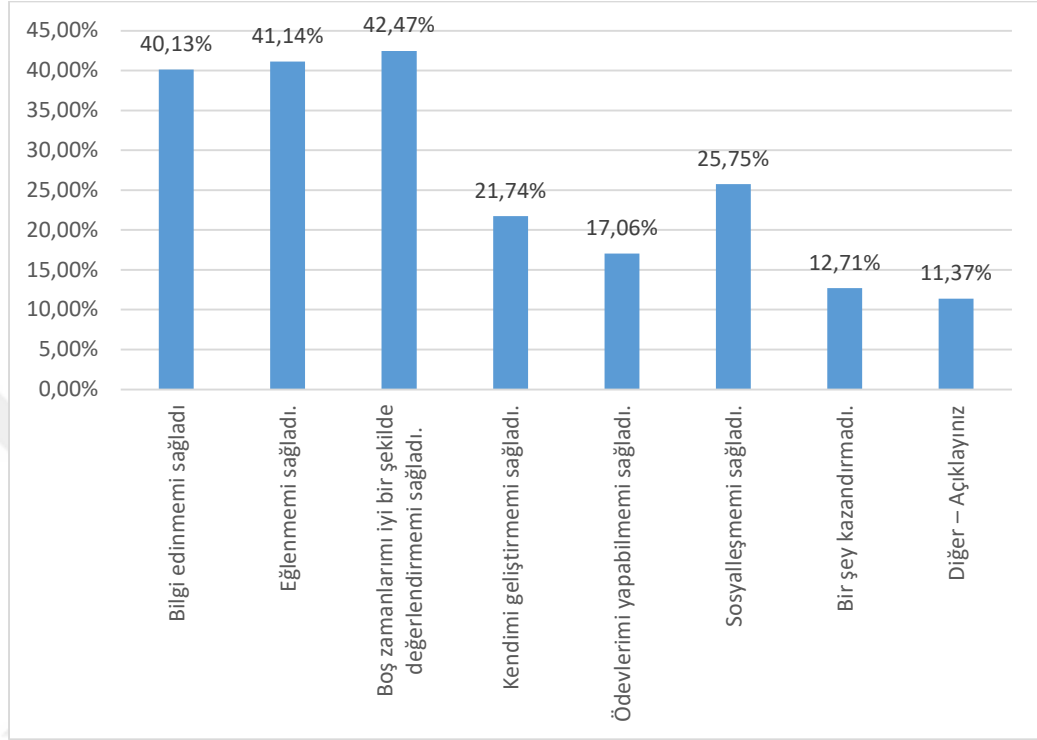
Şekil 3.25: “KAUST Halk Kütüphanesi’nin konumu kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu?” sorusunun yanıtı

“KAUST Halk Kütüphanesi’nin konumu kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu?” sorusu ankete katılanların %48’i evet cevabı verirken %51’i hayır cevabı vermiştir. Ankete katılanların %16’sı “KAUST Halk Kütüphanesi’nin konumu kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu?” sorusuna açıklama yazmıştır. Açıklamalardan çıkan sonuca göre genel olarak kütüphanenin konumu merkezidir ve manzarası beğenilmektedir. Fakat kütüphanenin park alanının olmaması kütüphaneye gelme alışkanlığını olumsuz yönde etkilemektedir.

Şekil 3.26: “KAUST Halk Kütüphanesi’nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?” sorusunun yanıtı

“KAUST Halk Kütüphanesi’nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?” soruna ankete katılanların %65’i Hayır cevabı verirken %34’ü evet cevabı vermiştir. Ankete katılanların %8’i “KAUST Halk Kütüphanesi’nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu?” sorusuna açıklama yazmıştır. Açıklamalardan çıkan sonuca göre genel olarak mimari yapı beğenilmektedir. Fakat özel çalışma odalarının olması elzemdir. Çoğunlukla ailelerin ve çocukların kullandığı bu kütüphanenin ses yalıtımının olduğu özel çalışma odalarına ihtiyacı vardır.

Şekil 3.27: “KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandı?” sorunun yanıtı

“KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandı?” sorusuna ankete katılanların %42’si “Boş zamanlarımı iyi bir şekilde değerlendirmemi sağladı.” cevabı; %41’i “Eğlenmemi sağladı” cevabı; %40’ı “Bilgi edinmemi sağladı” cevabı; %25’i “Sosyalleşmemi sağladı” cevabı; %21’i “Sosyalleşmemi sağladı” cevabı, %17’si “Ödevlerimi yapabilmemi sağladı.” cevabı; %12’si “Bir şey kazandırmadı.” cevabı vermiştir. Ankete katılanların %11’i “KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandı?” sorusuna açıklama yazmıştır. Açıklamalardan çıkan genel sonuca göre kütüphane en çok da çocuğu olan aileler fayda sağlamaktadır. Yapılan yorumlarda genel olarak KAUST Halk Kütüphanesi ailelere şu faydaları sağlamıştır.

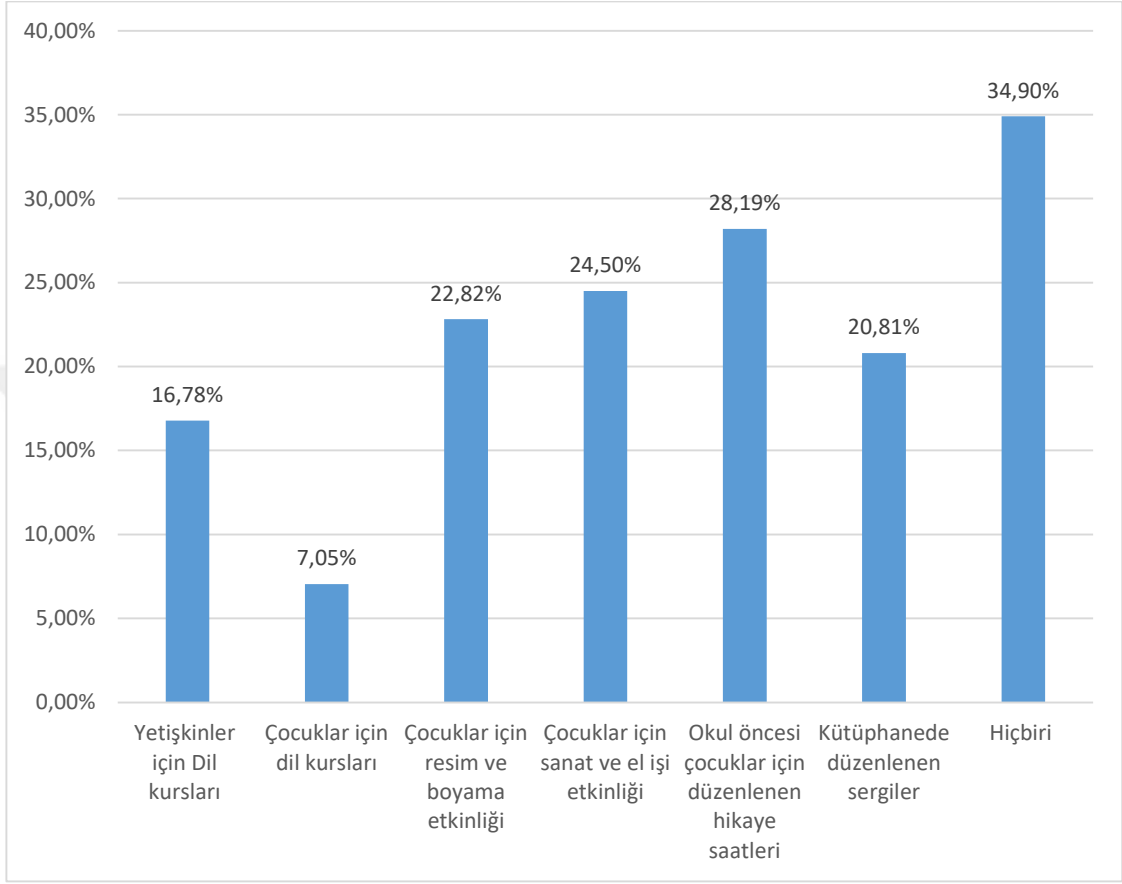
- Çocukları ödev yapmakta,
- Çocuklarıyla eğlenceli vakit geçirmekte,
- Ailecek kütüphaneye gelip çocuklarının okuma alışkanlığını geliştirmekte,
- Çocuklarının kitaplara olan ilgisini artırmakta,

- Çocuklar etkinliklere katılıp bir şeyler öğrenmekte.

Kütüphaneye sadece çocuklara etkinlik olduğu için geldiklerini belirtenler de vardır. Bunun dışında KAUST Halk Kütüphanesine gelmediğini ve kendilerine bir şey kazandırmadığını belirtenler de vardır. Bir ankette “Doktora öğrencisi olarak, genellikle makale okuyorum ve bu da zaman alıyor. Çoğunlukla e-kaynaklar kullanıyorum. Kitap okumaya vaktim olursa da Türkçe okumayı tercih ediyorum.” Anket sürecinde anketi doldurmasını rica ettiğimiz doktora öğrencilerinin genel olarak yorumları yukarıdaki yorum gibi olmuştur. Sadece üniversite kütüphanesini kullandıklarını belirtmişlerdir. KAUST Halk Kütüphanesini kullanmadıklarını söylemişlerdir. Bu yüzden de KAUST Halk Kütüphanesinin kendilerine bir şey kazandıramayacağı görüşündedirler.

“KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandırdı?” sorusuna “Bir şey kazandırmadı.” cevabı verenlere daha detaylı baktığımızda;

- Öğrencilerin %57’si KAUST Halk Kütüphanesi’nin bir şey kazandırmadığını belirtmiş,
- %39’u kadın, %60’ı erkek
- %42’i Üniversite mezunu, %36’sı yüksek lisans mezunu
- % 84’ü kütüphanede düzenlenen herhangi bir etkinliğe katılmamış,
- %57’si KAUST Halk Kütüphanesinin sosyalleşme mekânı olmadığını belirtmiştir.

Şekil 3.28: “KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?” sorusunun yanıtı

Ankete katılanların %28’i “Okul öncesi çocuklar için düzenlenen hikaye saatleri” etkinliğine; %24’ü “Çocuklar için sanat ve el işi etkinliği”ne, %22’si “Çocuklar için resim ve boyama etkinliği”ne, %20’si “Kütüphanede düzenlenen sergiler”e, %16’sı “Yetişkinler için Dil kursları Çocuklar için dil kursları”na katılmıştır. Ankete katılanların %34’ü herhangi bir etkinlik ya da kursa katılmamıştır.

Anket sonuçlarına göre çocuklar için düzenlenen hikaye saati, resim ve boyama, sanat ve el işi etkinliklerine kadınlar erkeklere göre daha çok katılıyor. Bu etkinliklere en çok çalışanlar ve ev hanımları katılıyor.

“KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?” sorusunu “Okul öncesi çocuklar için düzenlenen hikaye saatleri” seçeneğinin sonuçlarına baktığımızda;

- Bu etkinliğe en çok %64 ile 26-35 yaş grubu katılmaktadır. %29’u ise 36-45 yaş grubudur.
- Etkinliğe en çok kadınlar katılmaktadır. Kadınlar % 86, erkekler ise %13’dür.
- Bu etkinliğe en çok ev hanımları katılmaktadır.
- Bu etkinliğe en çok yüksek lisans ve üniversite mezunları katılmaktadır.
- Bu etkinliğe katılanların %76’sı KAUST Halk Kütüphanesi’nin kendilerine ve ailelerine okuma alışkanlığı kazandırdığını belirtmiştir. %23’ü ise KAUST Halk Kütüphanesi’nin okuma alışkanlığı kazandırmadığını belirtmiştir.
- Bu etkinliğe katılanların %58’i KAUST Halk Kütüphanesi’nde daha çok etkinlik olmasını istemektedir.
- Bu etkinliğe katılanların %90’ı KAUST Halk Kütüphanesi’ni sosyalleşme mekânı olarak görmektedir. %9’u ise KAUST Halk Kütüphanesi’ni sosyalleşme mekânı olarak görmemektedir.

“KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?” sorusunu “Yetişkinler için dil kursları” seçeneğinin sonuçlarına baktığımızda;

- Yetişkinler için düzenlenen dil kurslarına katılanların %63’ü 26-35 yaş grubu; %24’ü 36-45 yaş grubu, %8’i 19-25 yaş grubu, %2’si 45-55 yaş grubu, %2’si 55-66 yaş grubudur.
- Yetişkinler için dil kurslarına katılanların %91’i kadın, %8’i erkektir.
- Yetişkinler için dil kurslarına katılanların %36’sı çalışan, %36’sı ev hanımı, %24’ü öğrenci, %2’si kendi işinde çalışan, %2’si de çalışamamaktadır.

- Yetişkinler için dil kurslarına katılanların %44'ü yüksek lisans mezunu, %36'sı üniversite mezunu, %12'si lise mezunu, %4'ü doktora sonrası çalışmalara devam eden, %2'si doktorasını tamamlamıştır.
- Yetişkinler için dil kurslarına katılanların %38'i kütüphane personeline sorarak kütüphane kullanmayı öğrenmiştir. %54'ü kendi kendine öğrenmiş, %8'i de kütüphane kullanmayı bilmemektedir.
- Yetişkinler için dil kurslarına katılanların %52'si KAUST Halk Kütüphanesi'nin okuma alışkanlığı kazandırdığı görüşündedir.
- Yetişkinler için dil kurslarına katılan kütüphanede düzenlenen diğer etkinliklere de katılmaktadır.
- Yetişkinler için dil kurslarına katılanların %50'si kütüphanede başka etkinliklerinde düzenlemesini istemektedir. Yetişkinler için dil kurslarına katılanlar ayrıca çocuklar için de Fransızca, Arapça, çocuklar için Kuran Dersi, büyük çocuklar için etkinlikler, şiir okuma etkinlikleri, kitap kulüplerinin kurulması gibi etkinlikler talep etmektedirler.
- Yetişkinler için dil kurslarına katılanların %80'i KAUST Halk Kütüphanesi'nin sosyalleşme mekânı olduğu görüşündedir.

“KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?” sorusunu “Çocuklar için resim ve boyama etkinliği” seçeneğinin sonuçlarına baktığımızda;

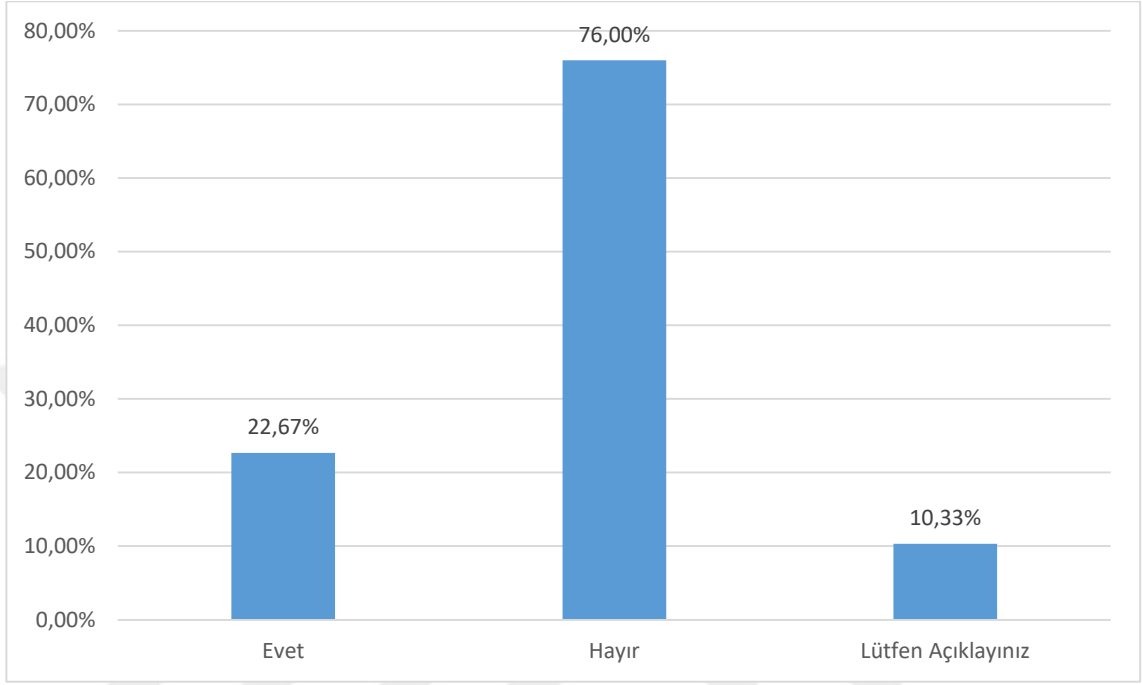
- Çocuklar için resim ve boyama etkinliğine katılanların %67'si 26-35 yaş grubu; %22'si 36-45 yaş grubu, %4'ü 46-55 yaş grubu, %2'si 7-12 yaş grubu, %2'si 19-25 yaş grubudur.
- Çocuklar için resim ve boyama etkinliğine katılanların %82'si kadın %17'si erkektir.
- Çocuklar için resim ve boyama etkinliğine katılanların %47'si çalışan, %38'i ev hanımı, %13'ü öğrencidir.

- Çocuklar için resim ve boyama etkinliğine katılanların %76'sı kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olmaktadır. %23'ü haberdar olamamaktadır.
- Çocuklar için resim ve boyama etkinliğine katılanların %77'si kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olduklarında etkinliğe katılmakta, %22'si etkinliğe katılmamaktadır.
- Çocuklar için resim ve boyama etkinliğine katılanların %79'una KAUST Halk Kütüphanesi ankete katılanların kendilerine ve ailelerine okuma alışkanlığı kazandırmaktadır. %20'sine ise okuma alışkanlığı kazandırmamaktadır.
- Çocuklar için resim ve boyama etkinliğine katılanların %38'i düzenli olarak hikâye saati ve kütüphanede düzenlenen diğer kurs ve etkinliklere katılmaktadır. %57'si ise düzenli olarak katılmamaktadır.
- Çocuklar için resim ve boyama etkinliğine katılanların %57'si kütüphanede başka etkinliklerin de olmasını istemektedir. %42'si ise istememektedir.
- Çocuklar için resim ve boyama etkinliğine katılanların %86'sı KAUST Halk Kütüphane'sini sosyalleşme mekânı olarak görmekte; %13'ü sosyalleşme mekânı olarak görmemektedir. Sosyalleşme mekânı olarak görmeyenlerin yorumları şöyledir. “Kütüphanenin amacı sosyalleştirme değildir.”, “Çalışmak için sessiz bir yer olmasını tercih ederim.”, “Oyun oynanmasına izin verilmemeli.” .

“KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız?” sorusunu “Çocuklar için sanat ve el işi etkinliği” seçeneğinin sonuçlarına baktığımızda;

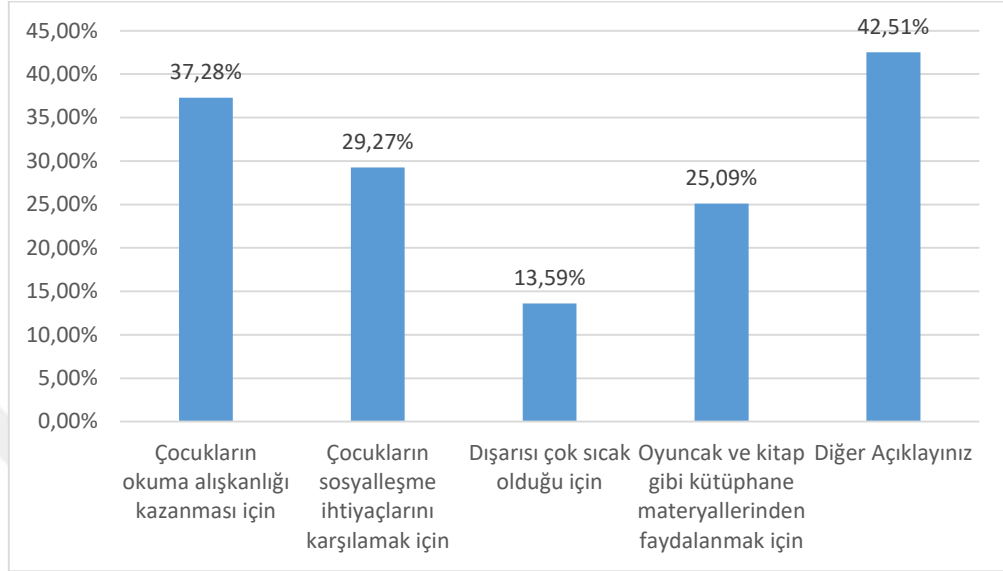
- Çocuklar için sanat ve el işi etkinliğine katılanların %58'i 26-35 yaş grubu; %27'si 36-45 yaş grubu, %4'ü 7-12 yaş grubu, %4'ü 46-55 yaş grubu, %2'si 13-18 yaş grubu, %2'si 19-25 yaş grubudur.

- Çocuklar için sanat ve el işi etkinliğine katılanların %90'ı kadın % 9'u erkektir.
- Çocuklar için sanat ve el işi etkinliğine katılanların %43'ü ev hanımı, %34'ü çalışan, %15'i öğrencidir.
- Çocuklar için sanat ve el işi etkinliğine katılanların %79'u kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olmaktadır. %20'si haberdar olamamaktadır.
- Çocuklar için sanat ve el işi etkinliğine katılanların %82'si kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olduklarında etkinliğe atılmakta, %17'si etkinliğe katılmamaktadır.
- Çocuklar için sanat ve el işi etkinliğine katılanların %87'sine KAUST Halk Kütüphanesi ankete katılanların kendilerine ve ailelerine okuma alışkanlığı kazandırmaktadır.%12'sine ise okuma alışkanlığı kazandırmamaktadır.
- Çocuklar için sanat ve el işi etkinliğine katılanların %54'ü kütüphanede başka etkinliklerin de olmasını istemektedir. %45'i ise istememektedir.
- Çocuklar için sanat ve el işi etkinliğine katılanların %91'i KAUST Halk Kütüphane'sini sosyalleşme mekânı olarak görmekte; %8'i sosyalleşme mekânı olarak görmemektedir

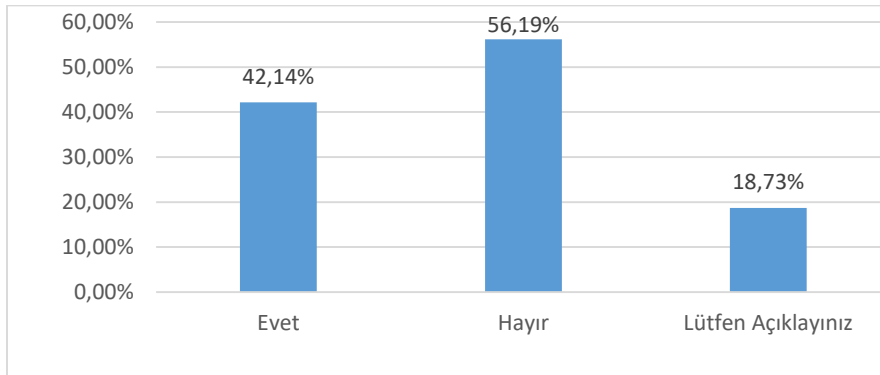
Şekil 3.29: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen kurslara ve hikaye saatlerine düzenli olarak katılır mısınız?” sorusunun yanıtı

Ankete katılanların “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen kurslara ve hikâye saatlerine düzenli olarak katılır mısınız?” sorusuna %22’si evet ‘76’sı hayır cevabı vermiştir. %10’u açıklama yazmıştır. Açıklama yazanlar etkinliğin düzenlendiği saatlerin uygun olmadığı, iş saatine denk geldiği, kütüphanenin evlerine uzak olduğu, kendi çocuklarının yaşça büyük olduğu, zamanlarının olmadığı için hikâye saati etkinliğine katılmadıklarını belirtmişlerdir.

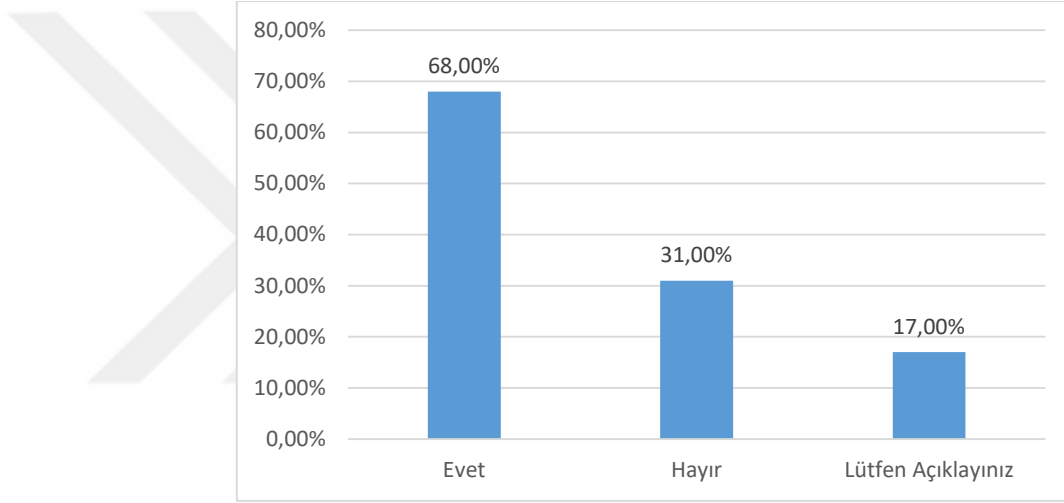
Şekil 3.30: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen hikâye saatlerine neden katılıyorsunuz?” sorusunun yanıtı

Ankete katılanlar “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenen hikâye saatlerine neden katılıyorsunuz?” sorusuna % 37’si “Çocuğun okuma alışkanlığı kazanması için” cevabı; %29’u “Çocukların sosyalleşme ihtiyacını karşılamak için” cevabı; %25’i “Oyuncak ve kitap gibi kütüphane materyallerinden faydalanmak için” cevabı, %13’ü “Dışarısı çok sıcak olduğu için” cevabı belirtmiştir. Ankete katılanların %42’si bu etkinliğe katılmamaktadır.

Şekil 3.31: “KAUST Halk Kütüphanesi’nde düzenlenmesini istediğiniz başka etkinlikler var mı?” sorusunun yanıtı

Ankete katılanların %42'si “KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenmesini istediğiniz başka etkinlikler var mı?” sorusuna evet cevabı verirken %56'sı hayır cevabı vermiştir. Başka etkin isteyenler ise Fransızca, Arapça, çocuklar için Kuran Dersi, çocuklar için daha çok daha hikâye saati etkinliği, iş saatleri dışında da etkinlikler, yetişkinler için resim kursu, çocuklar için kukla gösterisi, şiir okuma etkinlikler, kitap okuma – değerlendirme etkinlikleri başlıca talep edilen etkinliklerdendir.

Şekil 3.32: “KAUST Halk Kütüphanesi’ni bir sosyalleşme mekânı olarak görüyor musunuz?” sorusunun yanıtı

Şehir sakinlerinin ortaklaşa kullandıkları, karşılıklı etkileşim içerisinde bulundukları, boş zamanlarını değerlendirdikleri, kişilerin grup normlarını öğrendikleri, yetişkinlerin ve çocukların arkadaş edindikleri yerlerdir. Buna göre ankete katılanların %68'i KAUST Halk Kütüphanesi'ni sosyalleşme mekânı olarak görmekte iken %31'i KAUST Halk Kütüphanesi'ni sosyalleşme mekânı olarak görmemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yüzyıllarda yaşanan bilgi patlaması tüm insanlığı önemli derecede etkilemiştir. Bilgi patlamasının yaşanmasıyla artan bilginin aranması, saklanması, bulunması; bulunan bilginin doğruluğu ve geçerlilik süresi; erişilen bilginin telif haklarına göre dürüst kullanımı gibi sorunlar doğmuştur. Bu sorunların çözümü için bilgi okuryazarlığı ön plana çıkmaktadır. Bilgi okuryazar kişi güvenilir bilginin nereden bulacağını ve nasıl kullanacağını bilen kişidir. Son yüzyılda değişen eğitim anlayışıyla öğrenen toplum ve yaşam boyu öğrenen bireylerin oluşturulması amaçlanmıştır. Yaşam boyu öğrenen bireyin bilgi okuryazar olması gerekmektedir. Bilgi okuryazar olan bireyler, yaşam boyu öğrenen bireylere; yaşam boyu öğrenen bireyler sayesinde de bilgi toplumuna dönüşüm sağlanmış olacaktır.

Yaşam boyu öğrenme sürecine katılan bireyler bilgilerini günceller; becerilerini geliştirir; toplumda ve dünyada yaşanan değişime uyum sağlar; bilgi toplumuna dönüşümü hızlandırır ve uyum sağlarken kişisel ve mesleki gelişimini sürdürür. Yaşam boyu öğrenme için ortam ve olanak sağlayan en önemli kurumlardan biri halk kütüphaneleridir. Halk kütüphaneleri yaş, cinsiyet, milliyet, sosyal sınıf aramaksızın bireyin ve toplumun gelişmesi için var olan kurumlardır. Yaygın eğitim kurumu olan halk kütüphaneleri yaşanan bilgi patlamasında kullanıcılara güvenilir kaynak sağlarken, bireyin bilgi okuryazar olmasını ve yaşam boyu öğrenme sürecine dahil olmasını destekler.

Halk kütüphaneleri sosyalleşme mekânları olarak değişik etkinliklerle kullanıcıyı kütüphaneye çekmesi gerekmektedir. Bu tez çalışmasında KAUST Halk kütüphanesinde gerçekleştirilen yaşam boyu öğrenme etkinlikleri anlatılmıştır. Bu etkinliklerin faydaları ortaya konulması; bu etkinliklerin işleyişi Türkiye’deki halk kütüphanelerine özellikle kadınların -ev hanımlarının- *sosyalleşme mekânı* olarak model olarak gösterilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın hipotezi “Sosyalleşme mekânları olarak kütüphanelerin kullanımı, yaşam boyu öğrenme sürecinde özellikle ailelere büyük fayda sağlamaktadır.”

şeklinde belirlenmiştir. Bu faydanın ispatı için KAUST’da yaşayanlardan 300 kişiye anket yapılmıştır. Anket sonucunda elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

- Ankete katılanların %51’i 26-35 yaş grubu, %21’i 36-45 yaş grubu, %13’ü 19-25 yaş grubu, %5’i 13-18 yaş grubu, %3’ü 7-12 yaş grubu, %3’ü 46-55 yaş grubu, %1’i 56-65 yaş grubudur. 66 yaş ve üzerinde ankete katılan olmamıştır. Bunun temel sebebi KAUST’da yaşayanların çalışan, öğrenci ve onların çekirdek ailelerinden oluşmasıdır. KAUST’da yaşayanların büyükleri belli bir süre ile ziyaret edebilmektedirler. Fakat KAUST’da oturma izinleri bulunmamaktadır. Ankete en çok 26- 35 yaş grubu katılmıştır.
- Ankete katılanların çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Kütüphane etkinliklerine de kadınlar daha çok katılmaktadır.
- Ankete ağırlıklı olarak Suudi Arabistan vatandaşları, Hintliler, Filipinler, Pakistanlılar, Çinliler katılmıştır. Bunun dışında Alman, Amerika, Arjantin, Arnavutluk, Avustralya, Brezilya, Kolombiya, Endonezya, Fas, Filistin, Fransa, Gana, Güney Afrika, Güney Kore, Irak, İrlanda, İskoçya, İzlanda, İspanya, İsviçre, İtalya, İngiltere, Kanada, Kazakistan, Kenya, Küba, Lübnan, Malezya, Meksika, Mısır, Moğolistan, Nijerya, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Singapur, Sudan, Tacikistan Tanzanya, Tunus, Türkiye, Türkmenistan, Uganda, Ürdün, Vietnam, Yeni Zelanda ülke vatandaşları ankete katılmıştır.
- Kütüphane etkinliklerinden en çok istifade edenler ev hanımlarıdır. Çocukların sosyalleşmesi ve okuma alışkanlığı kazanması için çocukları kütüphaneye getirmektedirler. İkinci sırada ise en çok istifade edenler çalışanlardır. Çalışan grubundan olan dadılar çocukları etkinlik saatinde kütüphaneye getirmektedirler.
- Ankete en çok üniversite mezunları katılmıştır.
- Ankete katılanların çoğunluğu boş zamanlarında %57’si internette vakit geçirmekte, %55’i bir şeyler okumakta olduğunu belirtmiştir. Ankete katılanların %22’si boş zamanlarında kütüphaneye gitmektedir.
- Ankete katılanların % 81’i KAUST Halk Kütüphanesine gelmekten memnun iken %15’i memnun değildir.

- Ankete katılanların %89'u KAUST Halk Kütüphanesi'nde rahat ettiklerini belirtirken, %6'sı rahat edemediklerini belirtmişlerdir. Rahat edemeyenlerin gerekçesi ise çalışma masalarının yetersiz olması, soğuk olması, etkinlik saatlerinde çocukların çok gürültü yapmasıdır.
- Ankete katılanların %55'i kendi kendine kütüphaneyi kullanmayı öğrendiğini %33'ü kütüphane personeline sorduğunu, %11'i ise kullanmayı bilmediğini belirtmiştir.
- Ankete katılanların %83'ü kütüphane servisinden memnun iken %10'u memnun değildir.
- Ankete katılanların %89'u kütüphane çalışanlarından memnun iken %6'sı memnun değildir.
- Ankete katılanların çoğunluğu çoğunlukla aradığı kaynağı bulabilmektedirler.
- Ankete katılanların %49'u kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar oluyorken % 50'si haberdar olmamaktadır.
- Ankete katılanların % 45'i etkinlikten haberdar olduğu zaman kütüphaneye giderken; % 54'ü gitmemektedir.
- Ankete katılanların %55'i kütüphaneye gelmenin okuma alışkanlığını etkilediğini belirtirken %44'ü okuma alışkanlığına etki etmediğini söylemişlerdir.
- Ankete katılanların %48'i kütüphane konumunun kütüphaneye gitme alışkanlığı kazandırdığını belirtirken %51'i ise konumun kütüphaneye gitme alışkanlığını etkilemediğini belirtmiştir.
- Ankete katılanların %42'si KAUST Halk Kütüphane'sinin bos zamanını iyi geçirmesini sağladığını, %41'i KAUST Halk Kütüphane'sinin eğlenceli vakit geçirmesini sağladığını, %40'ı KAUST Halk Kütüphane'sinin bilgi kazanmasını sağladığını, %25'i KAUST Halk Kütüphane'sinin sosyalleşmesini sağladığını, %17'si KAUST Halk Kütüphane'sinin ödevlerini yapmasını sağladığını, %12'si KAUST Halk Kütüphanesi'nin hiç bir şey kazandırmadığını belirtmiştir.
- Ankete katılanların, %28'i okuma saati etkinliğine, %24'ü sanat ve el işi etkinliğine, %22'si çizim ve boyama, %20'si sergilere, %16'sı yetişkinler için dil

kursu, %7'si çocuklar için dil kursuna katıldığını belirtmiştir. %34'ü herhangi bir etkinliğe katılmadığını belirtmiştir.

- Ankete katılanların %76'sı düzenli olarak etkinliklere katılmadığını belirtirken %22'si düzenli olarak etkinliklere katılmıştır.
- Hikâye saatine katılanların %37'si çocukların okuma alışkanlığı kazanması için, %29'u çocukların sosyalleşmesi için, %25'i kütüphanedeki oyuncak ve kitap gibi kütüphane koleksiyonundan faydalanmak için; %13'ü dışarıda hava çok sıcak olduğu için bu etkinliğe katılmaktadırlar. Ankete katılanların % 40'ı hikâye saati etkinliğine katılmadığını belirtmiştir.
- Ankete katılanların %56'sı yeni bir etkinliğin gerekli olmadığını belirtirken, %42'si başka etkinliklerin olması gerektiğini belirtmişlerdir. KAUST Halk kütüphanesinde 12-18 yaş grubuna hitap edecek etkinlik bulunmamaktadır. Okuma saati etkinliği sadece 0-3 yaş grubuna hitap etmektedir. Ankete katılanlar bu eksiklikleri belirtmişlerdir.
- Ankete katılanların %68'i kütüphaneyi sosyalleşme mekânı olarak görürken %31'i sosyalleşme mekânı olarak görmemektedir.

Anket yapma sürecinde en çok karşılaştığım durum KAUST'da yaşayan doktora öğrencilerinin çoğunluğunun halk kütüphanesini hiç kullanmamaları olmasıdır. Gerekçe olarak üç sebep bulunmaktadır. Birincisi aradıkları kaynakların halk kütüphanesinde değil üniversite kütüphanesinde bulunması; halk kütüphanesine gitmeye vakit bulamamaları; son olarak da ana dilleri İngilizce olamayanlar kendi dillerinde kitap okumak istemeleridir.

Ankette yapılan yorumlara göre özellikle ebeveynler çocukların ve kendilerinin sosyalleşmesi için kütüphane etkinliklerine katıldıklarını belirtmişlerdir. Ankete katılanların çoğunluğu kütüphanenin okuma alışkanlığı kazandırdığını belirtmiştir. Kütüphanenin okuma alışkanlığı kazandırmadığını belirtenler de azımsanamayacak kadar çoktur. Ankete katılanların %25'i kütüphanenin sosyalleşmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. KAUST'da yaşayanlar kütüphaneyi en çok boş zamanlarını

değerlendirmek ve eğlenceli vakit geçirmek için kullanmaktadırlar. Ankete katılanların %34'ü kütüphanede düzenlenen yaşam boyu öğrenme etkinliklerine hiç katılmazken, %66'sı bu etkinliklerden en az birine katılmıştır.

Okuma alışkanlığında en önemli etkiye sahip olan hikâye saati etkinliğidir. Ankete katılanların %42'si bu etkinliğe katılmazken, %58'i bu etkinliğe katılmışlardır. Bu etkinliğe katılma sebepleri çoktan aza doğru şu şekildedir; okuma alışkanlığı kazandırmak, çocuğun sosyalleşmesini sağlamak, kütüphane koleksiyonunu ve imkânlarını kullanmak olmuştur. Yani aileler en çok çocukların okuma alışkanlığı kazanmaları için bu etkinliğe getirmektedirler. En düşük yüzdelikle hava durumu da kütüphane kullanımını etkileyen koşullardandır.

Kütüphanede yeni etkinliklerin olmasını isteyenler şunları talep etmiştir;

- Kitap okuma ve tartışma etkinliği,
- İş saati dışında çocuklar için hikâye okuma etkinliği,
- Seminer,
- Farklı kültürlerin anlatıldığı programlar,
- Arapça başlangıç kursu,
- Kitap kulübü kurulması,
- Daha fazla dil kursu,
- Kuran dersi,
- Çocuklar için kukla gösterisi,
- Film izleme,
- Büyük çocuklar için etkinlikler,
- 4- 5 yaş çocuklar için okuma etkinliği,
- Yetişkinler için resim kursu,
- İlkokul çocukları için İngilizce gramer kursu,
- Farklı dillerde çocuklar için hikâye saati,
- Yetişkinler için daha çok kültürel ve sosyal etkinlik.

Ankete katılanların %68'i kütüphanenin sosyalleşme mekânı olduğunu belirtirken %31'i sosyalleşme mekânı olmadığını sessiz olunması gereken bir yer olduğunu belirtmişlerdir. Sosyalleşme mekânı olduğunu söyleyenlerin yorumları şöyledir:

- “Kütüphanede yeni arkadaşlar edinebilmektedirler.”,
- “Kütüphanede farklı ülkelerden insanlar tanıyıp onların kültürünü öğrenme imkânı bulmaktadırlar.”,
- “Kütüphane kesinlikle sosyalleşme mekânıdır ve kafeteryanın olması gerekmektedir.”,
- “Çocuklar için iyi bir mekândır.”,
- “Kütüphane sosyalleşme mekânıdır ama sessiz olunması gerekmektedir.”,

Kütüphanenin sosyalleşme mekânı olmadığını söyleyenlerin yorumları ise şöyledir.

- “Kütüphane sessiz olma yeridir.”
- “Kütüphane öğrenme yeridir.”
- “Kütüphane oyun oynama yeri değildir.”
- “Kütüphanenin amacı insanları sosyalleştirmek değildir.”
- “Etkinlik olduğunda çocuklar gürültü yapmaktadır.”
- “Sosyalleşmek için kütüphane dışında farklı mekânlar tercih edilmelidir.”

Kütüphaneyi kullanan, kütüphanenin etkinliklerine gelen veya çocuğunu getiren kişiler kütüphanenin sosyalleşme mekânı olduğu görüşündedirler. Genel olarak sadece ders çalışmaya ya da kütüphanenin başka imkânlarından yararlanmaya gelen kullanıcılar, kütüphanenin sosyalleşme mekânı olmadığı görüşündedirler. Mesela en çok öğrenciler kütüphanenin sosyalleşme mekânı olmadığını düşünmektedirler. KAUST Halk Kütüphanesi'nin sosyalleşme mekânı olmadığı görüşünü savunanların %34'ü ayda bir defa kütüphaneye giderken, %23'ü KAUST Halk Kütüphanesine hiç gitmemektedir. KAUST Halk Kütüphanesi'nin sosyalleşme mekânı olmadığı görüşünü savunanların

büyük çoğunluğu kütüphane etkinliklerinden haberdar olmamaktadır; olsalar da etkinliğe büyük çoğunluğu katılmamaktadırlar. KAUST Halk Kütüphanesi'nin sosyalleşme mekânı olmadığı görüşünü savunanların %59'u kütüphanede düzenlenen herhangi bir etkinliğe katılmamıştır. KAUST Halk Kütüphanesi'nin sosyalleşme mekânı olmadığı görüşünü savunanların çoğunluğu KAUST Halk Kütüphanesi'nin okuma alışkanlığı kazandırmadığını düşünmektedir.

En çok kadınlar KAUST Halk Kütüphanesi'ni sosyalleşme mekânı olarak görmektedir. KAUST Halk Kütüphanesi'nin sosyalleşme mekânı olarak görenlerin çoğunluğu kütüphanede düzenlenen etkinliklerden haberdar olmaktadır ve çoğunluğu bu etkinliklere katılmaktadır. KAUST Halk Kütüphanesi'nin sosyalleşme mekânı olarak görenlerin çoğunluğu KAUST Halk Kütüphanesi'nin okuma alışkanlığı kazandırdığı görüşündedir. KAUST Halk Kütüphanesi'nin sosyalleşme mekânı olarak görenler en çok hikâye saati etkinliğine katılmaktadır. Daha sonraki sıralama ise şöyledir; sanat ve el işi, resim ve boyama, sergiler, dil kursları. KAUST Halk Kütüphanesi'nin sosyalleşme mekânı olarak görenlerin %23'ü herhangi bir etkinliğe katılmamıştır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, KAUST Halk Kütüphanesini en çok kadınlar kullanmaktadır. Özellikle çocuğu olanlar veya çocuk bakımını üstlenen kadınlar için sosyalleşme mekânı olarak halk kütüphanesi iyi bir seçenektir. KAUST'da yaşayan bireyler, çocukların okuma alışkanlığı ve kütüphaneye gitme alışkanlığı kazanmaları için kütüphanede düzenlenen yaşam boyu öğrenme etkinliklerinden istifade etmektedirler. Kütüphanedeki etkinliklere katılanlar, faydalarını gördükleri için daha çok etkinlik talep etmektedirler. Özellikle aileler yeni ve daha çok etkinlik istemektedir. KAUST Halk Kütüphanesinde 13-18 yaş grubuna hitap eden yaşam boyu öğrenme etkinlikleri bulunmamaktadır. Ankete katılanlar bu eksiklikten bahsetmişlerdir. Bu yaş grubu kütüphanenin farklı imkânlarında faydalanmaktadır. Fakat bu yaş grubu ihmal edildiği için etkinlikler açısından KAUST Halk Kütüphane'sinin tüm yaşlar gruplarının kullanabileceği yaşam boyu öğrenme merkezi olduğunu söyleyemeyiz.

KAUST Halk Kütüphanesi'nin personelinden, hizmetlerinden, mimari yapısından ve manzarasından KAUST'da yaşayanlar çok memnundur. Konumunun iyi olması ise göreceli bir kavram olduğu tespit edilmiştir. Evi kütüphaneye yakın olanlar için konumu çok iyi iken, evi uzakta olanlar için iyi sayılmamaktadır. Kütüphanenin park yerinin olmaması kullanıcıların kütüphaneye gelmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

KAUST Halk Kütüphanesi yaşam boyu öğrenme etkinlikleri düzenlediği için kütüphane kullanıcı sayısı artış göstermektedir. Türkiye'deki halk kütüphaneleri KAUST Halk Kütüphane'si gibi düzenli olarak kütüphane bünyesinde yaşam boyu öğrenme etkinlikleri düzenlerse kütüphane kullanıcı sayısını arttırabilir. Araştırma sonucunda da görüldüğü gibi kütüphanelerde düzenlenen yaşam boyu öğrenme kapsamındaki etkinlikler bireylere okuma alışkanlığı kazandırmaktadır. Türkiye'deki halk kütüphaneleri bu etkinlikleri örnek alırsa bireyleri kütüphaneye çekerek bireylere küçük yaşlardan itibaren kütüphane kullanım alışkanlığı ve okuma alışkanlığı kazandırabilir.

Çalışmada elde edilen sonuçlara dayanarak KAUST Halk Kütüphanesi'ne şu öneriler sunulabilir:

1. KAUST Halk Kütüphanesi küçük çocuklar için düzenlediği etkinliği genişleterek büyük çocuklara hitap edecek şekilde yaygınlaştırılmalıdır.
2. Etkinliklerin çoğunluğu iş saatine geldiği için hafta sonu da kütüphane çalışanları tarafından etkinlikler düzenlenmelidir.
3. Gönüllülük esasına dayalı olarak yürütülen etkinlikler sınırlıdır. Düzenlenen etkinliklere katılımın oldukça yüksek olduğunu söylenebilir. Etkinliklerin sayıları arttırılmalıdır. KAUST'da yaşayanlara gönüllü olarak kütüphanede yaşam boyu öğrenme etkinlikleri yapabilecekleri duyurulmalıdır.
4. Etkinlik sürecinde gürültüden rahatsız olan kullanıcıları kütüphaneden soğumamaları için ses yalıtımı olan çalışma odalarının eklenmesi mecburidir.
5. Etkinliklere katılımın düşmemesi için etkinliklerin düzenli olması gerekmektedir.
6. Yetişkinler için dil kursu dışında da etkinlikler düzenlenmelidir.

7. Kütüphanede yapılan duyurular sınırlı kalmaktadır. Meydanlarda yapılan duyurular güncellenmeli; KAUST'un resmi sosyal ağ sayfası ve web sitesi duyurular için kullanılmalıdır.

Bu çalışma sonucunda uygulanan anket ve kütüphanede yapılan gözlemlerden yola çıkarak Türkiye'deki halk kütüphaneleri için şunlar önerilebilir:

1. Türkiye'deki halk kütüphanelerinin kullanıcıları kütüphaneye çekebilmek için düzenlediği etkinliklerin sürekli ve düzenli olması kullanıcı sayısını arttırmakta önemli rol oynayacaktır. Etkinliklerin sürekli ve düzenli olmasından beklenen ise bu tür faaliyetlerin her hafta aksatılmadan aynı gün ve aynı saatte yapılmasıdır. Etkinliklere katılmak isteyen kütüphane kullanıcılarının, her hafta aynı gün aynı saatte olan etkinlikleri unutmama ihtimalleri azalacaktır. İki haftada bir ya da ayda bir düzenlenen etkinliklerin takibi zorlaşmaktadır.

2. Bu çalışmada belirtilmiş olan kütüphanedeki yaşam boyu öğrenme etkinlikleri, Türkiye'deki halk kütüphanelerine değişik faaliyet türleri olarak önerilebilir.

3. Türkiye'deki halk kütüphaneleri kullanıcılarının, üye oldukları halk kütüphanelerinde gönüllü olarak yaşam boyu öğrenme etkinlikleri düzenlemelerine imkân verilebilir. Bununla ilgili kuralların belirlenmesi, etkinliklerin güvenilir bir çerçevede yapılmasını sağlayacaktır.

4. Düzenlenen yaşam boyu öğrenme etkinliklerinde, halkın ihtiyaçları göz önünde tutulmalıdır. Kütüphane üyelerinden sık sık görüş bildirmelerini, etkinlik önerisinde bulunmalarını sağlayıcı anket ya da birebir görüşme çalışmaları yapılmalıdır.

5. Halk kütüphanelerinde düzenlenen etkinlikler konusunda halk bilinçlendirilmelidir. Faydaların açıkça ortaya konulması ve tanıtım çalışmalarında bu faydaları ön plana çıkaracak duyuruların yapılması katılımı arttıracaktır.

6. Etkinlikler düzenlenirken Bilgi ve Belge Yönetimi bölümü öğretim üyelerinden, çocuk gelişimi uzmanlarından, oyunlarla ilgili çalışma yapan akademisyenlerden, hangi

konuda etkinlik yapılacaksa o konudaki uzmanlardan ve eğitim bilimciler gibi profesyonel meslek gruplarından destek alınması faydalı olacaktır.

21. Yüzyılda bilgi okuryazarlığı becerileri kazanmış, yaşam boyu öğrenme anlayışını kendine amaç edinmiş bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. İstihdam edilecek kişilerin özelliklerine bakıldığında, kendini geliştirebilen kişilerin tercih edildiği açıkça görülmektedir. Bu bağlamda günümüzde, özellikle ücretsiz hizmet veren halk kütüphaneleri ve buralarda yapılan yaşam boyu öğrenme anlayışı taşıyan etkinlikler büyük önem kazanmıştır. Halk kütüphanelerindeki yaşam boyu öğrenme etkinlikleri bilgiyi güncelleme, beceriler geliştirme, değişimle başa çıkma, rekabet gücü, sosyal dışlamayı engelleme ve bilgi toplumuna uyum gibi beceriler kazandırır. Çalışmada bu etkinliklerin neler olabileceği, KAUST Halk Kütüphanesi özelinde, bir model önerisi şeklinde verilmektedir. Çalışmanın önemi, 21. yüzyıl insanının yeteneklerini geliştirmede halk kütüphanelerinin yerini göstermek için yapılabilecek etkinliklere bir ışık tutabilmektir. Bu sayede, gelecekte yapılacak başka araştırmalarda özellikle yurtdışından örnekler incelenirken halk kütüphanelerinin farklı biçimleri olduğu halde aslında aynı amaca hizmet ettikleri çalışmadaki gibi ortaya konulabilecektir.

Halk kütüphanelerinin, yaşam boyu öğrenme sürecinde hem bilgi okuryazarlığı becerilerini hem de başka becerileri çeşitli etkinliklerle insanlara kazandırma amacını da götüktükleri konusundaki bu çalışmanın, başka araştırmalara da örnek olabileceği umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- “AB Programları”, **Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı**, No:9, (Çevrimiçi)
https://www.ab.gov.tr/files/rehber/09_rehber.pdf
26.02.2019.
- Avrupa Birliği: “Hayat Boyu Öğrenme Programı”, (Çevrimiçi)
<https://www.avrupa.info.tr/tr/hayat-boyu-ogrenme-programi-187>, 27.02.2019.
- “Erasmus Programı: Projenin Amaçları ve Temel Faaliyetler” (Çevrimiçi)
<https://www.avrupa.info.tr/tr/erasmus-programi-189> ,
18.02.2019.
- Avrupa Komisyonu: “Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi”, (Çevrimiçi) https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/lifelong-learning-strategy-103_tr, 26.02.2019.
- Akçaalan, Mehmet, Aslan, **Yaşam Boyu Öğrenme: Teori ve Uygulama**, Konya, Serhat: Hiperlink (Firm), 2016. eBook., (Çevrimiçi)
<http://web.b.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/ZTAxMXh3d19fMTY4Mjk5MI9fQU41?sid=7b394f4b-7344-46d4-a1aa-2d23c435d6f0@pdc-v->

[sessmgr03&vid=1&format=EB&rid=1](#), 17 Aralık 2018.

Akça, Yaşar, Şahan, Gülsün, “Türkiye’nin Kalkınma Planlarında Eğitim Politikalarının Değerlendirilmesi”, **International Journal of Cultural and Social Studies**, No:3, 2017, s. 394- 403

(Çevrimiçi)

<http://dergipark.gov.tr/intjcss/issue/33182/369814> , 25.12.2018.

Aktan, Coşkun Can, Vural, “Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni İstiklal: Ekonomi”, **Yeni Türkiye**, C.I, S.88, Bilim ve Teknoloji Özel Sayısı, 2016, s. 1-37

(Çevrimiçi)

https://www.researchgate.net/publication/318673064_BILGI_TOPLUMU_YENI_TEMEL_TEKNOLOJILER_VE_YENI_EKONOMI , 26.02.2019.

Alaca, Erdinç:

“Halk Kütüphanelerinde Yenilikçi Hizmet Geliştirme Süreci: Bartın Ulus Kültür ve Sanat Evi Halk Kütüphanesi Örneği” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

(Çevrimiçi)

http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/alaca_yl.pdf 03.01.2019.

Altay, Ahmet, Mazlum, Ufuk: “Yaşam Boyu Öğrenme Prespektifinde İstanbul’daki Halk Kütüphanelerinde 2011 Yılıının İlk Altı Ayında Gerçekleştirilen Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Değerlendirilmesi”

(Çevrimiçi)

<http://acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.11857/206/17.html.pdf?sequence=1&isAllowed=y> , 10.01.2019.

Altay, Ahmet, Todorova, Tania, “ Halk Kütüphanelerinde Çocuklara ve Gençlere Yönelik Yenilikçi Bilgi Hizmetleri: Türkiye’de Durum”, **Gençlik Araştırmaları Dergisi**, Cilt:1, Yıl:1, S:1, s. 186- 201.

Çevrimiçi;

<http://acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.11857/123/2013-2.html.pdf?sequence=1> 29.01. 2019.

“2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı”,

(Çevrimiçi)

<http://www.bilgitoplumustratejisi.org/tr/doc/8a9481984680deca014bea4232490005>, 26.02.2019.

“Bilgi ve İletişim Teknolojileri Özel İhtisas Komisyonu: Bilgi Teknolojileri Alt Komisyon Raporu” (Dokuzuncu Kalkınma planı Yanın No: DPT: 2710-ÖİK:663), Ankara, 2007. (Çevrimiçi)

http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/09_Bilgive%C4%B0leti%C5%9FimTeknolojileri_BilgiTeknolojileri.pdf

27.02.2019.

Cevher, Nilay:

“Ankara’daki Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümlerinin Çocukların Okuma Alışkanlığındaki Rolü”, Yüksek Lisasn Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015. (Çevrimiçi)

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> , 05.05.2019.

Crawford,
Christine:

John, Irving, **Information Literacy and Lifelong Learning: Policy Issues, the Workplace, Health and Public Libraries,** Çevrimiçi:

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/istanbul-ebooks/reader.action?docID=1574983&query=Information+Literacy+and+Lifelong+Learning+%3A+Policy+Issues%2C+the+Workplace%2C+Health+and+Public+Libraries>, 03.02.2019.

“Daily Monitoring 2018”, Harbor Library

Dalkıran, Ömer:

“Türkiye’de Eğitim-Halk Kütüphanesi İlişkisi”, **Bilgi Dünyası**, C. XV, S:2, 2014, s. 439-462.

(Çevrimiçi)

<http://bd.org.tr/index.php/bd/article/view/430/487>,
29.12.2018.

Duman, Ahmet:

“Türkiye’de yaşam boyu öğrenme siyasalarını oluştur(a)mamanın dayanılmaz hafifliği”. F. Saylan ve A. Yıldız (Ed.), **Yaşam boyu öğrenme sempozyum** kitabı içinde (s. 35). Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Pegema Yayıncılık

DPT:

Kalkınma Planı: Altıncı Beş Yıllık (1990-1994), yay.
no: DPT: 2174, (Çevrimiçi)

<http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Alt%C4%B1nc%C4%B1-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1990-1994%E2%80%8B.pdf> , 19.12.2018.

Kalkınma Planı: Beşinci Beş Yıllık (1985-1989),
(Çevrimiçi) [http://www.sbb.gov.tr/wp-](http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Be%C5%9Finci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1985-1989.pdf)

[content/uploads/2018/11/Be%C5%9Finci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1985-1989.pdf](http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Be%C5%9Finci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1985-1989.pdf) ,
19.12.2018.

Kalkınma Planı: Dokuzuncu Beş Yıllık (2007-2013),
(Çevrimiçi) [http://www.sbb.gov.tr/wp-](http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-)
[content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-](http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Dokuzuncu-)

[Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2007-2013%E2%80%8B.pdf](#) , 27.02.2019.

Kalkınma Planı: Dördüncü Beş Yıllık (1979-1983), yay.no, DPT: 1664, 1979, (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/D%C3%B6rd%C3%BCnc%C3%BC-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1979-1983%E2%80%8B.pdf>, 27.02.2019.

Kalkınma Planı: İkinci Beş Yıllık (1968-1972), 1963, (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C4%B0kinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1968-1972%E2%80%8B.pdf> , 18.12.2018.

Kalkınma Planı: Onuncu (2014-2018), 2013, (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf> 27.02.2019.

Kalkınma Planı: Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık (2001-2005), 2000, (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf> , 27.02.2019.

Kalkınma Planı: Üçüncü Beş Yıllık (1973-1977),
(Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C3%9C%C3%A7%C3%BCnC%C3%BC-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1973-1977%E2%80%8B.pdf> , 27.02.2019.

Kalkınma Planı: Yedinci Kalkınma Planı ((1996-2000), (Çevrimiçi) <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Yedinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1996-2000%E2%80%8B.pdf> , 27.02.2019.

“Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu” (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Yayın No: DPT: 2568 – ÖİK:584). Ankara: Yazar. (Çevrimiçi) http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/08_HayatboyuEgitimiOrgunOlmayanEgitim.pdf , 05.01.2019.

Ersoy, Aynur:

“Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye’de Halk Kütüphaneleri,” Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

(Çevrimiçi)

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> , 26.02.2019.

Ersoy, Aynur, Yılmaz Bülent: “Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye’de Halk Kütüphaneleri,” **Türk Kütüphaneciliği**, C.XXIII, No:4, 2009, s. 803-834.

(Çevrimiçi)

<http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/536/529> , 26.02.2019.

Ersoy, Osman: “Halk Kütüphaneleri”, **Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni**, C:XXXII, No:1, 1983, s 1-4. (Çevrimiçi)

<http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/2867/2800> 02.01.2019

European Commission: “What is it for?” (Çevrimiçi)

http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/objectives/index_en.htm 27.12.2018.

Gill, P., Clubb, B., Glashoff, I., Hassaner, K., Hayrapetian, N.: **Halk Kütüphanesi Hizmeti: Gelişim İçin IFLA/UNESCO İlkeleri** Çev. Bülent Yılmaz, TDK İstanbul Şubesi, İstanbul, 2004. (Çevrimiçi)

<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~byilmaz/byilmaz/iflaunescobildiri.pdf> , 27.02.2019.

Güleç, İsmail, Çelik, Seda, Demirhan, Buket: “Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme”, *Sakarya University Journal of Education*, C.II, No:3, 2012, s.34-48.

(Çevrimiçi)

<http://dergipark.gov.tr/suje/issue/20631/219952> ,

29.12.2018.

Halk kütüphaneleri Yönetmeliği Resmi Gazete, 11

Ocak 2012, Sayı: 28170

<http://www.kygm.gov.tr/Eklenti/5,halkkutuphaneleriy>

[onetmeliği-11-01-2012-resmi-gazetepdf.pdf?0](http://www.kygm.gov.tr/Eklenti/5,halkkutuphaneleriy) ,

03.01.2019.

Harbor Library's Activities Folder, KAUST HALK
Kütüphanesi

Harbor Library Standart Operating Procedure,
QC/SOP/1/11/2017/541.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Resmi web
sitesi

[https://hbogm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?](https://hbogm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=830)

[KNO=830](https://hbogm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=830) , 27.02.2019.

“Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgeseli: Türkiye
2009”, (Çevrimiçi)

[http://ecvet.ua.gov.tr/Uploads/f7699346-4182-4730-](http://ecvet.ua.gov.tr/Uploads/f7699346-4182-4730-8282-a61938751493.pdf)

[8282-a61938751493.pdf](http://ecvet.ua.gov.tr/Uploads/f7699346-4182-4730-8282-a61938751493.pdf) , 26.02.2019.

“Hayat Boyu Öğrenme Programı 2007-2013 Başvuru Rehberi”

(Çevrimiçi) <http://www.ua.gov.tr/docs/hayatboyu-%C3%B6%C4%9Frenme/hayatboyu->, 17.02.2019.

IFLA:

“Beacons of the Information Society: the Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning” 2005

<https://www.ifla.org/publications/beacons-of-the-information-society-the-alexandria-proclamation-on-information-literacy> 30.12.2018

“Dalgaları aşmak ya da gelgite yakalanmak: Gelişen bilgi ortamını yönetmek. Eğilim Raporundan Açılımlar”, 2013, (Çevrimiçi) https://trends.ifla.org/files/trends/assets/documents/ifla_trend_report_tr.pdf, 3.01.2019.

“İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD)”

(Çevrimiçi) <http://www.mfa.gov.tr/iktisadi-isbirligi-ve-gelisme-teskilati-oecd.tr.mfa>, 13.01.2019.

İzleme ve Değerlendirme Raporu: 2017. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

(Çevrimiçi)

[http://hbogm.meb.gov.tr/dosyalar/izlemedegerlendirm
erapor/2017/mobile/index.html#p=22](http://hbogm.meb.gov.tr/dosyalar/izlemedegerlendirm
erapor/2017/mobile/index.html#p=22) , 25.01.2019

KAUST Resmi Web Sitesi:

“Media Relations”, (Çevrimiçi)

[https://www.kaust.edu.sa/en/about/media-
relations#part3](https://www.kaust.edu.sa/en/about/media-
relations#part3) , 15.04.2019.

“Recreation and Leisure”,

[https://www.kaust.edu.sa/en/live/services/recreation-
and-leisure](https://www.kaust.edu.sa/en/live/services/recreation-
and-leisure), 15/04/2019.

Kızılaslan, Duygu:

“Bilgi Okuryazarlığı ve Üniversite Kütüphaneleri: Bilgi Okuryazarlığı Planı Hazırlama Unsurları”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007.

(Çevrimiçi)

[https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSon
ucYeni.jsp](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSon
ucYeni.jsp) , 28.02.2019.

King Abdullah University of Science and Technology
Graduate Student Handbook 2019-2020.

[https://www.kaust.edu.sa/Documents/downloads/stud
ent_handbook.pdf](https://www.kaust.edu.sa/Documents/downloads/stud
ent_handbook.pdf), 22.07.2019.

Kültür ve Turizm Bakanlığı “Halk Kütüphanelerinde Hangi Türlerde Kültürel Etkinlikler Gerçekleştirilmektedir?”, (Çevrimiçi)
Resmi web sitesi: <http://www.kygm.gov.tr/TR-133121/halk-kutuphanelerinde-hangi-turlerde-kulturel-etkinlikl-.html> , 13.02.2019.

Lau, Jesus: “Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning”,
(Çevrimiçi)
<https://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-en.pdf> , 12 Ocak 2019. (IFLA’nın web sitesinden alındı.)

Mahoney, Megan Hasey: “An Academic Librarian’s Search for Meaning: A Survey of Lifelong Learning in Library Literature”, **The Journal of Academic Librarianship**, No: 43, 2017, s.540-547 (Çevrimiçi)
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0099133317301222>, 07.02.2019.

“MEB Temel Kanunu”, Tertip: 5, Cilt 12, 1973.
(Çevrimiçi)
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> , 3 Ocak 2019

“Monthly Report 2017”, KAUST Halk Kütüphanesi

- UNESCO: “Information Literacy”,
<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/information-literacy/> , 30.12.2018.
- Önal, İnci: “Tarihsel Değişim Sürecinde yaşam Boyu Öğrenme ve Okuryazarlık: Türkiye Deneyimi”, **Bilgi Dünyası**, C.XI, No:I, 2010, s. 101-121.
(Çevrimiçi)
<http://bd.org.tr/index.php/bd/article/view/116/99> , 26.02.2019.
- Polat, Coşkun: “Bilgi Okuryazarlığı ve Üniversiteler”,
(Çevrimiçi)
http://eprints.rclis.org/8145/1/Nil%C3%BCfer_Tunce_r%27e_Armagan.pdf, 31.12. 2018
- Polat, Coşkun, Odabaş, Hüseyin: “Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı”, **Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri**, Antalya, 27-30 Mart, 2008.
(Çevrimiçi) <http://eprints.rclis.org/12661/1/37.pdf> , 18.02.2019
- Samancı, Osman, Ocakçı, Ebru: “Hayat Boyu Öğrenme”, **Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi**, C.XII, No:24, 2017, s. 711-722.

(Çevrimiçi)

<http://dergipark.gov.tr/befdergi/issue/33599/351270> ,
21.12.2019.

Seven, Mehmet Ali, Engin, Ali “Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.XII, S:2, s.189-212.

(Çevrimiçi)

<http://dergipark.gov.tr/ataunisobil/issue/2822/38073>,
18.12.2018.

“Strateji ve Bütçe Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi”, (Çevrimiçi)
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180724-9.pdf> 26.02.2019.

Şahin, Güliz;

“Halk Kütüphanelerinin Toplumsal Rolü ve Etimesgut İlçe Halk Kütüphanesinin Kullanım Etkinliğinin Değerlendirilmesi”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
(Çevrimiçi)

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> , 01. 05.2019.

TKD Sözlük.

(Çevrimiçi)

http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5c16136d27d725.22605099

Topçu, Gülrü:

“Yaşam Boyu Öğrenmek İçin farkındalık yaratmak”,
(Çevrimiçi) http://hayatboyu.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2016/12/Gulru_Topcu_TUR.pdf,
6.02.2019.

Toprak, Metin,
Armağan:

Erdoğan, “Yaşam Boyu Öğrenme: Kavram, Politika, Araçlar ve Uygulama”, **Yüksek Öğretim ve Bilim Dergisi**, C.II, No:2, Ağustos 2012, s.69-91.
(Çevrimiçi)
https://www.researchgate.net/publication/290574787_Yasamboyu_Ogrenme_Kavram_Politika_Araclar_ve_Uygulama , 26.02.2019.

“Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi: 2014-2018”,

(Çevrimiçi)

<https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf> ,
26.02.2019.

On Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası Kararları, Milli Eğitim Bakanlığı, 2007, (Çevrimiçi)
http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/27/71_9973/dosyalar/2015_02/02041116_19.millieitimuraskararlar.pdf , 5.01.2019.

On Sekizinci Milli Eğitim Şurası Kararları, Ankara, MEB Yayinevi, 2011. (Çevrimiçi)
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29_170222_18_sura.pdf , 27.02. 2019.

On Yedinci Milli Eğitim Şurası, Milli Eğitim Bakanlığı-Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara, 2006.

(Çevrimiçi)
https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29_165619_17_sura.pdf , 6.01.2019.

Önal, H. İnci:

“Yaratıcı Kütüphanelerde Yenilikçi Bilgi Hizmetleri”, ”, **Prof. Dr. İrfan Çakın`a Armağan**, yay. haz. Umut Al, Zehra Taşkın, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, 2015, s. 162-174. (Çevrimiçi)
<http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/25-%C3%96nal-162-174.pdf>

Öner, Abdullah:

“Hayat Boyu Eğitimin Sağlanması Halk Eğitimi Merkezlerinin Değerlendirilmesi: Yenişehir Halk Eğitimi Merkezi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Mersin, Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014. (Çevrimiçi)
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> , 27.02. 2019.

Özcan, Aynur:

“Avrupa Birliği’nin Yaşam Boyu Öğrenme Stratejileri Avrupa Birliği Resmi Belgelerindeki Yaşam Boyu Öğrenme Yaklaşımının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2008.

(Çevrimiçi)

https://www.academia.edu/1122253/AVRUPA_BIRLIGININ_YASAM_BOYU_%C3%96GRENME_STRATEJILERI_Avrupa_Birli%C4%9Fi_Resmi_Belgelerindeki_Ya%C5%9Fam_Boyu_%C3%96%C4%9Frenme_Yakla%C5%9F%C4%B1m%C4%B1n%C4%B1n_%C4%B0ncelenmesi_Mitos_Ulusal_, 20. 11.2018.

Yaşar, Ahmet:

"İstanbul'da Sosyalleşme Mekânları", **Antik Çağdan 21. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi Ansiklopedisi**, C:VI, İstanbul: İBB KÜLTÜR A.Ş.& İSAM, 2016, 324-351. (Çevrimiçi)

https://www.academia.edu/29693968/_%C4%B0stanbul_da_Sosyalle%C5%9Fme_Mek%C3%A2nlar%C4%B1_Antik_%C3%87a%C4%9Fdan_21._Y%C3%BCzy%C4%B1la_B%C3%BCy%C3%BCk_%C4%B0stanbul_Tarihi_Ansiklopedisi_4._Cilt_%C4%B0stanbul_%C4%B0BB_K%C3%9CLT%C3%9CR_A.%C5%9E._and_%C4%B0SAM_2016_324-351_, 16.04.2019.

Yazar, Taha, Keskin, İsmail:

“Milli Eğitim Şuralarında Yaşam Boyu Öğrenme, Halk Eğitimi, Yetişkin Eğitimi Ve Yaygın Eğitimi ile İlgili Kararların Değerlendirilmesi” **HAYEF: Journal Of Educatin**, C. XV, No:1, 2018, s. 63-83

(Çevrimiçi)

<http://dergipark.gov.tr/iuhayefd/issue/37000/423909> , 29.11.2018.

Yılmaz, Bülent:

“Halk kütüphanelerinin geleceği: IFLA 2013 eğilim raporu bağlamında bir değerlendirme”, **Prof. Dr. İrfan Çakın`a Armağan**, yay. haz. Umut Al, Zehra Taşkın, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, 2015, s. 265-272. (Çevrimiçi)

<http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/33-Y%C4%B1lmaz-265-272.pdf> , 25.02.2019.

Zargan

Sözlük,

<http://www.zargan.com/tr/q/compound-ceviri-nedir> , 22.07.2019.

EKLER

EK-1

Anket

Bu anket, KAUST Halk Kütüphanesi'nin (Horbor Library) bir sosyalleşme mekânı olup olmadığını ve yaşamboyu öğrenme etkinliğindeki rolünü ortaya koymak amacıyla yapılmaktadır. Anket sonuçları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalında tarafımdan yürütülmekte olan yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Vereceğiniz cevapların doğruluğu, kullandığınız kütüphanenin daha iyi hizmetler verebilmesi açısından önem taşımaktadır.

SORULAR

1. Yaşınız?

- a) ☐ 7-12 b) ☐ 13-18 c) ☐ 19-25 d) ☐ 26-35 e) 36-45
f) ☐ 46-55 g) ☐ 56-65 h) ☐ 66 ve üstü

2. Cinsiyetiniz?

- a) ☐ Kadın b) ☐ Erkek

3. Milliyetiniz?

Açıklayınız.....

4. Mesleğiniz?

- a) Çalışan b) Kendi işinde çalışan c) Ev hanımı
d) Öğrenci (Lütfen açıklayınız).....
e) Emekli f) Çalışamayan

5. Eğitim düzeyiniz nedir?

- a) İlkokul mezunu

- b) Ortaokul Mezunu
- c) () Lise Mezunu
- d) () Üniversite mezunu
- e) () Yüksek lisans mezunu
- f) () Doktorasını tamamlamış
- g) Doktora Sonrası Çalışmalara Devam Eden
- g) () Diğer – (Açıklayınız)

6. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) () TV izlerim b) () Müzik dinlerim. c) () Bir şeyler okurum.
- d) () Etkinliklere katılırım. e) () Kütüphaneye giderim.
- f) () İnterneti kullanırım. g) () Spor yaparım.
- h) () Diğer – Açıklayınız.....

7. KAUST Halk Kütüphanesi'ne gelmekten memnun musunuz?

- a) () Evet b) () Hayır

Lütfen Açıklayınız.....

8. KAUST Halk Kütüphanesi'nde kendinizi rahat hissediyor musunuz?

- a) () Evet b) () Hayır

Lütfen Açıklayınız.....

9. KAUST Halk Kütüphanesi'ni kullanmayı nasıl öğrendiniz?

- a) () Kütüphanedeki personelden yardım istedim.
- b) () Kendim öğrendim.

c) () Kütüphaneyi kullanmayı bilmiyorum

10. KAUST Halk Kütüphanesi hizmetlerinden memnun musunuz?

a) () Evet b) () Hayır

Lütfen Açıklayınız.....

11. KAUST Halk Kütüphanesi'ndeki personelden memnun musunuz?

a) () Evet b) () Hayır

Lütfen Açıklayınız.....

12. KAUST Halk Kütüphanesi'nde istediğiniz kaynağı bulabiliyor musunuz?

a) () Her zaman b) () Çoğunlukla c) () Bazen d) () Nadiren e) () Asla

Lütfen Açıklayınız.....

13. KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen etkinliklerden haberdar olabiliyor musunuz?

a) () Evet b) () Hayır

14. KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen etkinliklerden haberdar olduğunuzda katılır mısınız?

a) () Evet b) () Hayır

15. KAUST Halk Kütüphanesi sizin ya da ailenizin okuma alışkanlığına katkıda bulundu mu?

a) () Evet b) () Hayır

16. KAUST Halk Kütüphanesi'nin açık olduğu saatlerin daha uzun olmasını ister misiniz?

a) () Evet b) () Farketmez c) () Hayır

17. KAUST Halk Kütüphanesi'nin konumu kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?

- a) Evet b) Hayır

Lütfen Açıklayınız.....

18. KAUST Halk Kütüphanesi'nin mimari yapısı kütüphaneye gitme alışkanlığınızı etkiliyor mu ?

- a) Evet b) Hayır

Lütfen Açıklayınız.....

19. KAUST Halk Kütüphanesi size neler kazandırdı? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) () Bilgi edinmemi sağladı.
b) () Eğlenceli vakit geçirmemi sağladı.
c) () Boş zamanlarımı iyi bir şekilde değerlendirmemi sağladı.
d) () Kendimi geliştirmemi sağladı.
e) () Ödevlerimi yapabilmemi sağladı.
f) () Sosyalleşmemi sağladı
g) () Bir şey kazandırmadı.
h) () Diğer – Açıklayınız.....

20. KAUST Halk Kütüphanesinde düzenlenen hangi etkinliklere katıldınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) () Yetişkinler için dil kursları

- b) () Çocuklar için dil kursları
- c) () Çocuklar için resim ve boyama kursu
- d) () Çocuklar için sanat ve el işi kursu
- e) () Okul öncesi çocuklar için düzenlenen hikaye saatleri
- f) () Kütüphanede düzenlenen sergiler
- g) () Hiç biri

21. KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen kurslara ve hikaye saatlerine düzenli olarak katılır mısınız?

- a) () Evet
- b) () Hayır

Lütfen Açıklayınız.....

22. KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen hikaye saatlerine neden katılıyorsunuz?

- a) () Çocuğun okuma alışkanlığı kazanması için
- b) () Çocuğun sosyalleşme ihtiyacını karşılamak için
- c) () Dışarısı çok sıcak olduğu için
- d) () Oyuncak ve kitap gibi kütüphane materyallerinden faydalanmak için
- e) () Diğer - Açıklayınız.....

23. KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenmesini istediğiniz başka etkinlikler var mı?

- a) () Evet
- b) () Hayır

Lütfen Açıklayınız.....

24. Şehir sakinlerinin ortaklaşa kullandıkları, karşılıklı etkileşim içerisinde bulundukları, boş zamanlarını değerlendirdikleri, kişilerin grup normlarını öğrendikleri, yetkinlerin ve çocukların arkadaş edindikleri yerlerdir. KAUST Halk Kütüphanesi’ni bir sosyalleşme mekânı olarak görüyor musunuz?

a) () Evet

b) () Hayır

Lütfen Açıklayınız.....

EK-2

Survey

This survey is carried out to determine the role of KAUST Public Library (Harbor Library) in lifelong learning endeavors and as a socializing space for the community members. The results of the survey will be used in my Master's thesis which is being carried out by Istanbul University Social Sciences Institute Information and Records Management Department. The results of this survey will be shared with the Library Executives hence accuracy of your responses are important in efforts to improve library services.

QUESTIONS

1. Your age?

- a) ☐ 7-12 b) ☐ 13-18 c) ☐ 19-25 d) ☐ 26-35 e) ☐ 36-45
f) ☐ 46-55 g) ☐ 56-65 h) ☐ 66 and above

2. Your gender?

- a) ☐ Female b) ☐ Male

3. Your nationality?

Please explain.....

4. Are you currently....?

- a) ☐ Employed b) ☐ Self-employed c) ☐ A homemaker
d) ☐ A student (please specify).....
e) ☐ Retired f) ☐ Unable to work

5. What is your highest level of education?

- a) ☐ Primary School Student ☐ Primary School Degree
b) ☐ Secondary School Student ☐ Secondary School Degree

- c) ☐ High School Student ☐ High School Degree
- d) ☐ University Student ☐ University Degree
- e) ☐ Master Student ☐ Master's Degree
- f) ☐ PhD Student ☐ PhD Degree
- g) ☐ Post-Doctoral Studies
- h) ☐ Other - (Please explain).....

6. What do you enjoy doing in your free time? (You can select more than one option)

- a) ☐ Watching television b) ☐ Listening to music c) ☐ Reading
- d) ☐ Going to events e) ☐ Visiting the library g) ☐ Spending time on internet
- h) ☐ Participating in sports i) ☐ Other

7. Are you satisfied with your visits to the Harbor Library?

- a) ☐ Yes b) ☐ No

Please explain.....

8. Do you feel comfortable in the Harbor Library?

- a) ☐ Yes b) ☐ No

Please explain.....

9. How did you learn to use the Harbor Library?

- a) ☐ I asked for help from the staff in the library
- b) ☐ I learned it by myself
- c) ☐ I don't know how to use the library

10. Are you satisfied with Harbor Library services?

- a) ☐ Yes b) ☐ No

Please explain.....

11. Are you satisfied with the staff at the Harbor Library?

- a) ☐ Yes b) ☐ No

Please explain.....

12. Do you find the source you want in the Harbor Library?

- a) ☐ Always b) ☐ Most of the time c) ☐ Sometimes
d) ☐ Rarely d) ☐ Never

Please explain.....

13. Do you usually find out about the activities organized at the Harbor Library?

- a) ☐ Yes b) ☐ No

14. Do you usually attend when you are aware of the activities at the Harbor Library?

- a) ☐ Yes b) ☐ No

15. Has the Harbor Library contributed to the reading habits of you or your family?

- a) ☐ Yes b) ☐ No

16. Would you like Harbor Library operating hours to be extended?

- a) ☐ Yes b) ☐ It does not matter c) ☐ No

17. Does the location of Harbor Library affect your habit of going to Harbor Library?

- a) ☐ Yes b) ☐ No

Please explain.....

18. Does the architectural structure of Harbor Library affect your habit of going to Harbor Library?

- a) ☐ Yes b) ☐ No

Please explain.....

19. What did the Harbor Library contribute to you? (You can select more than one option)

- a) ☐ helped me gain knowledge
- b) ☐ helped me have a fun time
- c) ☐ helped spend my leisure time in a good way
- d) ☐ helped with self-improvement
- e) ☐ helped with my homework
- f) ☐ helped me socialize
- g) ☐ it did not contribute anything
- h) ☐ Other – explain.....

20. What activities have you participated in the Harbor Library? (You can select more than one option)

- a) ☐ Language courses for adults
- b) ☐ Language courses for children

- c) ☐ Coloring and painting course for children
- d) ☐ Arts and crafts course for children
- e) ☐ Story times for preschool children
- f) ☐ Exhibitions held in the library

21. Do you regularly attend Harbor Library's courses and story time?

- a) ☐ Yes
- b) ☐ No

Please explain.....

22. Why do you attend story time organized in the Harbor Library? (You can select more than one)

- a) ☐ For my child/ren to gain reading habits
- b) ☐ To meet the need for socialization of children
- c) ☐ Because it is too hot outside
- d) ☐ To take advantage of library materials such as toys and books.
- e) ☐ Other –explain.....

23. Are there any other activities that you would like to see organized in the Harbor Library?

- a) ☐ Yes
- b) ☐ No

Please explain.....

24. Place for socialization can be defined as a place where people get together to interact with each other, spend their free time, learn social norms, and help children make friends. Do you see the Harbor Library as a place for socialization?

- a) ☐ Yes
- b) ☐ No

Please explain.....

EK-3: KAUST'un Suudi Arabistan Krallığı'ndaki Konumu

EK-4:Şehir meydanındaki kütüphane etkinlik duyuruları

EK-5: Kütüphane panosundaki etkinlik duyuruları

EK-6: KAUST Halk Kütüphanesi'nde düzenlenen sergi açılışı

EK-7: İngilizce hikâye saati etkinliği

EK-8: Sanat ve el işi etkinliğinden bir kare

EK-9: KAUST Şehri